

Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2018

De senaste rapporterna från ÅSUB

- 2015:1 Konjunkturläget våren 2015
- 2015:2 Ekonomisk utsatthet och social trygghet 2012
- 2015:3 Arbetsmarknadsbarometern 2015
- 2015:4 Framtida finansiella relationer mellan Åland och Finland
- 2015:5 Ålämningarna och miljön
- 2015:6 Medborgarundersökning: Mariehamn hösten 2015
- 2016:1 Med en fot i arbetslivet. Högskolepraktik på Åland 1997–2014
- 2016:2 Konjunkturläget våren 2016
- 2016:3 Arbetsmarknadsbarometern 2016
- 2016:4 Kollektivtrafik i Mariehamn våren 2016. En enkätstudie om attityder till den lokala busstrafiken
- 2016:5 Slututvärdering av Landsbygdsutvecklingsprogrammet för landskapet Åland 2007–2013
- 2016:6 Språkbehovet i det privata näringslivet
- 2016:7 Ålämningars alkohol-, narkotika- och tobaksbruk samt spelvanor 2016
- 2017:1 Den framtida kommunindelningen på Åland – en enkätstudie
- 2017:2 Ålandsprovet i matematik: En mätning av matematikkunskaperna i årskurs 6 hösten 2016
- 2017:3 Konjunkturläget våren 2017
- 2017:4 De äldres delaktighet på Åland
- 2017:5 Arbetsmarknadsbarometern 2017
- 2017:6 Utvärderarnas fördjupade årsrapport för 2016 Ålands landsbygdsutvecklingsprogram, perioden 2014–2020
- 2018:1 Ålands gymnasium 2011–2017. Utvärdering för utveckling
- 2018:2 Konjunkturläget våren 2018
- 2018:3 Utvärdering av LBU-programmet för Åland 2014–2020. Årsrapport med tematiska fördjupningar 2018
- 2018:4 Arbetsmarknadsbarometern 2018
- 2018:5 Tillitsstudie för Åland 2018
- 2018:6 Ekonomisk utsatthet och social trygghet 2016
- 2019:1 Tyck till om ungdomsgårdarna. En enkätundersökning för unga i Mariehamn

Förord

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) har på uppdrag av Ålands landskapsregering och Visit Åland gjort en undersökning om turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland för år 2018. Undersökningen är en uppföljning av motsvarande studier från åren 2003, 2008 och 2013. Liksom i de tidigare undersökningarna har ÅSUB gått in med egna budgetmedel i utredningsarbetet och är därmed medfinansierad i projektet.

Syftet med undersökningen har varit att kartlägga olika besöksgruppers betydelse för åländsk ekonomi utifrån hur mycket de konsumerar på Åland samt på vägen till och från Åland. Dessutom fyller projektet ÅSUBs behov av aktuell information för beräkningen av turismposten i nationalräkenskaperna och med detta turismens bidrag till samhällsekonomin.

För att uppskatta Ålands turistinkomster har två olika huvudmetoder använts, utgifts- respektive inkomstmetoden. Den förstnämnda metoden går ut på att i intervjuer fråga turisterna om deras konsumtion på Åland och under resorna till och från Åland, medan inkomstmetoden innebär att man företagen ombeds uppskatta sina inkomster från turisterna. Arbetet med undersökningen har varit omfattande och inneburit en kombination av olika statistiska och ekonomiska analysmetoder. Dessutom har flera olika källor i form av registerdata, andra enkäter och statistik använts.

ÅSUB vill rikta ett stort tack till alla de företag och resenärer som bidragit med uppgifter om sina inkomster respektive utgifter. Dessutom vill vi tacka alla ålänningar som svarat på enkäten om bland annat besökare i hemmen och om resor utanför Åland. Utan allas medverkan hade det inte varit möjligt att genomföra studien.

Utredare *Johan Flink* var huvudansvarig för projektet fram till slutet av 2018. Forskningschef *Jouko Kinnunen* tog över huvudansvaret från början av 2019. Statistiker *Jakob Sällström* har ansvarat för bedömningen av turismens andel enligt inkomstmetoden. Utredare *Julia Sirén* har tillsammans med Johan Flink ansvarat analysen och presentationen av utgiftsmetodens svarsmaterial. Utredare *Sanna Roos* har ansvarat för hushållsundersökningen samt för internationella jämförelser. Jouko Kinnunen har kalkylerat turismens BNP-andel och andel av sysselsättningen samt gjort en modellanalys av turismens effekter på Ålands ekonomi och arbetsmarknad vid olika antaganden för turismens utveckling.

Högskolepraktikant *Robin Lähde* samt studerande *Karolina Kinnunen*, *Lina Jylhä* och *Alexandra Boman* gjorde intervjuerna med turisterna. Robin Lähde bidrog även med inskanning av intervjusvar och medverkade i preliminära analyser av svaren.

Mariehamn i april 2019
Katarina Fellman
Direktör

Innehåll

Förord	5
Figurförteckning	7
Tabellförteckning	11
1. Sammanfattning	12
Turisternas landkonsumtion på Åland.....	12
Turisternas landkonsumtion och konsumtion under resorna till och från Åland.....	13
Turismens ekonomiska effekter på Åland	14
Turismens sysselsättningseffekter på Åland.....	15
Turismens påverkan på Ålands makroekonomi på sikt	15
2. Inledning	16
2.1 Bakgrund och syfte	16
2.2 Metod	16
Intervju- och enkätfrågescheman.....	18
2.3 Definitioner och begrepp.....	18
2.4 Rapportens upplägg.....	20
3. Utvecklingen av antalet inresande och övernattningar	21
3.1 Inresande till Åland	21
4. Ålands turistinkomster enligt turisternas uppgifter	26
4.1 Turisternas landkonsumtion per person och dygn enligt inkvarteringsform	27
Hotellgästerna och deras utgifter	29
Gästhembesökarna och deras utgifter.....	31
Stugturisternas utgifter	34
Campingturisternas utgifter	36
Fritidsbåtturisternas utgifter	39
Utgifterna för besökare som betalat en privatperson för logi	41
Utgifterna hos besökare av släkt och vänner	42
Utgifterna hos besökare av eget fritidshus.....	44
Dagsbesökarnas utgifter	46
4.2 Turisternas utgifter per person under ålandsbesöket enligt inkvarteringsform	47
4.3 Turisternas landkonsumtion per person och dygn enligt syftet med resan	48
4.4 Turisternas utgifter per person under ålandsbesöket enligt syfte	51
4.5 Den genomsnittliga övernattande turistens utgifter per person och dygn.....	52
4.6 Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland.....	54
Konsumtion under resorna enligt inkvarteringsform	54
Konsumtion under resorna enligt syftet med resan	55
Konsumtion under resorna enligt turisternas hemland	57
Alternativa resmål till Åland	57
4.7 Hushållsundersökningens resultat.....	58
Ålänningarnas resor 2018.....	58
Privata resor vs. tjänsteresor	60
Besökare och uthyrning av rum, bostad eller fritidshus.....	61

4.8	Sammanfattning av utgiftsmetodens resultat	63
5.	Ålands turistinkomster enligt de åländska företagens uppgifter	67
	Landturistinkomsten störst inom hotell- och restaurangbranschen	68
	Den totala turistinkomsten uppgick till drygt 742 miljoner euro	68
	Jämförelser med resultaten från 2013 års undersökning.....	68
6.	En jämförelse av utgifts- och inkomstmetodens resultat	70
7.	Turismens betydelse för den åländska ekonomin.....	72
7.1	Turismens andel av Ålands ekonomi	72
7.2	Turismens direkta sysselsättningseffekt	75
7.3	Turismens effekter enligt ÅSUBs jämviktsmodell för Åland	77
8.	Internationella jämförelser	86
8.1	Internationella ankomster och övernattningar	86
8.2	Turistnäringen i Finland	89
8.3	Turistnäringen i Sverige	90
8.4	De åländska resultaten i internationell jämförelse.....	91
	Källor och referenser	94
	Bilaga 1: Tabeller och figurer.....	96
	Bilaga 2: Intervjuformulär	103
	Bilaga 3: Hushållsenkät	105
	Bilaga 4: Företagsenkät.....	107

Figurförteckning

Figur 1. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland 2018 (104,5 miljoner euro inkl. moms) enligt deras inkvarteringsform.	13
Figur 2. Turisternas landkonsumtion på Åland 2018 (104,5 miljoner euro inklusive moms) per utgiftspost	13
Figur 3. Turisternas landkonsumtion på Åland och utgifter för resorna till och från Åland på ålandsägda färjor och fartyg 2018 (326,6 miljoner euro inklusive moms) per utgiftspost	14
Figur 4. Utvecklingen av turismens förädlingsvärde 2008-2018 (2018-års priser).....	15
Figur 5. Utvecklingen av antalet inresande till Åland 1999-2018	21
Figur 6. Antal övernattningsnätter på Åland 2018 enligt inkvarteringsform och turisternas hemland	22
Figur 7. Utvecklingen av antalet övernattningsnätter på Åland 2005-2018 enligt inkvarteringsform	23
Figur 8. Antal övernattningsnätter på Åland 2013 och 2018 fördelade på inkvarteringsform och säsong	24
Figur 9. Uppskattning av det totala antalet turistövernattningsnätter på Åland 2018 (1,78 miljoner)	25
Figur 10. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras inkvarteringsform 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	27
Figur 11. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag och inkvarteringsform 2018	28
Figur 12. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras inkvarteringsform och säsong 2018	29
Figur 13. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt övernattningsregion 2018	29
Figur 14. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt säsong 2018	30
Figur 15. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	31
Figur 16. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2018	31
Figur 17. Gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt övernattningsregion 2018	32
Figur 18. Gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt säsong 2018	32
Figur 19. Gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	33
Figur 20. Gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2018	33
Figur 21. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt övernattningsregion 2018	34
Figur 22. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt	

säsong 2018	35
Figur 23. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	35
Figur 24. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2018	36
Figur 25. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt övernattningsregion 2018.....	37
Figur 26. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt säsong 2018	37
Figur 27. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	38
Figur 28. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt deras hemland 2018	38
Figur 29. Fritidsbåtturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt övernattningsregion 2018.....	39
Figur 30. Fritidsbåtturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	40
Figur 31. Fritidsbåtturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslagutgifter enligt deras hemland 2018.....	40
Figur 32. Turister som betalat privatperson för logi och deras genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt säsong 2018.....	41
Figur 33. Genomsnittlig dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner per utgiftsslag enligt säsong 2018.....	42
Figur 34. Genomsnittlig dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser).....	43
Figur 35. Genomsnittlig dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner enligt deras övernattningsregion 2018.....	43
Figur 36. Genomsnittlig dygnskonsumtion per utgiftsslag bland besökare av släkt och vänner enligt deras hemland 2018	44
Figur 37. Fritidshusägarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt säsong 2018	44
Figur 38. Fritidshusägarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	45
Figur 39. Fritidshusägarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt deras hemland 2018	46
Figur 40. Dagsbesökarnas (inkl. kryssningsresenärer) genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt hemland 2018.....	46
Figur 41. Turisternas genomsnittliga konsumtion per person under ålandsbesöket enligt deras inkvarteringsform 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser).....	47
Figur 42. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt syftet med resan till Åland 2003, 2008, 2013 och 2018 (i 2018 års priser)	48
Figur 43. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt syftet med resan 2018	49

Figur 44. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt syftet med resan och deras hemland 2018	50
Figur 45. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt syftet med resan och säsong 2018	50
Figur 46. Turisternas konsumtion per person under ålandsbesöket enligt syftet med resan 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	51
Figur 47. Övernattande turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt säsong och region 2018.....	52
Figur 48. Övernattande turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras hemland 2018.....	53
Figur 49. Övernattande turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	53
Figur 50. Turisternas konsumtion under resorna (transporttjänst och ombordkonsumtion) till och från Åland enligt turisternas inkvarteringsform 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	54
Figur 51. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt turisternas inkvarteringsform 2018	55
Figur 52. Turisternas konsumtion under resorna (transporttjänst och ombordkonsumtion) till och från Åland enligt syftet med resan 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	56
Figur 53. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt syftet med resan (2018).....	56
Figur 54. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt deras hemland 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)	57
Figur 55. De svarandes genomsnittliga antal resor under det senaste året efter kön, åldersgrupp och region (2018)	59
Figur 56. Ålänningars genomsnittliga antal resor utanför Åland 2003, 2008, 2013 och 2018 efter kön.....	59
Figur 57. De svarandes genomsnittliga antal hemresor från Sverige, Finland och totalt, efter åldersgrupp (2018).....	60
Figur 58. De svarandes genomsnittliga antal privata och tjänsteresor under det senaste året, efter kön och åldersgrupp (2018)	61
Figur 59. Antal icke-åländska besökare som övernattat gratis under det senaste året, efter den svarandes kön, åldersgrupp och region (2018)	62
Figur 60. Genomsnittligt antal icke-åländska besökare som övernattat gratis och deras övernattningar 2003, 2008, 2013 och 2018	62
Figur 61. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland 2018 (104,5 miljoner euro inklusive moms) enligt deras inkvarteringsform	63
Figur 62. Turisternas landkonsumtion på Åland 2018 (104,5 miljoner euro inklusive moms) efter utgiftspost.....	65
Figur 63. Turisternas landkonsumtion på Åland och utgifter för resorna till och från Åland på åländsägda färjor och fartyg 2018 (326,6 miljoner euro inklusive moms) per utgiftspost	66

Figur 64. Utvecklingen av turismens, näringslivets samt hela ekonomins förädlingsvärde 2002-2018, index, 2002 = 100 (fasta 2018-års priser).....	74
Figur 65. Turismens sysselsättning inom den privata sektorn 2018.....	76
Figur 66. BNP:s procentuella avvikelse från basscenariot enligt olika antaganden om en plötslig minskning av turismen år 2020, %	78
Figur 67. Relation mellan en minskning i turismefterfrågan och BNP fem år efter chocken.....	79
Figur 68. Sysselsättningens avvikelse från basscenariot under turismens plötsliga minskning år 2020, %.....	80
Figur 69. Relation mellan turismefterfrågan och sysselsättningen fem år efter chocken.....	80
Figur 70. Befolkningens avvikelse från basscenariot under olika antaganden om turismens tillväxt, personer	81
Figur 71. Turismefterfrågans avvikelse från bassceniots nivå, procent	82
Figur 72. BNP-tillväxt från basscenariot, procent	82
Figur 73. Relation mellan ökningen i turismefterfrågan och BNP.....	83
Figur 74. Ökande turismens påverkan på den totala sysselsättningen, personer	83
Figur 75. Förädlingsvärdet per bransch år 2040 för det snabbaste tillväxtscenariot, procent av bassceniots värde	84
Figur 76. Ökande turismens påverkan på befolkningens mängd, personer	85
Figur 77. Antalet internationella ankomster i världens regioner 2017.....	86
Figur 78. Antalet turistanläggningar i Sverige, Norge, Finland och Danmark 2017	87
Figur 79. Antalet utländska övernattningar i nordiska länder 2008–2017	87
Figur 80. Andel utländska resenärer i Finland 2017 efter geografiskt ursprung	88
Figur 81. Ökning (%) av utländska övernattningarna i Sverige och Finland 2017, efter de största resenärgrupperna	89
Figur 82. De utländska resenärernas penninganvändning i Finland 2017 efter hemland och konsumtion under besöket.....	90
Figur 83. Investeringar i turism i de nordiska länderna och EU: andel (%) av totala investeringar, tillväxt (%) 2018 och den beräknade tillväxten 2018–2028	91
Figur 84. Turismens direkta effekter på BNP och sysselsättning i vissa länder 2017	92
Figur 85. Antal övernattningar på Åland 2018 fördelade på inkvarteringsform och region.....	96
Figur 86. Utveckling av kronkursen i förhållande till euron 2008 – 2018	101
Figur 87. Utvecklingen av Ålands BNP (2016-års fasta priser)	102

Tabellförteckning

Tabell 1. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland (inklusive moms) enligt deras inkvarteringsform 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser) (1 000 euro)	64
Tabell 2. Turisternas landkonsumtion på Åland per utgiftspost (inklusive moms) 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser) (1 000 euro)	65
Tabell 3. Den turistrelaterade omsättningen (exklusive moms) per bransch 2018 enligt företagens uppgifter (1 000 euro)	68
Tabell 4. Turisternas konsumtion i land - en jämförelse av inkomst- och utgiftsmetodens resultat för vissa branscher	70
Tabell 5. Turisternas konsumtion i land 1995, 1997, 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser) 1 000 euro	71
Tabell 6. Turismens andel av BNP 2008 - 2018 (2018-års priser)	73
Tabell 7. Turismens sysselsättningseffekter per bransch inom privata sektorn enligt sysselsättningssituationen 31.12.2018 och hela året 2018.....	76
Tabell 8. Antal anlända, övernattningar och vistelsetid enligt inkvarteringsstatistiken 2018	96
Tabell 9. Antal intervjuade turister enligt intervjutidpunkt och -plats	97
Tabell 10. Antal intervjuade turister enligt hemland.....	97
Tabell 11. Antal intervjuade finländska och svenska turister enligt hemort	98
Tabell 12. Antal intervjuade turister enligt deras inkvarteringsform	99
Tabell 13. Antal intervjuade turister enligt deras övernattningskommun	99
Tabell 14. Antal intervjuade turister enligt syftet med deras ålandsbesök.....	100
Tabell 15. Turistgruppernas utgifter per person och dygn 2018 enligt deras hemland (euro)	100
Tabell 16. Turistgruppernas utgifter per person under ålandsvistelsen enligt deras inkvarteringsform 2018 (euro)	101
Tabell 17. Turistgruppernas utgifter per person under ålandsvistelsen enligt huvudsyftet med deras resa 2018 (euro)	101

1. Sammanfattning

Syftet med undersökningen är att kartlägga olika besöksgruppers betydelse för åländsk ekonomi utifrån hur mycket de konsumerar på Åland samt på vägen till och från Åland. Besöksgrupperna analyseras dels enligt de inkvarteringsformer de valt, dels enligt resans huvudsakliga syfte. Dessutom fyller projektet ÅSUBs behov av aktuell information för beräkningen av turismposten i nationalräkenskaperna.

Resultaten i denna turismundersökning har tagits fram med hjälp av två metoder, utgifts- och inkomstmetoden. Genom *utgiftsmetoden* uppskattar man turismens ekonomiska betydelse genom att fråga turisterna om deras penninganvändning under deras vistelse på Åland samt under resorna till och från Åland. Under perioden mars-oktober 2018 gjordes 1 544 avreseintervjuer med turister och på basen av dessa svar samt med hjälp av ÅSUBs turiststatistik har de olika turistgruppernas turismkonsumtion under 2018 skattats.

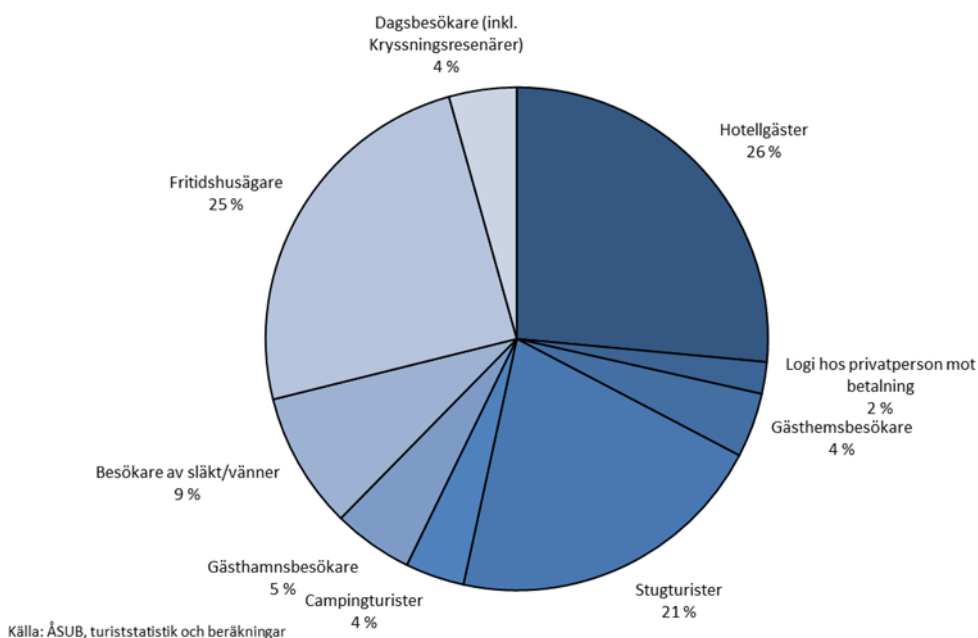
Med hjälp av *inkomstmetoden* beräknas turismens ekonomiska betydelse genom att de åländska företagen uppskattar hur stor andel av deras försäljning som är ett resultat av försäljning direkt till turister. Av 250 företag svarade 176 på enkäten (svarsprocent var därmed 70) och på basen av dessa svar har turismens betydelse för olika branscher skattats.

Turisternas landkonsumtion på Åland

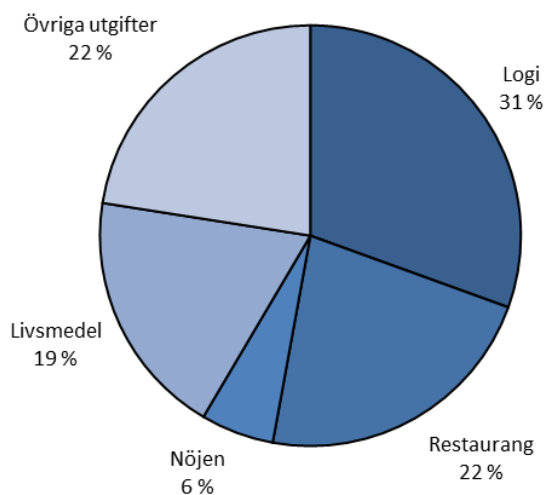
Totalt beräknas turisternas landkonsumtion på Åland 2018 ha uppgått till 104,5 miljoner euro inklusive moms (95,8 milj. euro år 2013 i 2018 års priser). De två viktigaste turistgrupperna i detta avseende är fritidshusägare och hotellgästerna, som vardera stod för runt 25 procent av konsumtionen. Stugturisterna och besökarna av släkt och vänner stod för drygt 21 respektive nio procent av landkonsumtionen. Gästhamnsbesökarnas andel av landkonsumtionen var fem procent, medan gästhemsbesökarnas, campingturisternas, logi hos privatperson mot betalning och dagsbesökarnas andel av landkonsumtion var under fem procent vardera (se *Figur 1*).

En fördelning av landkonsumtionen på olika utgiftsposter visar att drygt 31 procent av turisternas landkonsumtion gick till logi, 22 procent till restaurang- och kafébesök, 19 procent till matinköp och sex procent till avkoppling och nöjen. Drygt 22 procent av landkonsumtionen gick till *övrigt*, som till största delen bestod av shopping (se *Figur 2*).

Figur 1. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland 2018 (104,5 miljoner euro inkl. moms) enligt deras inkvarteringsform.

Figur 2. Turisternas landkonsumtion på Åland 2018 (104,5 miljoner euro inklusive moms) per utgiftspost

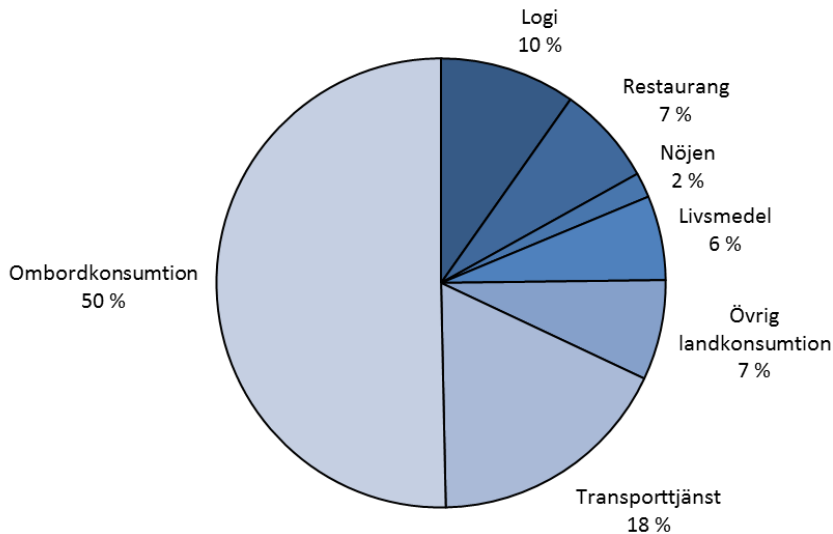

Källa: ÅSUB

Turisternas landkonsumtion och konsumtion under resorna till och från Åland

Om man till turisternas landkonsumtion på Åland adderar turisternas utgifter för transporttjänsten och inköpen ombord på ålandsägda färjor och fartyg, så kan den totala turistinkomsten uppskattas till 326,6 miljoner euro (344 milj. euro år 2013 i 2018 års priser). De totala utgifterna för och under resorna till och från Åland uppgår till cirka 222 miljoner euro eller 74 procent av turisternas totala konsumtion (Figur 3).

Figur 3. Turisternas landkonsumtion på Åland och utgifter för resorna till och från Åland på ålandsägda färjor och fartyg 2018 (326,6 miljoner euro inklusive moms) per utgiftspost

Källa: ÅSUB

Turismens ekonomiska effekter på Åland

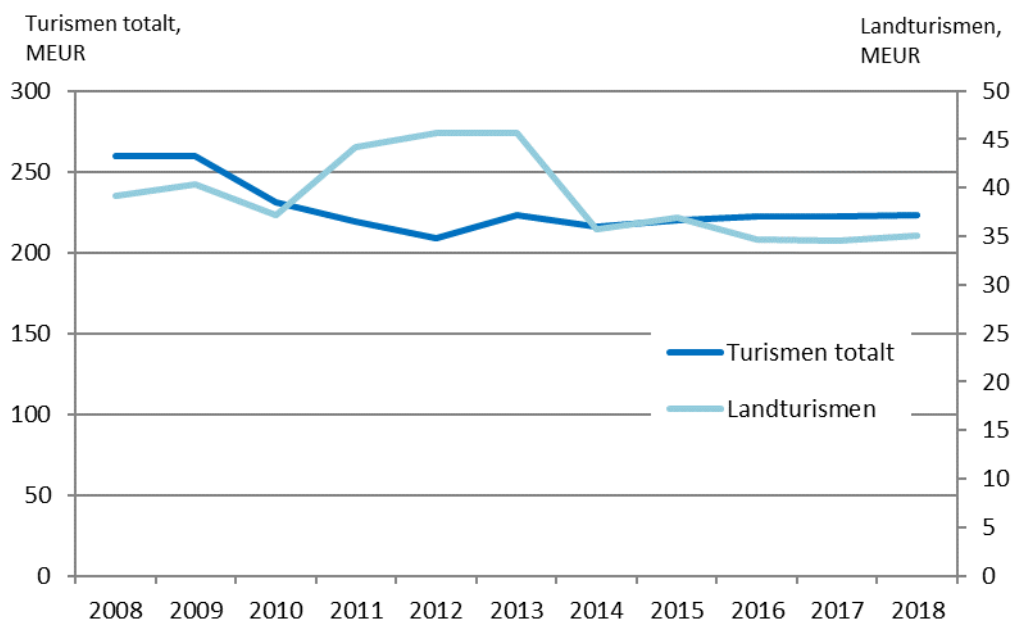
Turismens ekonomiska betydelse varierar beroende på hur man definierar turismen. Om man använder det samlade resultatet av denna turismundersökning och tillämpar det på nationalräkenskaperna för Åland erhålls följande resultat i termer av andelen av Ålands BNP.

- Inom nationalräkenskaperna definieras landturismen som turisternas direkta konsumtion på Åland samt ålänningarnas egna köp av resetjänster från till exempel åländska resebyråer. Landturismens andel av Ålands BNP till baspris (inklusive offentlig verksamhet och icke-vinstsyftande verksamhet) uppskattas 2018 till cirka 2,9 procent, vilket motsvarar ett förädlingsvärde om 35 miljoner euro (46 milj. euro år 2013, se

Figur 4 nedan).

- Enligt den vidaste definitionen av turismen som förutom turisternas direkta landkonsumtion på Åland och ålänningarnas egen konsumtion av turisttjänster även inkluderar de åländska företagens turistinkomster utanför Åland samt de åländska passagerarrederiernas totala försäljning till turister, uppskattas turismens andel av Ålands BNP till baspris till 18,4 procent 2018. Turismens totala förädlingsvärde 2018 uppskattas till dryga 220 miljoner euro (223 milj. euro år 2013, se *Figur 4 nedan*).

Figur 4. Utvecklingen av turismens förädlingsvärde 2008-2018 (2018-års priser)

Källa: ÅSUB

Vi kan se att landturismens förädlingsvärde har sjunkit från 2008 års nivå med 10,5 procent, till 35 miljoner euro, medan den totala turismen sjunkit från 260 miljoner euro år 2008 till 223 miljoner euro år 2018 (-14 procent). Huvudorsaken till denna minskning av den totala turismen finns inom den sjöfartsbaserade delen av näringslivet (utflaggningar och lönsamhetsproblem).

Turismens sysselsättningseffekter på Åland

Totalt var uppskattningsvis nästan 13 600 personer sysselsatta inom den privata sektorn på Åland 2018 (inklusive säsongssysselsatta), av vilka 6,7 procent var sysselsatta inom landturismen och 25,2 procent inom turismen totalt. Största delen av de sysselsatta inom landturismen återfinns inom hotell- och restaurangverksamheten (61 procent), följt av detaljhandel, medan största delen av de sysselsatta inom turismen totalt återfinns inom sjötransport (76 procent).

Turismens påverkan på Ålands makroekonomi på sikt

En kontinuerlig ökning i turismefterfrågan skulle öka sysselsättningen och BNP på Åland, men på grund av den åländska turismens karaktär och regionens litenhet läcker en stor del av de ekonomiska effekterna till närliggande regioner. Enligt våra modellberäkningar skulle en procents ökning i den till Åland riktade turismen öka Ålands BNP med 0,06-0,07 procent.

2. Inledning

2.1 Bakgrund och syfte

ÅSUB har för fjärde gången fått i uppdrag av Ålands landskapsregering och Visit Åland att kartlägga och fastställa turismens samhällsekonomiska effekter för Åland. Förutom Ålands landskapsregering och Visit Åland ingår även ÅSUB som en part i 2018 års undersökning och deltar sålunda i finansieringen av projektet. ÅSUB har nämligen för sin egen del ett behov av att uppdatera och utveckla informationen om turismposten inom nationalräkenskaperna för Åland.

Sammanlagt är detta sjätte gånger som turismens samhällsekonomiska effekter undersöks. Motsvarande undersökning har tidigare genomförts för åren 1994–95, 1998, 2003, 2008 och 2013. Undersökningen genomförs således med ca 5 års intervaller. De två första undersökningarna kartlade turistinkomsten med utgångspunkt i besökarnas inkvarteringsform, medan kartläggningarna åren 2003, 2008 och 2013 även beaktade besökarnas syfte med resan. Resultaten i den här undersökningen har främst jämförts med resultaten i 2013 års undersökning.

Syftet med den här undersökningen är att kartlägga olika besöksgruppers betydelse för åländsk ekonomi utifrån hur mycket de konsumerar på Åland samt på vägen till och från Åland. Besöksgrupperna analyseras dels enligt de inkvarteringsformer de valt, dels enligt resans huvudsakliga syfte. Ytterligare ett syfte med projektet är att fylla ÅSUBs behov av aktuell information för beräkningen av turismposten i nationalräkenskaperna.

2.2 Metod

Undersökningen består av tre delundersökningar; utgifts- och inkomstmetoden samt en enkät till de åländska hushållen, dessa ska tillsammans ge svar på projektets huvudfrågeställningar. Angreppssättet bygger på den så kallade nordiska modellen för uppskattning av turismens inkomst- och sysselsättningseffekter.

Eftersom turismen inte utgör någon egen bransch i den internationella näringsgrensindelningen, utan ingår i flera andra branscher, måste dess andel av de olika branscherna beräknas med särskilda metoder. Turismens förädlingsvärde beräknas på basen av summan av alla varor och tjänster som konsumeras av turister i ett land eller i en region.

Undersökningens resultat är i huvudsak framtaget med hjälp av utgifts- och inkomstmetoden. *Utgiftsmetoden* är en metod där man uppskattar turismens ekonomiska betydelse genom att fråga turisterna om deras penninganvändning under den tid de vistats på sitt resmål. Utgiftsmetodens resultat grundar sig på

1 544 avreseintervjuer med turister, vilka ombads uppskatta hur mycket de spenderade på olika utgiftsposter under sin vistelse på Åland. Utifrån beräkningarna av turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion på Åland per utgiftspost kan man med hjälp av statistik över antalet turister som besökt samt övernattnat på Åland beräkna den totala direkta turistinkomsten. Resultatet visar turisternas direkta bidrag till de berörda branschernas omsättning.

Med *inkomstmetoden* uppskattas turismens ekonomiska betydelse genom att företagen ombeds uppge hur stor andel av deras omsättning som utgör försäljning direkt till turister. Inkomstmetodens resultat grundar sig i första hand på en enkät som hösten 2018 skickades till cirka 250 åländska företag, av vilka 176 svarade på enkäten (svarsprocenten landade därför på cirka 70 procent). På så vis har den samlade turistrelaterade andelen av omsättningen per bransch inom den åländska ekonomin kunnat beräknas.

Resultatet av uppskattningen av turismens ekonomiska betydelse via turisternas penninganvändning (utgiftsmetoden) och beräkningarna på basen av företagets försäljning och omsättning (inkomstmetoden) borde komma så nära varandra att turismens samhällsekonomiska betydelse kan fastställas med relativt stor noggrannhet.

Inom ramen för undersökningen skickades även en enkät till drygt 800 ålänningar, för att uppskatta hur många turister som bott hos släkt och vänner eller hyrt logi av en privatperson under sin ålandsvistelse. Därtill ställdes frågor om ålänningarnas resor utanför Åland, för att grovt uppskatta ålänningarnas andel av det totala antalet inresande till Åland. Svarsprocent blev 60 och svarmaterialet viktades så att de svarandes sammansättning för bakgrundsvariablerna kön, ålder och region sammanfaller med rampopulationen, den åländska befolkningen.

Enkätinformationen användes för att beräkna turismens andel av BNP och sysselsättning, dvs turismens direkta bidrag till ekonomin. Denna gång gjordes inte någon input-outputanalys för beräkning av indirekta effekter eftersom de senaste tabellerna som analysen skulle baseras på är från 2002¹. Den samhällsekonomiska analysen av turismens effekter har genomförts med hjälp av ÅSUBs jämviktsmodell (CGE-modell², se närmare kapitel 7.3).

I beräkningar har vi även bland annat använt officiell inresande-, inkvarterings- och sysselsättningsstatistik samt registerdata om företagets omsättning.

I vissa fall har signifikanta skillnader mellan olika bakgrundsvariabler redovisats. Med signifikanta skillnader avses nivå 0,05 eller lägre, det vill säga att sannolikheten är minst 95 procent att en skillnad faktiskt beror på just den variabeln (t.ex. turisternas hemland).

¹ Kompletterande analyser kommer att genomföras efter att de regionala input-output-tabeller som för närvarande sammanställs av THL och PTT har publicerats.

² CGE är en förkortning av Computable General Equilibrium eller på svenska numerisk allmän jämviktsmodell.

Då jämförelser gjorts med tidigare års uppgifter, har priserna räknats upp till 2018 års priser.

Intervju- och enkätfrågescheman

Avreseintervjuerna med turisterna har skett på basen av ett frågeschema som i stort liknar det som använts i de tidigare undersökningarna (se bilagan). Frågeschemat fanns på svenska, finska, engelska och tyska och bestod av två sidor med 16 frågor. Först ställdes ett par frågor gällande den svarande såsom hemland, hemort och födelseår samt huvudsyfte med resan till Åland. Sedan följde frågor om ålandsvistelsens längd och vilken inkvarteringsform som hade använts.

Den tredje gruppen av frågor skulle besvaras om den svarandes resa till Åland var en paketresa, för att på basen av dess uppgifter fördela paketets pris på olika utgiftsposter. Därefter ställdes frågor om antalet personer på resan, för vilkas utgifter den svarande står samt den svarandes utgifter under ålandsvistelsen på olika utgiftsposter såsom inkvartering, restauranger, nöjen samt shopping. Turisterna ombads också uppskatta utgifterna för resebiljetter (inklusive eventuella hytter) samt eventuell ombordkonsumtion. Förutom avreseintervjuformuläret finns även hushålls- och företagsenkäten i bilagan.

2.3 Definitioner och begrepp

FN har skapat ett organ för frågor angående turismen. Det kallas för UNWTO (*United Nations World Tourism Organization*) och samlar in global turiststatistik som publiceras årligen. UNWTO upprättar även en internationell begreppsnyckel i frågor angående turismen och har gjort upp en modell för hur turiststatistik ska göras upp.

Enligt FN innefattar *turism* aktiviteter då människor reser till platser utanför sin vanliga omgivning och vistas där oavbrutet i högst ett år på grund av fritid, affärer eller andra syften.

Med *turist* avses en övernattande turist, som tillbringar minst en natt på resmålet, antingen i avgiftsbelagd eller avgiftsfri inkvartering. En *internationell turist* är en turist som tillbringar minst en natt i det land som är målet för resan. Med *inhemsk turist* avses en turist som tillbringar minst en natt på den plats (inom personens bosättningsland, men utanför sin vanliga omgivning) som är målet för resan.

En turist som inte övernattar under resan eller på platsen för besöket är en *dagsbesökare*. Dagsbesökaren stannar alltså under en kortare tid än 24 timmar på resmålet, ankomst och avresa sker under samma dygn. Som dagsbesökare räknas också kryssningsresenär, som övernattar ombord och går iland på platsen för besöket. Båten är då startplats för dagsbesökaren. Vi har dock i de här studierna valt att inkludera dagsbesökarnas konsumtion i utgiftsmetodens resultat för Åland (ca 4 procent av landkonsumtionen).

Med *turistkonsumtion* avses de totala kostnaderna för resan, som turisten eller dagsbesökaren själv betalar eller någon annan betalar för honom/henne. Turistkonsumtion omfattar utgifter för varor och tjänster både under resan och på resmålet. Betalningar som erlagts före eller efter resan ingår i turistkonsumtionen. Också persontrafiktjänster (inhemska eller internationella) ingår.

Den *åländska turismen* har i denna undersökning definierats på tre olika sätt. Definitionerna är olika i sin omfattning och knyter an till utgifts- respektive inkomstmetoden på olika sätt. Definitionerna tydliggör skillnaderna i den samhällsekonomiska betydelsen av turismen beroende på hur man definierar och avgränsar den.

Den definition som till sitt innehåll är mest snäv knyter direkt an till utgiftsmetoden - de turister som är bosatta utanför Åland men som reser till och konsumerar turisttjänster och varor på Åland. Enligt den här definitionen beräknar man sålunda betydelsen av den *landbaserade delen av den åländska besöksnäringen* exklusive ålänningarnas egna inköp av turisttjänster från t.ex. åländska resebyråer. Definitionen kan även tillämpas på inkomstmetoden, vilket möjliggör en jämförelse av resultatet mellan de två metoderna.

Den andra definitionen knyter även den an till utgiftsmetoden och de utgifter som turister som är bosatta utanför Åland har för sin konsumtion av varor och tjänster under ålandsbesöket. Enligt denna definition inkluderas även den sjöbaserade turismen, det vill säga hela ombordförsäljningen och försäljningen av själva transporttjänsten (resebiljetter och hytter), på färjor och kryssningsfartyg ägda av åländska rederier. Den här definitionen anger sålunda den *totala turistinkomsten för den åländska ekonomin från de turister som besöker Åland*.

Den tredje och vidaste definitionen av turism hör mer samman med inkomstmetoden – de intäkter som företagen redovisar genom försäljning direkt till de turister som reser till Åland samt ålänningarnas egna inköp av resetjänster på Åland liksom de rese- och turistservicetjänster som åländska företag tillhandahåller utanför Åland. Den här definitionen inbegriper sålunda även de ålandsägda passagerarfartygens försäljning till turister som inte kommer till Åland. Här ingår såsom i den andra definitionen ombordförsäljningen och försäljningen av själva resetjänsten. På basen av inkomstmetoden kan man inte särskilja de turister som kommer till Åland. Den här definitionen ger alltså *hela den inkomsten till åländska företag som resenäringen genererar – turismen totalt*.

Förädlingsvärdet definieras som skillnaden mellan ett företags produktionsvärde och dess inköp från andra företag. Förädlingsvärdet är således den ökning av värdet av de inköpta varorna och tjänsterna som bearbetningen medför. Det summerade förädlingsvärdet för alla branscher och sektorer är lika med BNP till baspris.

2.4 Rapportens upplägg

I kapitel 3 redogörs kort för utvecklingen av den åländska turismen på basen av ÅSUBs inresande- och inkvarteringsstatistik. Därefter redovisas i kapitel 4 den åländska turismens inkomster enligt utgiftsmetoden med fokus på den renodlade landturismens direkta inkomsteffekter. Redovisningen gäller olika turistgruppers genomsnittliga utgifter per dygn och utgiftspost på Åland samt den genomsnittliga ombordspendingen (inklusive transporttjänster). Turistgrupperna indelas enligt inkvarteringsform, övernattningsregion (Mariehamn och landskommunerna), turisternas hemland (Finland, Sverige och övriga länder) samt enligt det huvudsakliga syftet med resan till Åland. Dessutom görs jämförelser med tidigare undersökningars resultat, främst med 2013 års undersökning.

I kapitel 5 redovisas resultaten av inkomstmetoden, som grundar sig på företagets uppskattning av hur stor andel av omsättningen som härrör från försäljning direkt till turister. I kapitel 6 sammanfattas utgifts- och inkomstmetodens resultat och de två metodernas resultat jämförs.

Turismens samlade effekter på den åländska ekonomin redovisas i kapitel 7. Här presenteras såväl BNP- som sysselsättningseffekterna. Med hjälp av ÅSUBs CGE-modell studeras även turismens effekter på längre sikt. I kapitel 8 ser vi på resultaten i motsvarande internationella turismundersökningar.

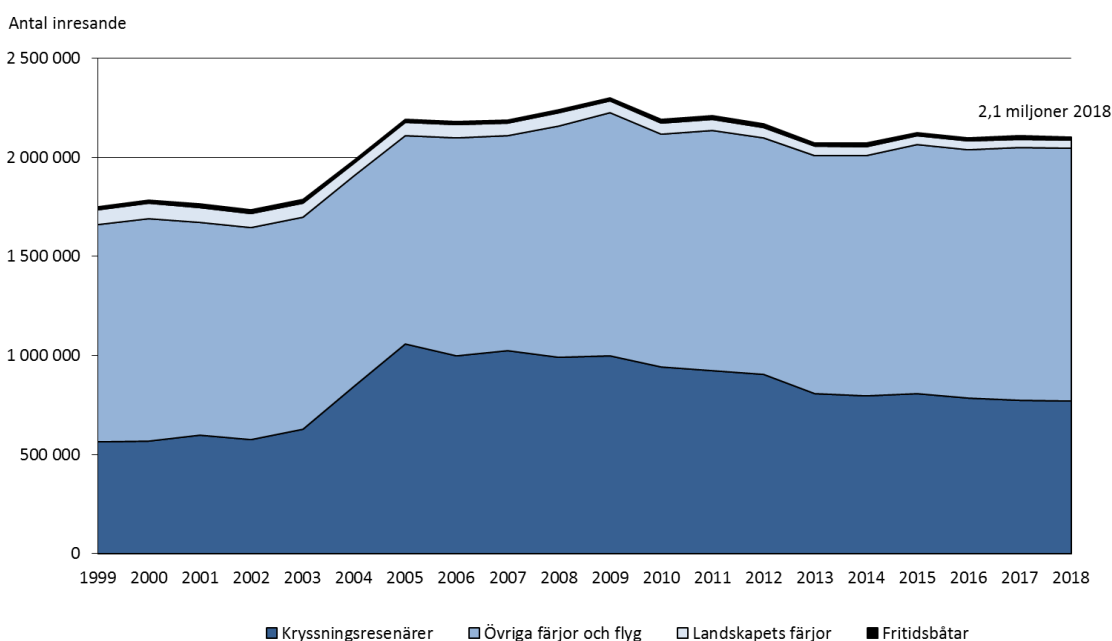
3. Utvecklingen av antalet inresande och övernattningar

I det här kapitlet behandlas ÅSUBs officiella turiststatistik vilket berör utvecklingen av antalet inresande till Åland och antalet övernattningar i åländska hotell, gästhem/pensionat, stugbyar, campingplatser och gästhamnar.

3.1 Inresande till Åland

Det totala antalet inresande till Åland har förändrats relativt mycket under de senaste tjugo åren. Den åländska besöksnäringen präglas starkt av passagerarsjöfarten vilket kan ses i diagrammet nedan. Den privata färjetrafiken är nämligen basen för den absolut övervägande delen av transportinfrastrukturen till och från Åland, och utgör sålunda grundförutsättningen för turismnäringen på Åland.

Figur 5. Utvecklingen av antalet inresande till Åland 1999-2018

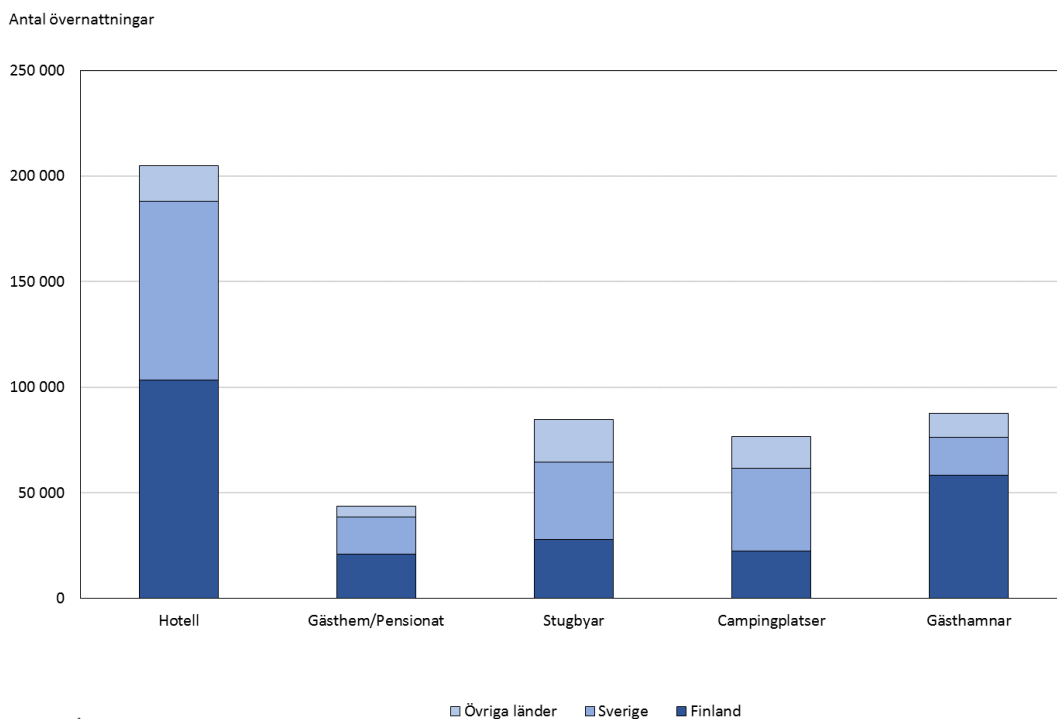
Enligt den officiella statistiken uppgick antalet inresande till Åland år 2018 till 2 088 510 personer, vilket motsvarar i stort sett antal resenärer till Åland under åren 2014 – 2017.

Vid en jämförelse med den tidigare turismundersökningen från 2013 så är siffrorna nästan oförändrade. Svenskarnas andel av de inresande till Åland 2018 utgjorde hela 82 procent (nästan 1,7 miljoner), medan resenärerna från Finland stod för 17 procent (drygt 360 000). De svenska kryssningsresenärernas andel var 37 procent

och andelen övriga inresande från Sverige 45 procent. Två procent av de inresande kom till Åland med landskapets färjor och 15 procent utgjorde övriga inresande från Finland.

Antal övernattningar år 2018 enligt den officiella inkvarteringsstatistiken i åländska hotell, pensionat/gästhem, stugbyar, campingplatser och gästhamnar var ca 500 000 (se *Figur 6* nedan).³ Finländarna stod för 47 procent av övernattningarna medan svenskarnas övernattningar var 39 procent av övernattningarna och gästerna från andra länder stod för 14 procent av övernattningarna. Tyskarna stod för den största delen av de övriga gästernas övernattningar med drygt 15 000 nätter vilket är en ökning med 20 procent jämfört med turismundersökningen 2013. De övriga gästernas hemland var Estland, Ryssland och Lettland.

Figur 6. Antal övernattningar på Åland 2018 enligt inkvarteringsform och turisternas hemland

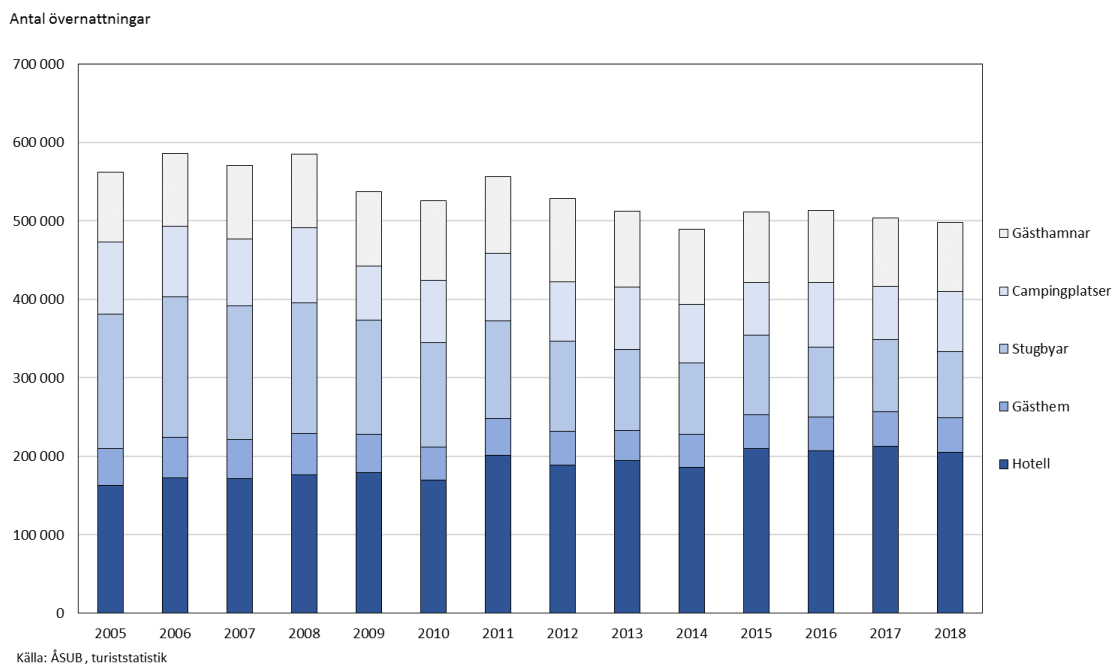

I *Tabell 8* i bilagan finns uppgifter om antalet övernattningar, antalet anlända turister och medelvistelsetiden 2018 enligt ÅSUBs inkvarteringsstatistik. I tabellen kan vi bland annat utläsa att de finländska hotellgästerna i snitt övernattade 1,7 dygn, medan stugturisterna från övriga länder i snitt övernattade hela 4,2 nätter.

³ I inkvarteringsstatistiken ingår uppgifter från anläggningar med minst fem rum eller stugor. År 2013 uppgick det registrerade totala antalet övernattningar till ca 513 000.

Figur 7 nedan visar utvecklingen av antalet övernattningar i de åländska hotellen, gästhemmen, stugbyarna, campingplatserna och gästhamnarna 2005-2018.

Figur 7. Utvecklingen av antalet övernattningar på Åland 2005-2018 enligt inkvarteringsform

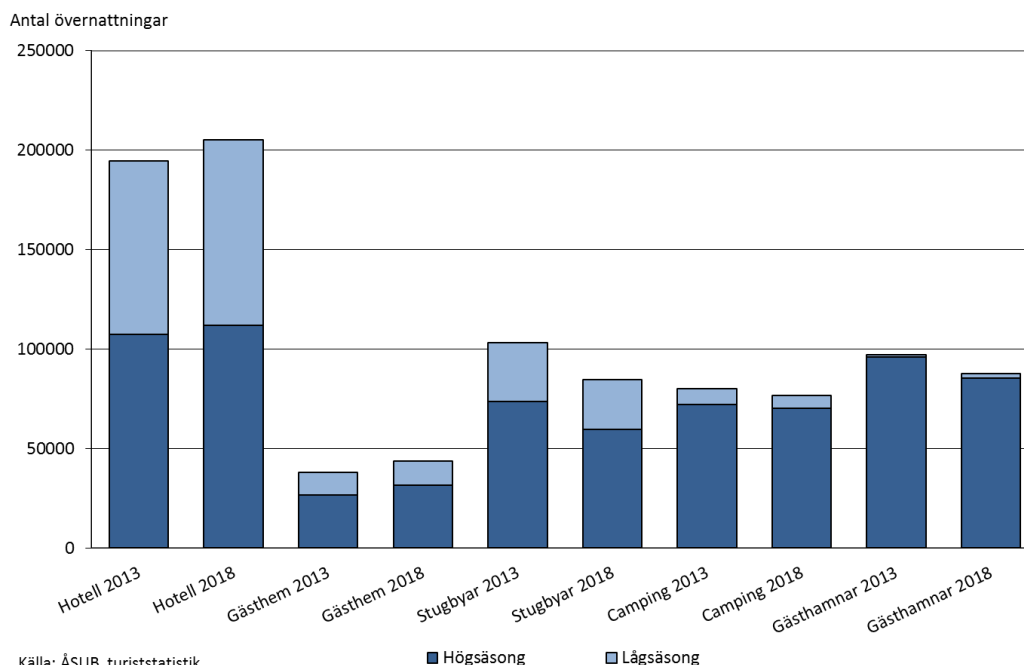

Det totala antalet övernattningar enligt den officiella inkvarteringsstatistiken visar på en nedåtgående trend från 2005 till 2018, en minskning om 12 procent. Det är främst övernattningarna på stuganläggningarna och campingplatserna som har minskat (med 51 respektive 16 procent).⁴

Vid jämförelse med föregående turismundersökning från år 2013 så har antalet stugövernattningar minskat med 18 procent medan antalet övernattningar vid gästhem eller pensionat ökat med 15 procent (se Figur 8).

⁴ Antalet stugbyar som ingår i den officiella statistiken minskade från 55 stycken 2013 till 44 stycken år 2018. Även antalet campingplatser minskade under perioden (från 15 till 11 stycken) och hotell (från 17 till 15 stycken). Däremot har antalet gästhem ökat (från 19 till 24 stycken).

Figur 8. Antal övernattningar på Åland 2013 och 2018 fördelade på inkvarteringsform och säsong⁵

I *Figur 8* jämför vi antalet övernattningar under hög- respektive lågsäsongen 2018 med 2013. Fördelningen av övernattningarna per säsong har hållits relativt jämn de båda åren. Högsäsongens andel av övernattningarna på gästhem har ökat från 69 procent år 2013 till 72 procent 2018. Övriga övernattningar har varit relativt oförändrade mellan åren. Runt 55 procent av hotellövernattningarna skedde båda åren under juni-augusti, cirka 71 procent av stugövernattningarna, drygt 90 procent av övernattningarna på campingplatserna och hela 99 procent av övernattningarna i gästhamnarna.

Fördelning av besökarnas övernattningar efter i vilken region de övernattnat har förändrats en aning från 2013 till 2018 (se *Figur 85* i bilagan)⁶. Vi kan se att runt 55 procent av det totala antalet övernattningarna ägde rum på landet. Generellt minskar övernattningarna på landet med drygt 4 procent medan övernattningar i staden ökar under perioden. Övernattningar i staden är hela 78 procent av hotellövernattningarna, 52 procent av gästhems- och över hälften av gästhamnsövernattningarna.

Förutom övernattningarna enligt den officiella inkvarteringsstatistiken finns även övernattningar i anläggningar med färre än fem rum eller stugor och logi hos privatperson mot betalning samt icke-kommersiella övernattningar till exempel hos släkt och vänner och i eget fritidshus. Vi har på basen av en enkätundersökning samt tillgänglig statistik grovt uppskattat det totala antalet turistövernattningar

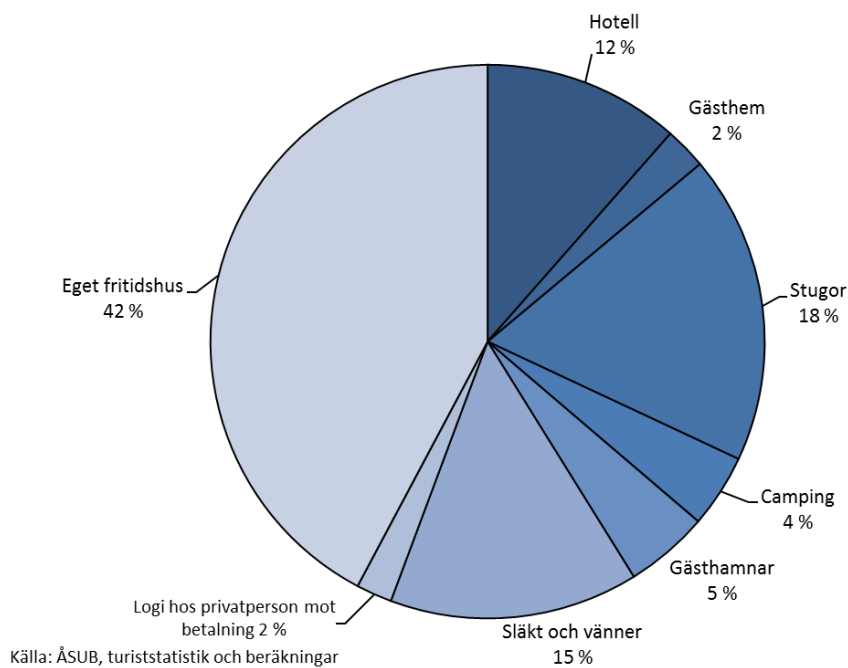
⁵I rapporten har högsäsongen definierats som månaderna juni, juli och augusti, medan övriga månader utgör lågsäsong.

⁶På grund av för få uppgiftslämnare i staden har vi inte fördelat camping- och stugövernattningarna per region i figuren.

2018 till runt 1,78 miljoner, av vilka över hälften var icke-kommersiella (se *Figur 9*). Motsvarande uppskattning av det totala antalet övernattningar i undersökningen 2013 var cirka 1,66 miljoner. Det innebär att närmare 1,3 miljoner av gästnätterna inte omfattades av den årliga inkvarteringsstatistiken 2018.

Figur 9. Uppskattning av det totala antalet turistövernattningar på Åland 2018 (1,78 miljoner)

4. Ålands turistinkomster enligt turisternas uppgifter

Utgiftsmetodens resultat grundar sig på turisternas uppskattning av sina utgifter på Åland samt under resorna till och från Åland. Totalt intervjuades 1 544 turister under perioden mars-oktober 2018, av vilka cirka 600 intervjuer gjordes under vår- och höstperioden och cirka 950 under högsäsongen (juni-augusti).

Huvuddelen av den här undersökningens intervjuer gjordes vid de stora avresehamnarna. En indelning av intervjuaren enligt var de utfördes visar att 63 procent av intervjuerna gjordes i Västra hamnen, 13 procent i Berghamn samt fyra procent på flygplatsen. Utöver dessa gjordes även ungefär en femtedel av det totala antalet intervjuer utanför dessa avresehamnar, för att få en bättre täckning av vissa grupper. Fem procent av det totala antalet intervjuer gjordes i skärgården, fyra procent vardera i gästhamnar, på golfbanor, samt på diverse evenemang. Avslutningsvis riktades cirka två procent av intervjuerna mot kryssningspassagerare som stigit av i Mariehamn.

De 1 544 intervjuaren innefattade nästan 3 700 turister, eftersom de svarande ofta ingick i ett sällskap som delade reseutgifter (t.ex. en familj). Den genomsnittliga storleken på resesällskapet var 2,4 personer. Den överlägset vanligaste storleken på resesällskapet var 2 personer (46 procent av svaren) följt av turister som reser ensamma (25 procent av svaren). Resesällskap bestående av 3 respektive 4 personer stod vardera för strax över 10 procent av intervjuaren. Femton procent av intervjuaren representerade en familj med barn under 12 år. Det vanligaste antalet barn under 12 år var ett (47 procent av barnfamiljerna) följt av två barn (37 procent).

Största delen av de intervjuade hade övernattat på hotell (31 procent), följt av hos släkt och vänner (16 procent). Tretton procent hade övernattat i eget fritidshus och lika stor andel, tretton procent, i en uthyrningsstuga (se *Tabell 12* i bilagan).

Av de intervjuade turisterna som övernattat hade 41 procent övernattat på den åländska landsbygden, 3 procent i skärgården och runt 39 procent i staden. Därtill hade runt tio procent övernattat i flera regioner, vilket är vanligt bland båtturister och campingturister (se *Tabell 13* i bilagan).

Det vanligaste syftet med resan till Åland var nöje och avkoppling, vilket hela 34 procent av de svarande hade uppgett. Övriga syften har främst varit besök hos släkt och vänner, tjänsteresa, samt familjesemester (se fördelning i *Tabell 14* i bilagan).

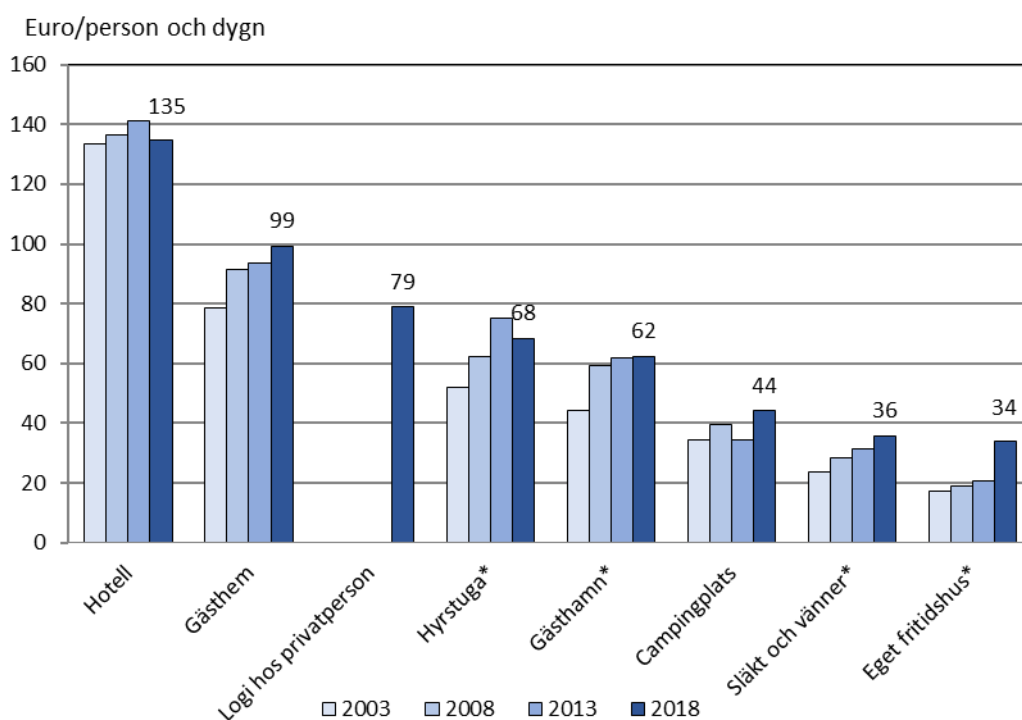
En indelning av intervjuaren enligt turistens hemland, visar att nästan hälften av de intervjuade kom från Finland (47 procent), nästan lika många, 43 procent, kom från Sverige och tio procent från övriga länder. Tyskland var det vanligaste hemlandet efter Finland och Sverige (se *Tabell 10* i bilagan).

Av *Tabell 11* i bilagan framgår att finländarnas och svenskarnas hemorter. Största delen av finländarna kom från Nyland (43 procent) och Egentliga Finland (20 procent), medan de flesta svenskarna kom från Stockholms län (56 procent).

4.1 Turisternas landkonsumtion per person och dygn enligt inkvarteringsform

De olika turistgruppernas genomsnittliga dygnskonsumtion på Åland skiljer sig signifikant från varandra. Hotellgästerna är den turistgrupp som spenderar mest per person och dygn (135 euro/dygn), följt av gästhemsbesökarna (99 euro/dygn), logi hos privatperson mot betalning (79 euro/dygn), stugturisterna och gästhamnsbesökarna (se *Figur 10*).

Figur 10. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras inkvarteringsform 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

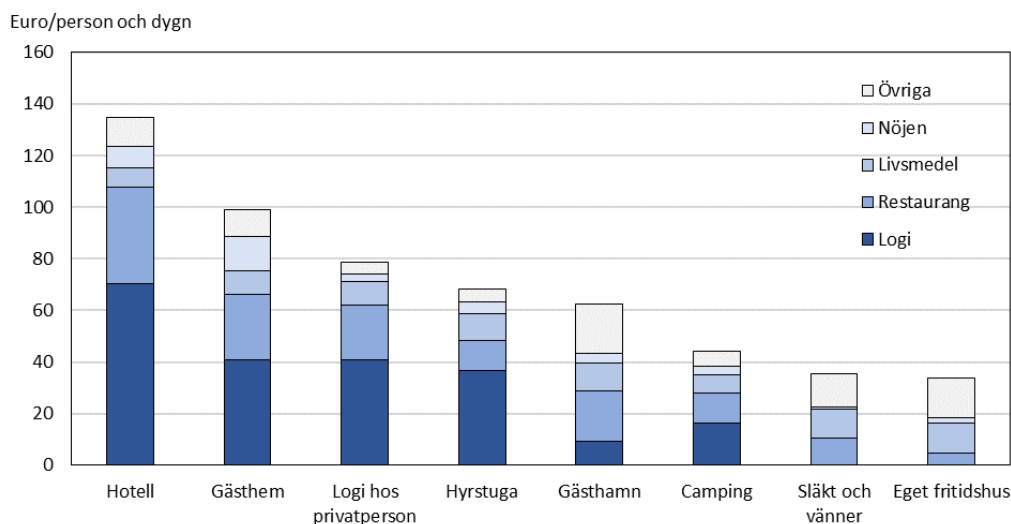
Not: * Signifikant skillnad
Källa: ÅSUB

Mellan åren 2008 och 2013 ökade den genomsnittliga dygnskonsumtionen för samtliga grupper med undantag för campingplatserna. Årets turismundersökning visar att den genomsnittliga dygnskonsumtionen har minskat för hotellgästerna och stugturisterna. Skillnader i dygnskonsumtionen är signifikanta mellan åren 2003 och 2018 då det gäller turistgrupperna gästhamn, hos släkt och vänner, fritidshus och hyrstuga.

I *Figur 11* tittar vi närmare på hur dygnskonsumtionen fördelar sig på de fem

utgiftsgrupperna: logi, restaurangbesök, nöjen, livsmedelsinköp och övriga inköp (såsom shopping, inköp av tjänster, bränsleinköp och kollektivtrafik).

Figur 11. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag och inkvarteringstyp 2018

Not: Signifikanta skillnader mellan inkvarteringstyperna fanns för de flesta utgiftsslag.

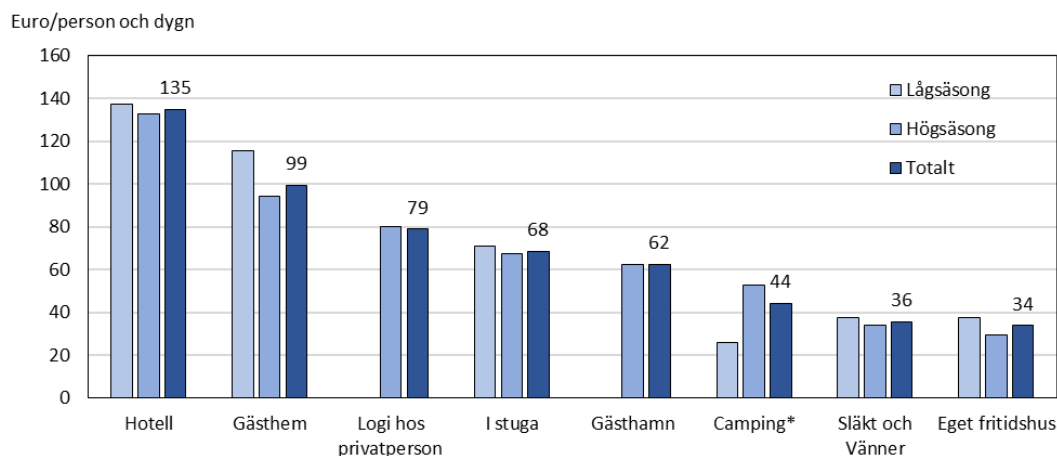
Källa: ÅSUB

Hotellgästerna spenderar klart mer än de övriga turistgrupperna på logi (ca 70 euro) och restaurangbesök (ca 37 euro) per person och dygn. Besökare som bott i eget fritidshus, hos släkt och vänner samt i gästhamn spenderar alla drygt elva euro per dag på livsmedel, vilket är något mer än övriga. Gästhemsbesökarna är i sin tur den turistgrupp som spenderar klart mest på nöjen och avkoppling (ca 13 euro).

Gästhamnsbesökarna är den grupp som har de högsta övriga kostnaderna per person och dygn (ca 19 euro). Även besökare av egna fritidshus har relativt stora övriga utgifter (ca 16 euro). De som bor i logi hos privatpersoner mot betalning spenderar ca 41 euro på logi och drygt 21 euro på restaurangbesök.

Inga statistiskt signifikanta resultat fanns för dygnskonsumtionen enligt i vilken region som turisterna har övernattat (Mariehamn eller landskommunerna). Däremot ser vi i *Figur 12* att den genomsnittliga dygnskonsumtionen för campingturister under hög- och lågsäsongen skiljer sig signifikant i förhållande till andra inkvarteringsformer. Inga statistiskt signifikanta resultat fanns för resultaten efter de svarandes hemland.

Figur 12. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras inkvarteringsform och säsong 2018

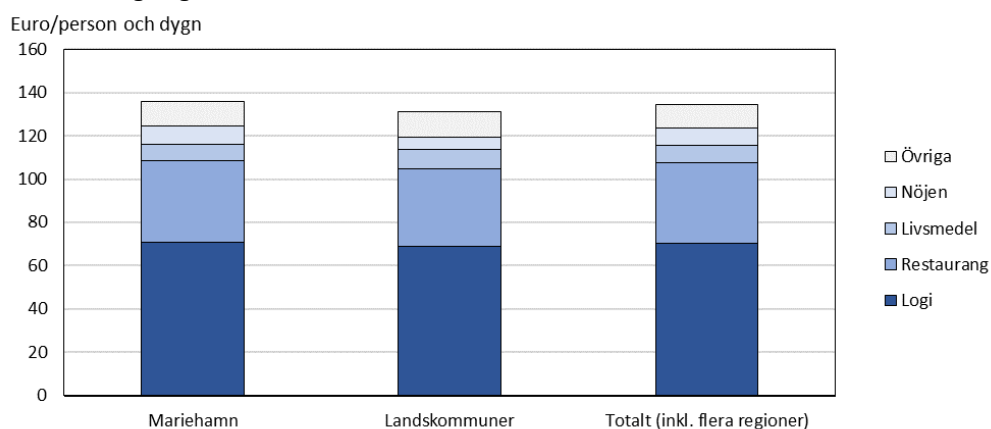
Not: * Signifikant skillnad
Källa: ÅSUB

Hotellgästerna och deras utgifter

Totalt intervjuades 472 hotellgäster, vilket motsvarade 1 102 turister. Det genomsnittliga antalet personer som ingick i den intervjuades resesällskap var 2,3 personer. Hotellgästerna uppgav att de i snitt stannat 2,2 dygn (2,1 dygn år 2013) på Åland under deras besök.

Hotellgästerna spenderade i snitt 135 euro per person 2018 och dygn (141 euro år 2013). Största delen av dygnskonsumtionen går till logi (52 procent), följt av restaurangbesök (28 procent). Sex procent vardera går till nöjen och livsmedelsinköp, samt åtta procent till övriga utgifter⁷.

Figur 13. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt övernattningsregion 2018

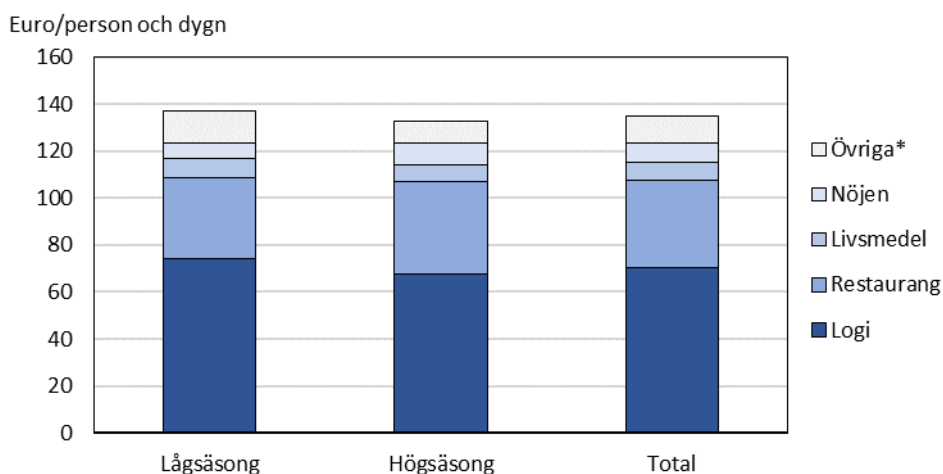
Not: Inom gruppen Totalt (inkl. flera regioner) ingår även turister som har övernattnat på flera olika orter
Källa: ÅSUB

⁷ I gruppen övriga utgifter ingår t.ex. shopping, inköp av tjänster, bränsleinköp och användning av trafikförbindelser

Ser vi på hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt i vilken region de övernattat, så kan vi konstatera att hotellgästerna i landskommunerna spenderar i snitt 133 euro och i Mariehamn cirka 137 euro per person och dygn. År 2013 var det hotellgästerna som övernattade i landskommunerna som gjorde av med mer pengar än de som övernattat i staden. Inga signifikanta skillnader fanns i materialet i förhållande till region och utgiftslag (se *Figur 13*).

Hotellgästerna har i genomsnitt något högre dygnskonsumtion under lågsäsongen än under högsäsong. Skillnaderna är statistiskt signifikanta för posten övriga utgifter (se *Figur 14*).

Figur 14. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftslag enligt säsong 2018

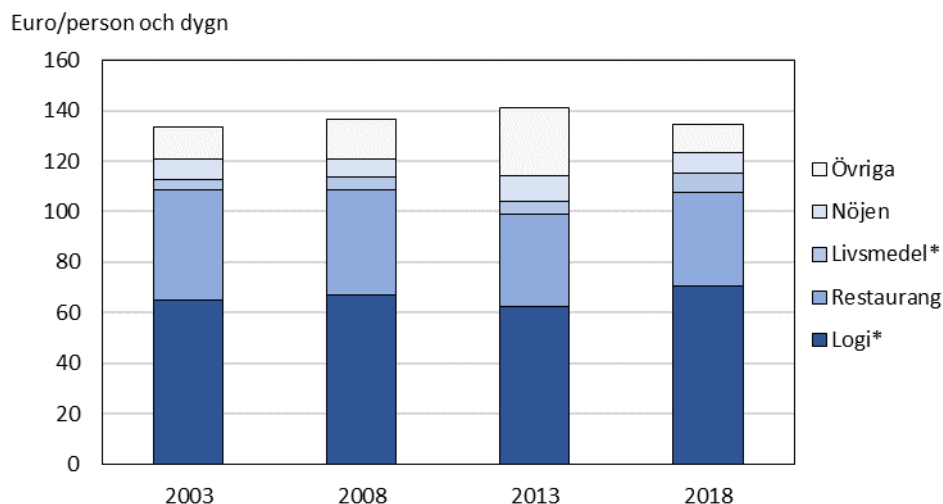

Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

Hotellgästernas utgifter för logi och livsmedel har ökat sedan 2013 vilket kan ses i *Figur 15*. Däremot har övriga utgifter och totalkonsumtionen sjunkit jämfört med 2013. Totalkonsumtionen ligger i stort sett på samma nivå som i tidigare undersökningar.

Figur 15. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

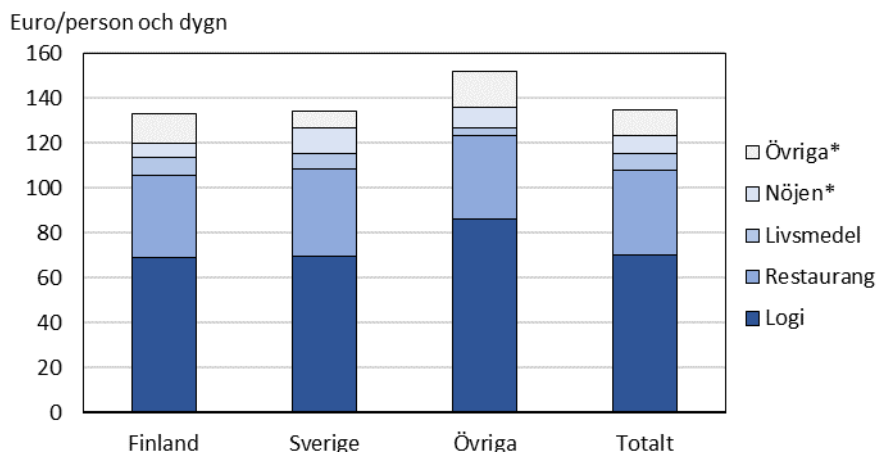

Not: * Signifikant skillnad för 2018

Källa: ÅSUB

Ser vi på hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt besökarens hemland (se *Figur 16*), kan vi se signifikanta skillnader mellan finska och svenska hotellgäster när det gäller nöjen och övriga utgifter. De svenska gästerna spenderar mer pengar på nöjen (11 euro), medan de finska har mera övriga utgifter (13 euro).

Figur 16. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2018

Not: * Signifikant skillnad

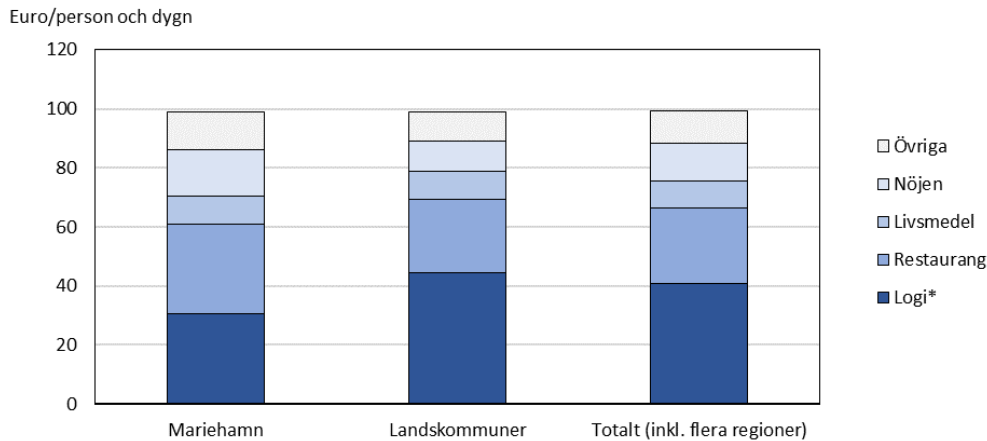
Källa: ÅSUB

Gästemsbesökarna och deras utgifter

Totalt intervjuades drygt 78 gästemsbesökare, vars resesällskap i snitt bestod av 3,1 personer (2,5 personer 2013). Gästemsbesökarna stannade i medeltal 2,9 dygn på Åland (2,5 dygn år 2013).

Gästhemsvärdarna spenderade i snitt 99 euro per person och dygn år 2018 (93 euro år 2013). Största delen av dygnskonsumtionen går till logi (41 procent), följt av restaurangbesök (26 procent). Tretton procent används till nöjen, nio procent till livsmedel, samt elva procent till övriga utgifter.

Figur 17. Gästhemsvärdarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt övernattningsregion 2018

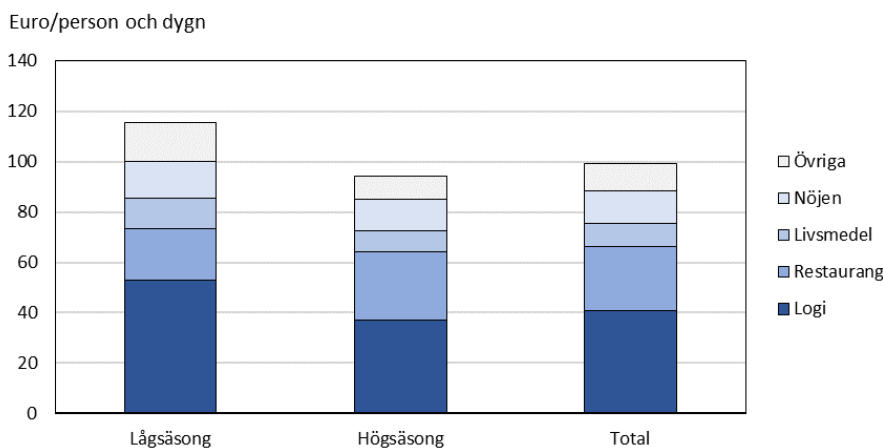
Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

Signifikant högre logiutgifter fanns för gästhemsvärdare i landskommunerna jämfört med de som övernattat i Mariehamn (se *Figur 17*). Andra poster väger dock upp mot detta vilket innebär att några signifikanta skillnader inte kan fastställas för total konsumtionen mellan de två grupperna.

Intressant att notera i *Figur 18* nedan är även att gästhemsvärdare spenderar mera under lågsäsong (116 euro per dygn) jämfört med högsäsong (94 euro per dygn).

Figur 18. Gästhemsvärdarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt säsong 2018

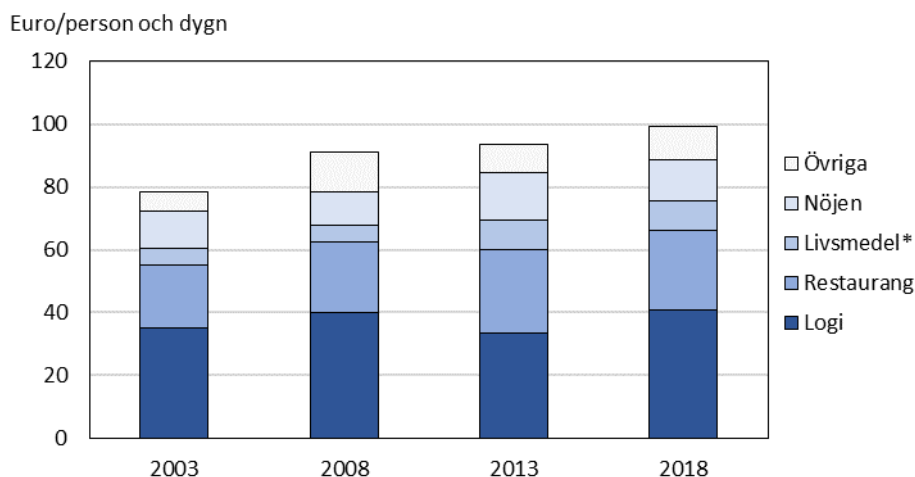

Källa: ÅSUB

Några statistiskt säkerställda förändringar jämfört med det förra undersökningstillfället kan inte uppmätas. Däremot har utgifterna för både livsmedel och övrigt ökat på längre sikt (se *Figur 19*).

Figur 19. Gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

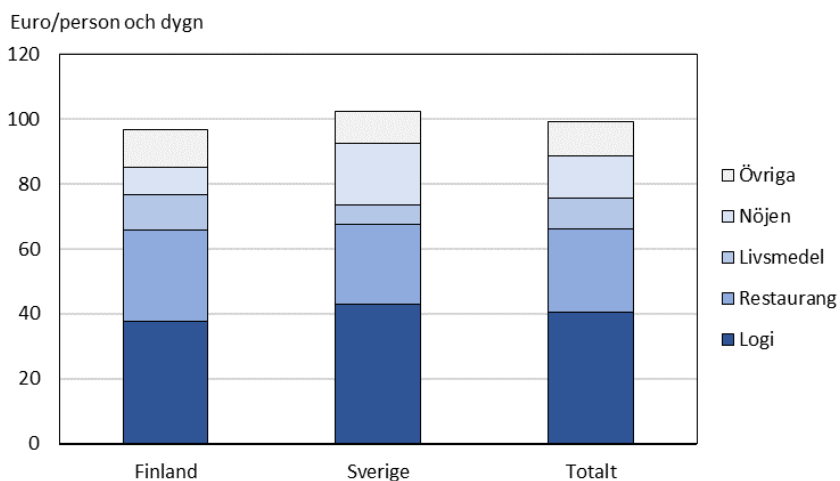

Not: * Signifikant skillnad för 2018

Källa: ÅSUB

När vi ser på gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras hemland (se *Figur 20*) förekommer inte några signifikanta skillnader. Totalt sett spenderar de svenska gästhemsbesökarna mer pengar på Åland jämfört med de finska (102 respektive 97 euro).

Figur 20. Gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2018

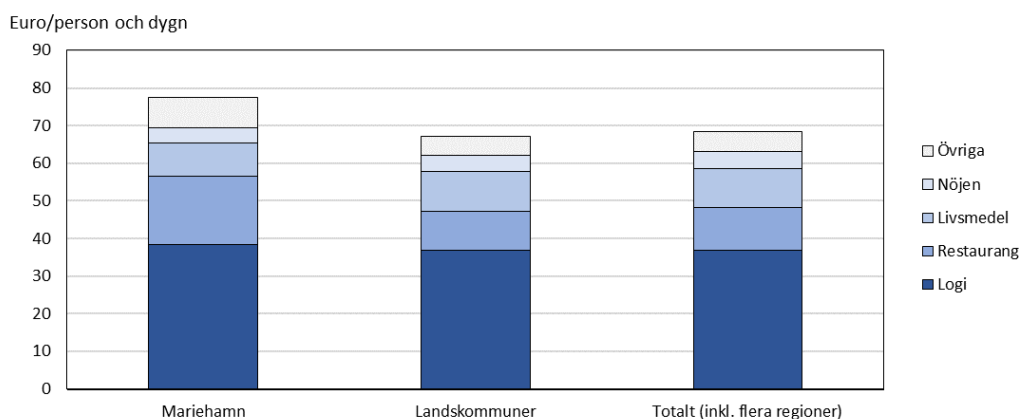
Källa: ÅSUB

Stugturisternas utgifter

Totalt intervjuades drygt 195 stugturister, vars resesällskap i snitt bestod av 3,2 personer. Stugturisterna är en av de turistgrupper som stannar lite längre på Åland, i snitt 4,1 dygn (4,9 dygn år 2013), se Figur 17.

Stugturisterna spenderade i snitt 68 euro per person och dygn 2018 (75 euro år 2013). Drygt hälften av dygnskonsumtionen går till logi (54 procent). Gruppen lägger ungefär lika mycket på restaurangbesök (17 procent) som livsmedelsinköp (15 procent). Sju procent läggs på nöjen och åtta procent på övriga utgifter.

Figur 21. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt övernattningsregion 2018

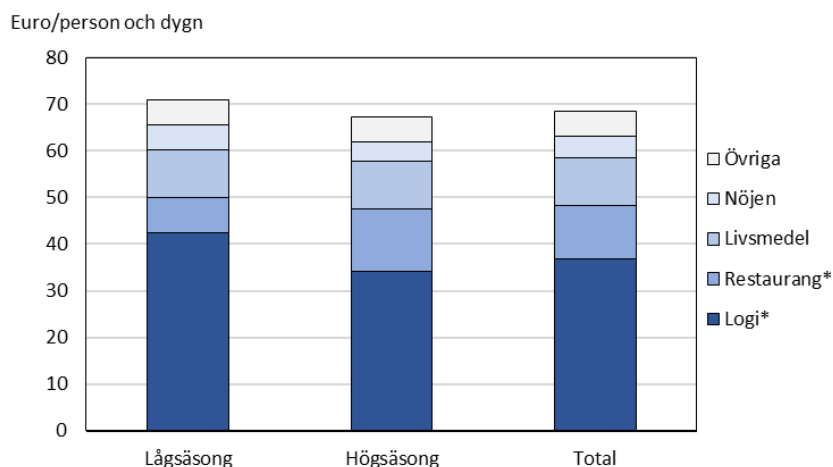

Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

Utgifterna för logi är signifikant högre under lågsäsong jämfört med högsäsong. Däremot spenderar man klart mer på restaurangbesök under högsäsong jämfört med lågsäsong. De lägre logikostnaderna under högsäsong är en naturlig följd av att en rad enklare stuganläggningar bedriver sin verksamhet huvudsakligen under högsäsong.

Figur 22. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt säsong 2018

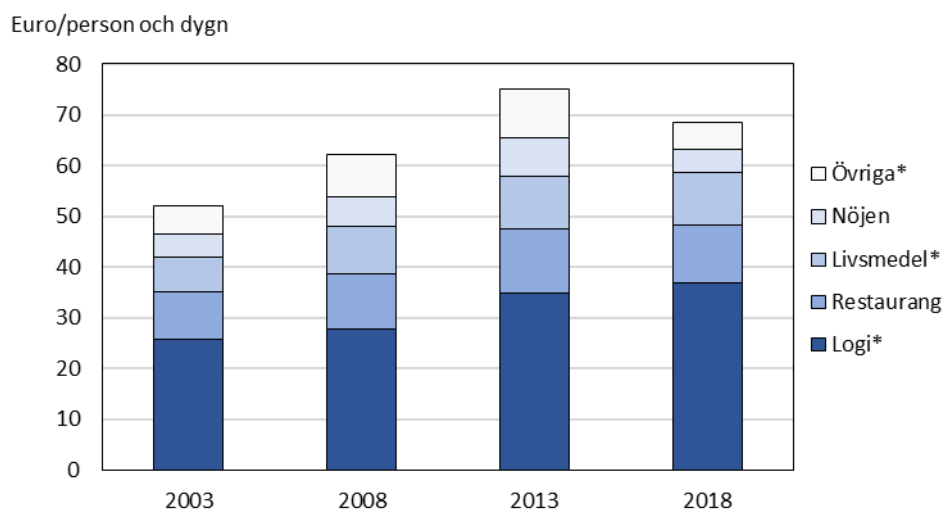

Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

På längre sikt kan man se signifikanta ökningar av logi- och livsmedelskostnader. En signifikant skillnad för utgifterna år 2018 visade att totalutgifterna för stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion har ökat markant sedan 2003 (Figur 23).

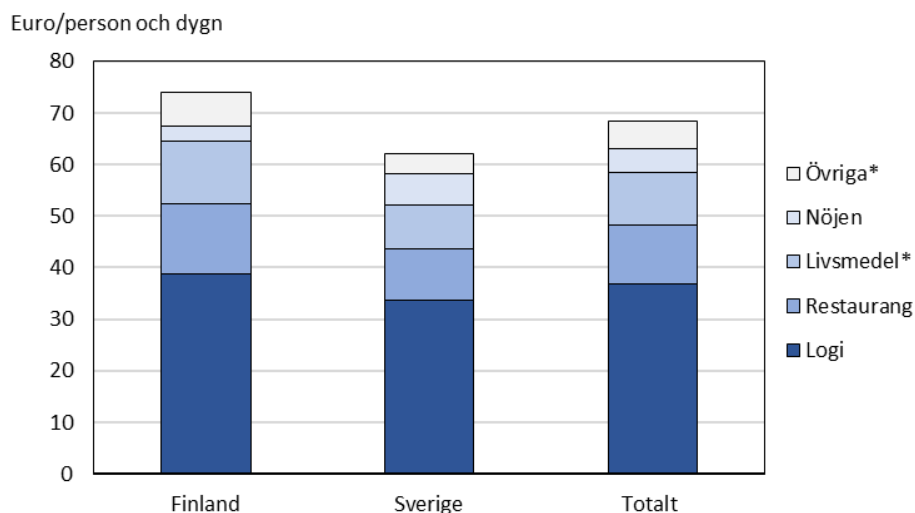
Figur 23. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

Not: * Signifikant skillnad för 2018 jämfört med 2003, 2008 och 2013

Källa: ÅSUB

När vi ser på stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras hemland förekommer signifikanta skillnader i utgifterna för livsmedel och i posten för övriga utgifter (Figur 24). Resultaten visar att stugturisterna från Finland spenderar mer pengar på både livsmedel och övriga utgifter per dygn (12 respektive 7 euro) än stugturisterna från Sverige (9 respektive 4 euro).

Figur 24. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2018

Not: * Signifikant skillnad
Källa: ÅSUB

Campingturisternas utgifter

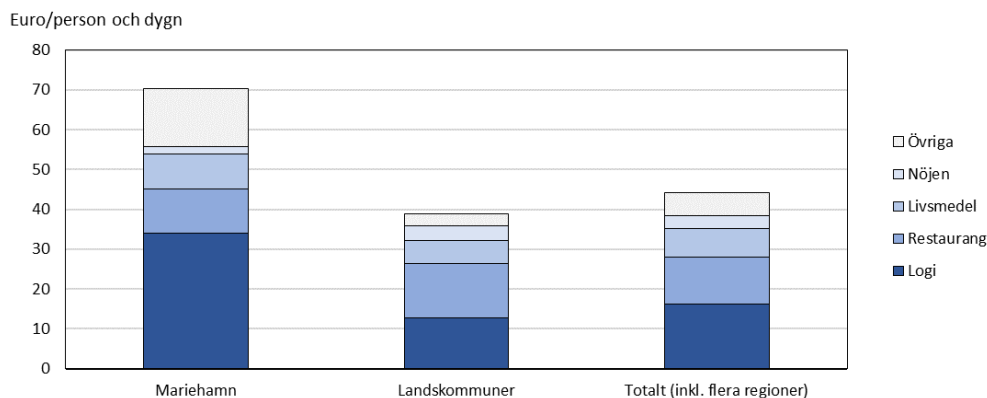
Totalt gjordes 94 intervjuer, vilket motsvarade cirka 220 campingturister⁸. Campingturisterna uppgav att de i snitt stannade 4,2 dygn på Åland (4,8 dygn år 2013). De spenderade i snitt 44 euro per person och dygn, vilket är en ökning med 25 procent jämfört med år 2013.

Campingturisterna spenderade i snitt 44 euro per person 2018 och dygn (35 euro år 2013). Gruppen har den lägsta andelen som läggs på logi av de grupper som har betald logi (med undantag för övernattande i gästhamnar), i genomsnitt går 37 procent av dygnskonsumtion till logi. Cirka 27 procent läggs på restaurangbesök och 16 procent på livsmedelsinköp. Sju procent spenderas på nöjen och resterande tretton procent på övrigt.

Campingturister som övernattar i Mariehamn spenderar klart mer än de som övernattar i landsbygden. Dels betalar turisterna mer för logi men spenderar även mer för övriga inköp i Mariehamn (se *Figur 25*)

⁸ Till campingturister räknas till exempel cykelturister och husvagnsägare, vars dygnskonsumtion skiljer sig mycket från varandra.

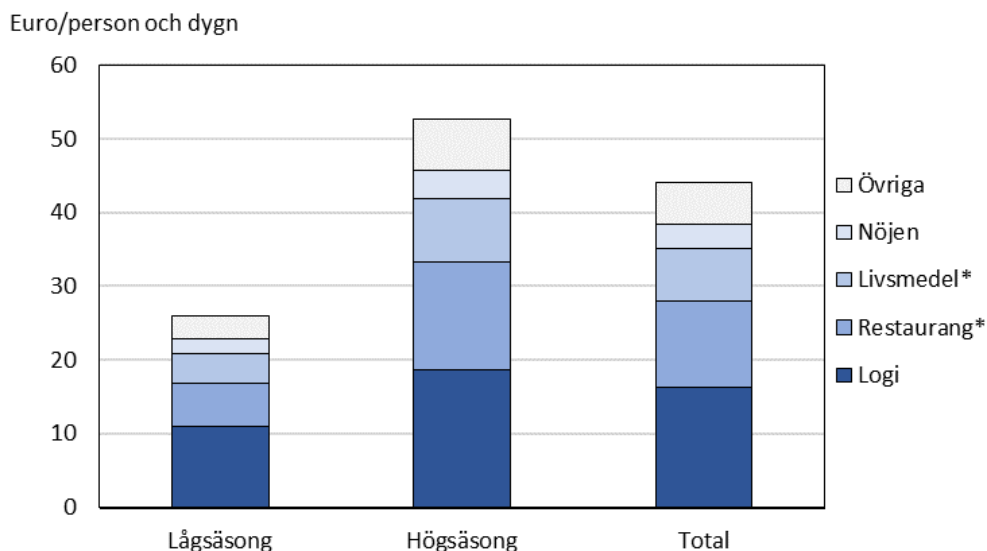
Figur 25. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt övernattningsregion 2018

Källa: ÅSUB

Det finns en markant skillnad i campingturisternas konsumtion under låg- respektive högsäsongen. Den totala dygnskonsumtionen är signifikant högre under högsäsong, och är i genomsnitt ungefär dubbelt så hög under högsäsong jämfört med lågsäsong. Signifikanta skillnader uppmäts även vad gäller utgifter för restaurangbesök och livsmedelsinköp (*Figur 26*).

Figur 26. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt säsong 2018

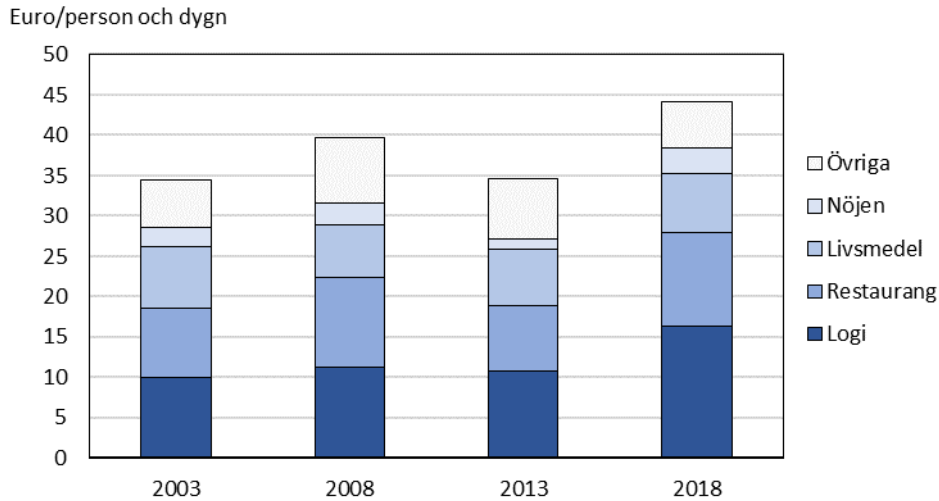

Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

Figur 27 visar att campingturisternas totala konsumtion per person och dygn har varierat under åren. De största utgifterna består av logi.

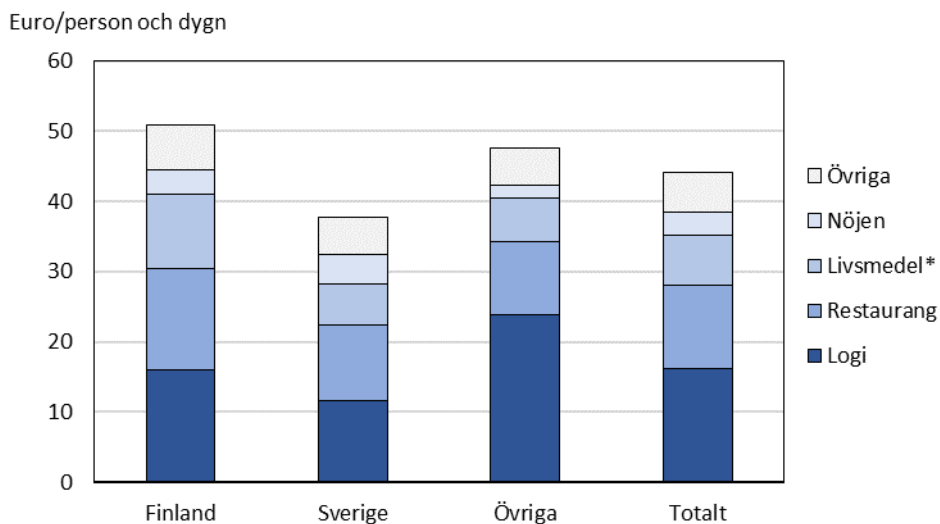
Figur 27. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

Källa: ÅSUB

De finländska campingturisternas utgifter för livsmedelsinköp är signifikant större än campingturister från både Sverige och övriga länder. I genomsnitt spenderar finska campingturister tio euro per person och dygn på livsmedel, medan svenska och övriga campingturister spenderar sex euro per dygn (*Figur 28*).

Figur 28. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt deras hemland 2018

Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

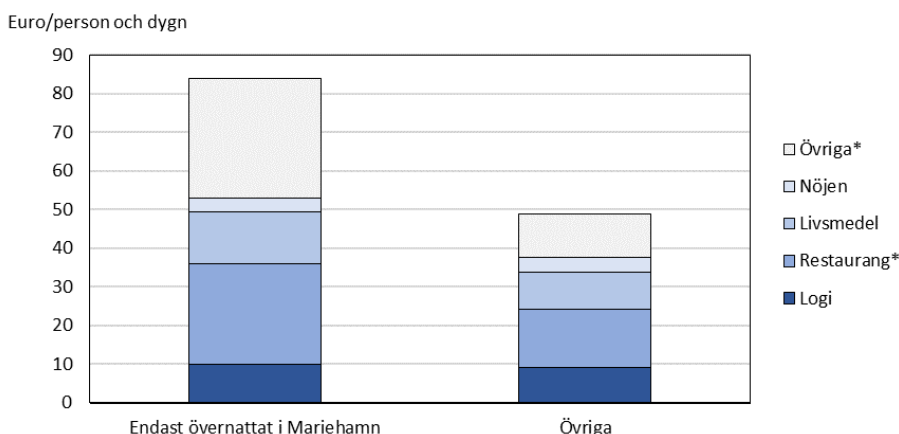
Fritidsbåtturisternas utgifter

Intervjuarna lyckades fånga 80 gästhamnsbesökare, vilka svarade för i snitt 2,8 personer, vilket betyder att resultaten berör ca 230 gästhamnsbesökare. Båtturisterna uppgav att de i snitt stannade 6,7 dygn (5,6 dygn 2013) på Åland och att de spenderade för 62 euro per person och dygn.

Fritidsbåtturisterna spenderade i snitt 62 euro per person 2018 och dygn (62 euro även år 2013). Eftersom gruppen sover i sina båtar begränsas logiutgifterna till de avgifter som gästhamnarna tar ut, gruppen lägger därför endast 15 procent av sin dygnskonsumtion på logi. Hela 30 procent av dygnskonsumtion går till restaurangbesök, 18 procent till livsmedel. Gruppen sätter sex procent av dygnskonsumtionen på nöjen. Över en tredjedel av gruppens konsumtion går till övriga utgifter, vilket bland annat inkluderar bränslekostnader.

Eftersom många fritidsbåtturister övernattar på flera olika platser⁹ har en specialkörning gjorts i detta fall, istället för den i övrigt använda jämförelsen mellan övernattningsregionerna Mariehamn och landskommunerna. De fritidsbåtturister som enbart övernattat i Mariehamn har jämförts med de fritidsbåtturister som övernattat åtminstone en natt utanför Mariehamn. Turister som endast övernattat i Mariehamn har signifikant högre total dygnskonsumtion. Signifikanta skillnader kan även mätas vad gäller restaurangbesök och övrigt. Fritidsbåtturister har endast intervjuats under högsäsong (*Figur 29*).

Figur 29. Fritidsbåtturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt övernattningsregion 2018

Not: * Signifikant skillnad

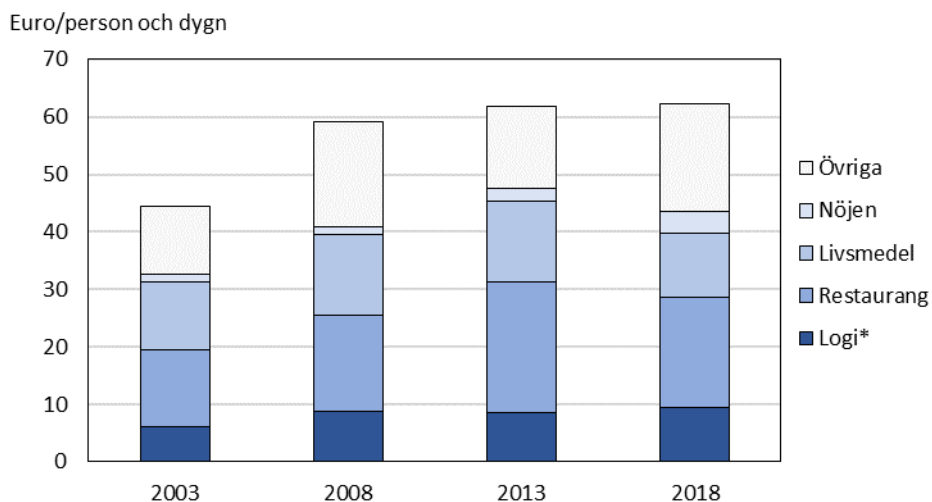
Källa: ÅSUB

Fritidsbåtturisternas konsumtion är stabil över de tre senaste undersökningstillfällena. Det är endast konsumtionen år 2003 som sticker ut, med

⁹ Av de sammanlagt 80 intervjuade fritidsbåtturisterna hade 31 stycken övernattat enbart i Mariehamn, 8 stycken enbart utanför Mariehamn, samt 41 stycken i flera regioner.

signifikant lägre utgifter för logi jämfört med år 2018 (se *Figur 30*).

Figur 30. Fritidsbåtsturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

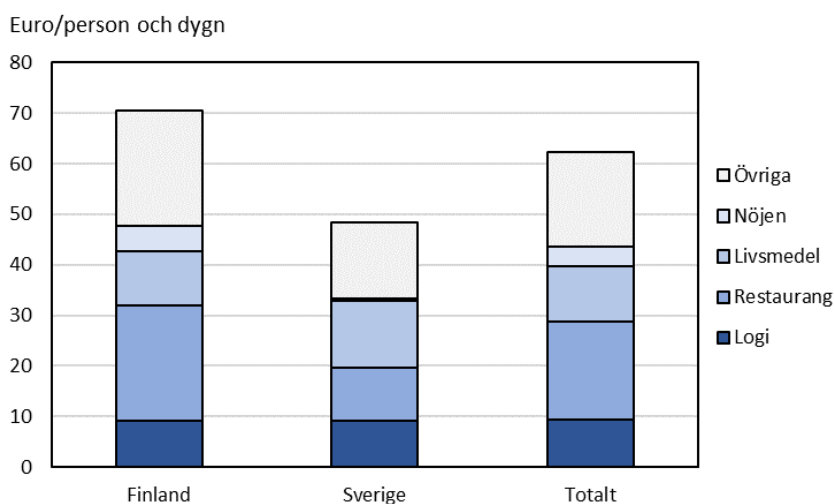

Not: * Signifikant skillnad för 2018.

Källa: ÅSUB

Några signifikanta skillnader mellan fritidsbåtsturister från Finland och Sverige kan inte säkerställas. Främst på grund av det låga antalet svenska turister med fritidsbåt i undersökningen kan inte statistisk signifikans konstateras för gruppjämförelser (se *Figur 31*).

Figur 31. Fritidsbåtsturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftslagutgifter enligt deras hemland 2018

Källa: ÅSUB

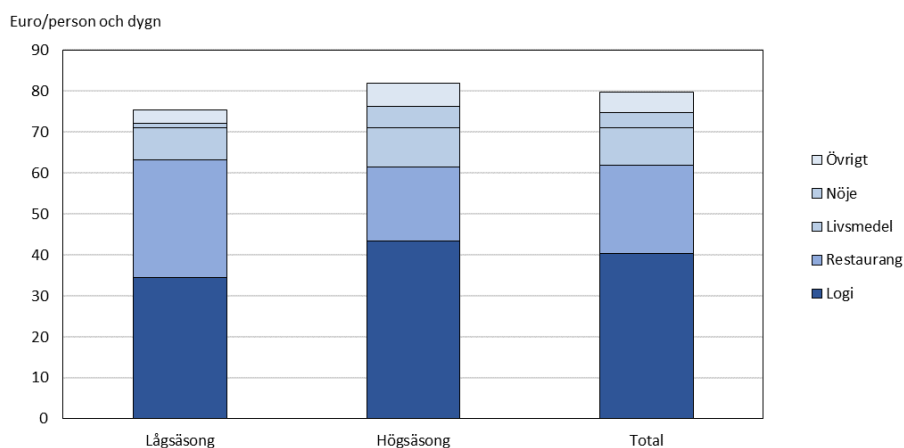
Utgifterna för besökare som betalat en privatperson för logi

Betalning till en privatperson för logi är en växande form av inkvartering internationellt och togs med i årets undersökning för att få en bättre uppfattning om turistgruppens omfattning. Totalt gjordes 33 intervjuer, vilket motsvarade cirka 80 turister. På grund av det låga antalet turister som betalat privatperson för logi så blir årets undersökning mera riktgivande för denna turistgrupp.

Turisterna stannade i genomsnitt 5,9 dygn, vilket är längre än de flesta andra turistgrupper. Turister som bott hos en privatperson mot betalning spenderade i snitt 79 euro per person och dygn. Största delen av dygnskonsumtionen går till logi (52 procent), följt av restaurangbesök (27 procent), livsmedelsinköp (12 procent), nöjen (4 procent) och övriga utgifter (6 procent). Utgiftsfördelningen liknar i stort hotellgästernas, men på en lägre nivå.

Majoriteten av turister som betalat en privatperson för logi kommer från Finland, Sverige och Tyskland. Regionen för övernattningarna är främst i Mariehamn (cirka 64 %) medan resten av övernattningarna var i landskommunerna.

Figur 32. Turister som betalat privatperson för logi och deras genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt säsong 2018

Källa: ÅSUB

Turisterna spenderar mest på logi, följt av restaurangbesök under både hög- och lågsäsong. På grund av det låga antalet turister i denna grupp kan ingen statistisk signifikans säkerställas för analyserna med gruppjämförelser (*Figur 32*).

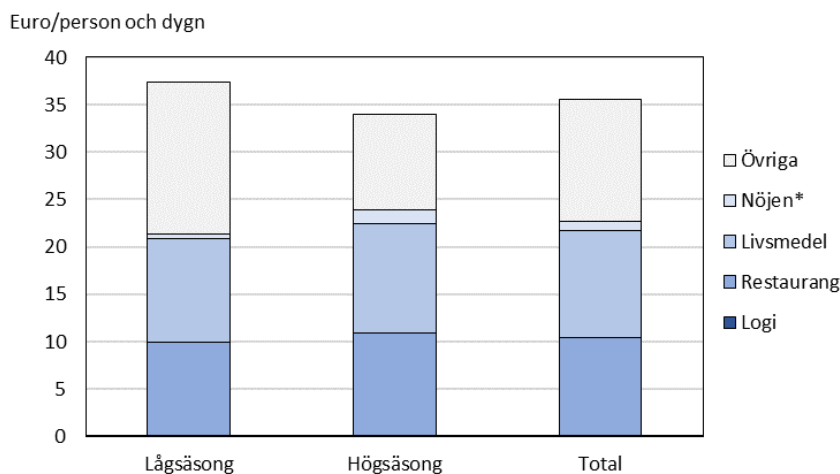
Det kan framhållas att förutom boende hos privatpersoner mot betalning sker även bokning av till exempel övernattningar i stugor och på något hotell på Åland via nya former av bokningsplattformar på internet. Dessa övernattningar inkluderas i den här undersökningen och registreras inom respektive inkvarteringsform.

Utgifterna hos besökare av släkt och vänner

Totalt intervjuades 242 besökare av släkt och vänner, vars genomsnittliga resesällskap var 2,0 personer. Turistgruppen stannade i snitt 5,8 dygn (5,2 dygn år 2013) på Åland och spenderade i snitt 36 euro per person och dygn (32 euro 2013).

Gruppens konsumtion kan delas in i tre ungefär lika stora delar: övriga utgifter, t.ex. shopping (36 procent), livsmedelsinköp (32 procent) samt restaurangbesök (29 procent). Utöver dessa läggs tre procent av reskassan på nöjen.

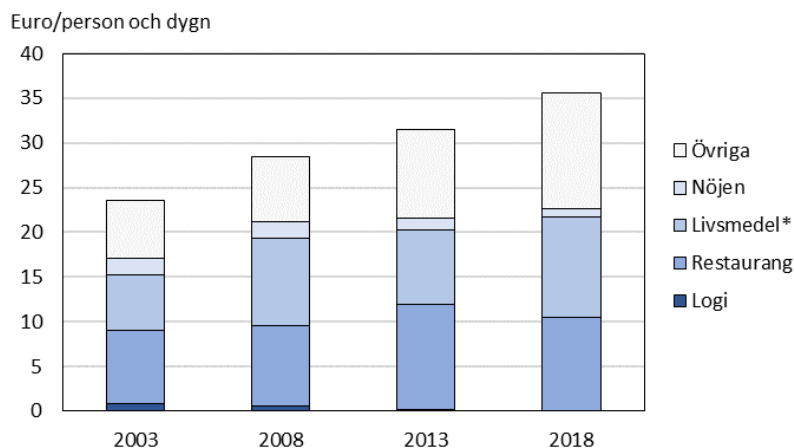
Figur 33. Genomsnittlig dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner per utgiftslag enligt säsong 2018

Not: * Signifikant skillnad
Källa: ÅSUB

Totalkonsumtionen är stigande på längre sikt med en signifikant skillnad för den genomsnittliga totalkonsumtionen mellan 2003 och 2018. I årets undersökning kan en statistiskt signifikant ökning av livsmedelsutgifterna noteras jämfört med 2003 och 2013 (*Figur 34*).

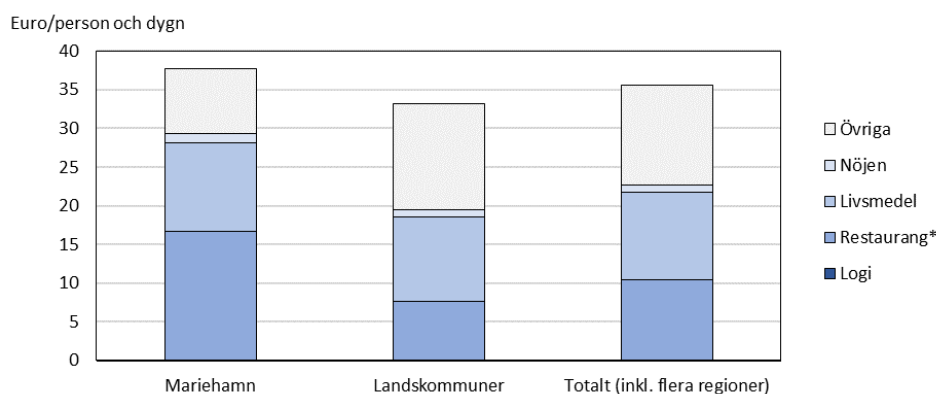
Figur 34. Genomsnittlig dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

Not: * Signifikant skillnad för 2018.
Källa: ÅSUB

Om man jämför de olika övernattningsregionerna kan man se att besökare som bor hos släkt och vänner i Mariehamn spenderar mer pengar än de besökare som bor i landskommunerna. Signifikanta skillnader kan uppmätas vad gäller restaurangutgifter (se *Figur 35*).

Figur 35. Genomsnittlig dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner enligt deras övernattningsregion 2018

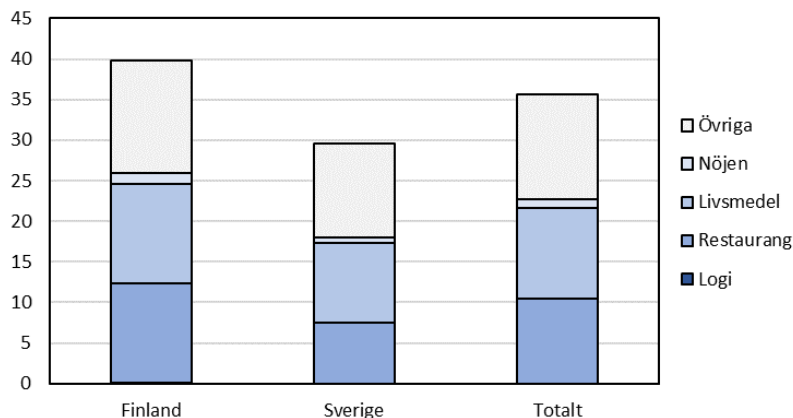
Not: * Signifikant skillnad
Källa: ÅSUB

Signifikanta skillnader kan även ses mellan hur mycken man spenderar på nöje under låg- respektive högsäsong. Det handlar dock om låga nivåer för båda säsongerna (0,50 respektive 1,40 euro per person och dygn).

När vi ser på besökare av släkt och vännerns genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras hemland (se *Figur 36*) förekommer inte några signifikanta skillnader.

Figur 36. Genomsnittlig dygnskonsumtion per utgiftsslag bland besökare av släkt och vänner enligt deras hemland 2018

Euro/person och dygn

Källa: ÅSUB

Utgifterna hos besökare av eget fritidshus

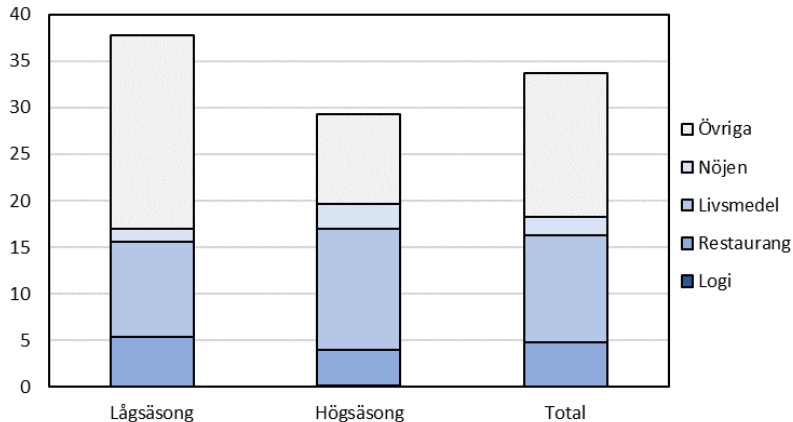
År 2018 gjordes 207 intervjuer med besökare av eget fritidshus, vilket motsvarade ungefär 420 turister. Ressällskapet bestod nämligen i snitt av två personer.

Besökarna av eget fritidshus är den turistgrupp som av naturliga orsaker stannar längst under varje ålandsbesök, 10,8 dygn per gång (9,2 dygn år 2013) (se Tabell 16 i bilagan).

Turister med egna fritidshus spenderade i snitt 34 euro per person 2018 och dygn (21 euro år 2013). Största delen av dygnskonsumtionen går till övriga utgifter (46 procent), följt av livsmedelsinköp (34 procent). Därutöver läggs 14 procent på restaurangbesök och fyra procent på nöjen.¹⁰

Figur 37. Fritidshusägarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt säsong 2018

Euro/person och dygn

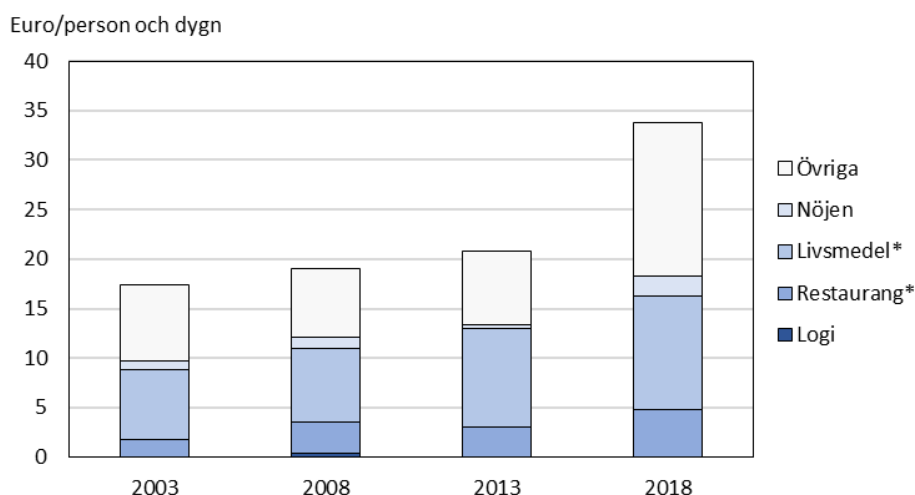
Källa: ÅSUB

¹⁰ Inga fritidshusägare rapporteras för Mariehamn.

Den genomsnittliga dygnskonsumtionen för fritidshusägare har ökat markant mellan åren 2003 och 2018. Stora ökningar kan ses i kostnaderna för livsmedelsinköp och restaurangbesök. Däremot är den stora ökningen i övriga utgifter inte statistiskt säkerställd.

Figur 38 visar att en relativt stor andel av fritidshusägarnas dygnskonsumtion går till övriga inköp och livsmedel, vilka har ökat mest under åren 2003 till 2018. Övriga inköp har ökat drygt 50 procent för fritidshusägare sedan senaste turismundersökning år 2013. Ett fåtal ålandsbesökare med eget fritidshus hade extraordinära utgifter jämfört med andra fritidshusägare, därav den betydande ökningen för de övriga inköpen inom gruppen.

Figur 38. Fritidshusägarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

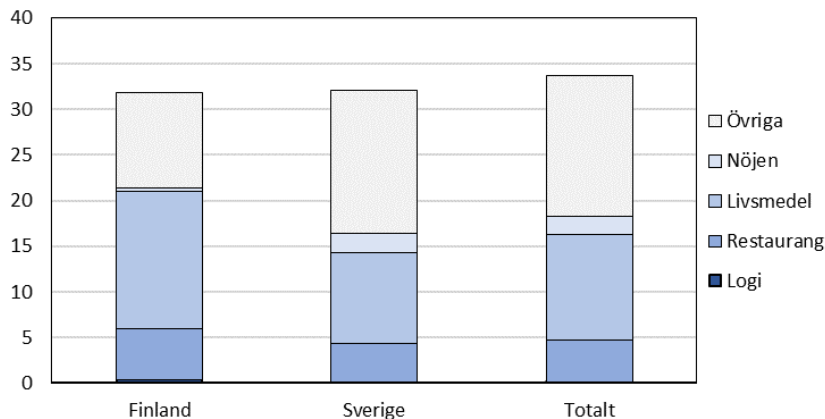

Not: * Signifikant skillnad
Källa: ÅSUB

När vi ser på fritidshusägarnas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras hemland (se Figur 39) visar resultaten att fritidshusägarna spenderar i snitt 34 euro per person och dygn på Åland.

Figur 39. Fritidshusägarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt deras hemland 2018

Euro/person och dygn

Källa: ÅSUB

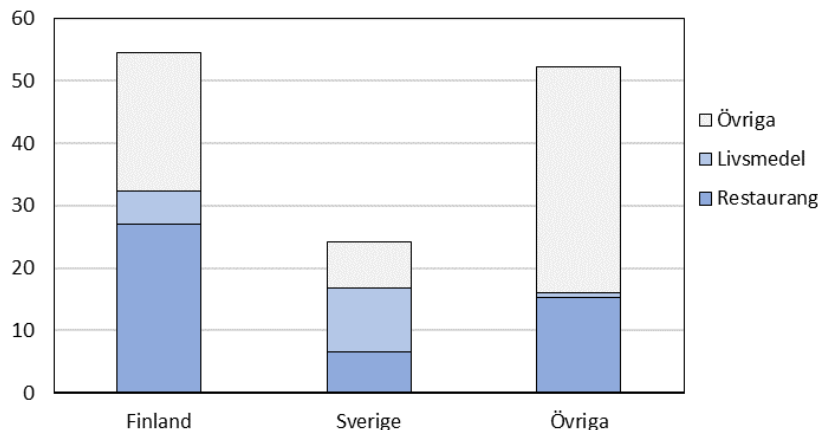
Dagsbesökarnas utgifter

Dagsbesökarna är en väldigt heterogen grupp av turister allt ifrån affärsmän som kommer till Åland över dagen med flyg till personer vars huvudsakliga syfte med ålandsbesöket endast är genomresa med ett kryssningsfartyg. En kryssningsresenär som går iland räknas också som en dagsbesökare.

Största delen av kryssningsresenärerna¹¹ har dock inte möjlighet att spendera på Åland, eftersom kryssningsfartygens turlistor inte medger detta. År 2013 reste 769 000 utländska kryssningsresenärer till Åland enligt ÅSUBs statistik.

Figur 40. Dagsbesökarnas (inkl. kryssningsresenärer) genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt hemland 2018

Euro/person och dygn

Not: De genomsnittliga utgifterna för logi och nöjen är mindre än 0,5 euro per person och dygn. På grund av det låga antalet observationer kan inte statistisk signifikans säkerställas för gruppjämförelser.

Källa: ÅSUB

¹¹ Eftersom det är svårt att fånga kryssningsresenärer iland, gjordes de flesta intervjuerna med kryssningsresenärer som kommit till Åland med utländska kryssningsfartyg.

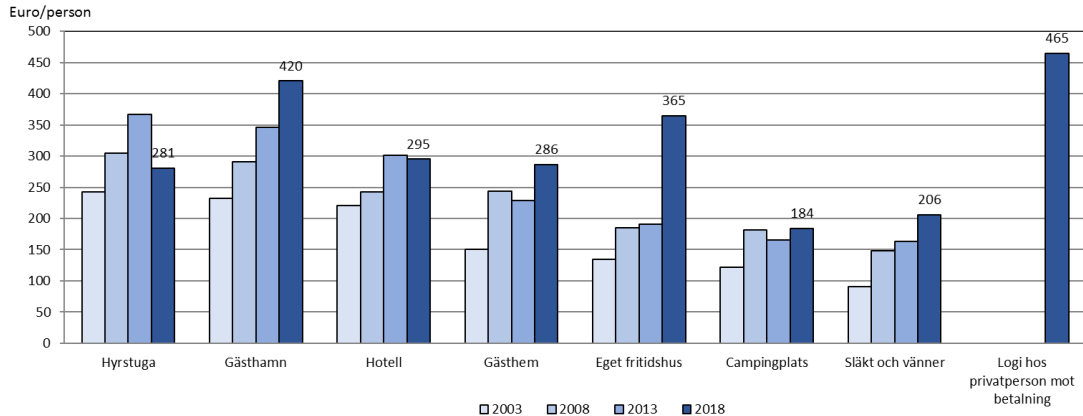
En dagsbesökare spenderar i snitt 42 euro per person på Åland. Dagsbesökarna spenderar mest på övriga utgifter (t.ex. trafikförbindelser) och restaurangbesök.

4.2 Turisternas utgifter per person under ålandsbesöket enligt inkvarteringsform

Genom att se hur många dygn turister inom de olika turistgrupperna i genomsnitt stannar på Åland under sitt besök och ta det gånger de genomsnittliga utgifterna per person och dygn, kan vi uppskatta turisternas utgifter per person under ålandsbesöket (se *Tabell 16* i bilagan).

I *Figur 41* nedan kan vi se att gästhamnsbesökare och de som bor i hos privatperson mot betalning spenderar mest pengar per person och ålandsbesök, följt av fritidshusägare, hotellgästerna och gästhembesökarna.

Figur 41. Turisternas genomsnittliga konsumtion per person under ålandsbesöket enligt deras inkvarteringsform 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

Källa: ÅSUB

Det är främst fritidshus-, släkt och vänner-, gästhem- och gästhamnsbesökarnas utgifter som har ökat under deras ålandsbesök från 2013 till 2018, vilket kan förklaras av att deras genomsnittliga dygnskonsumtion har ökat. Dessutom har fritidshusägare och gästhamnsbesökarnas genomsnittliga vistelsetid på Åland förlängts över ett dygn. Ett fåtal ålandsbesökare med eget fritidshus hade extraordinära utgifter jämfört med andra fritidshusägare, därav en markant ökning för genomsnittskonsumtionen inom gruppen.

Däremot har den genomsnittliga vistelsetiden för hyrstuga minskat en aning. Orsaken till att besökare av hyrstuga har minskat sin konsumtion under ålandsbesöket beror huvudsakligen på att deras dygnskonsumtion har minskat.

Logi hos privatperson mot betalning har hög genomsnittskonsumtion i relation till de andra inkvarteringsformerna, vilket dels beror på längre genomsnittlig vistelsetid, dels hög utgift per person (se Tabell 16 i bilagan).

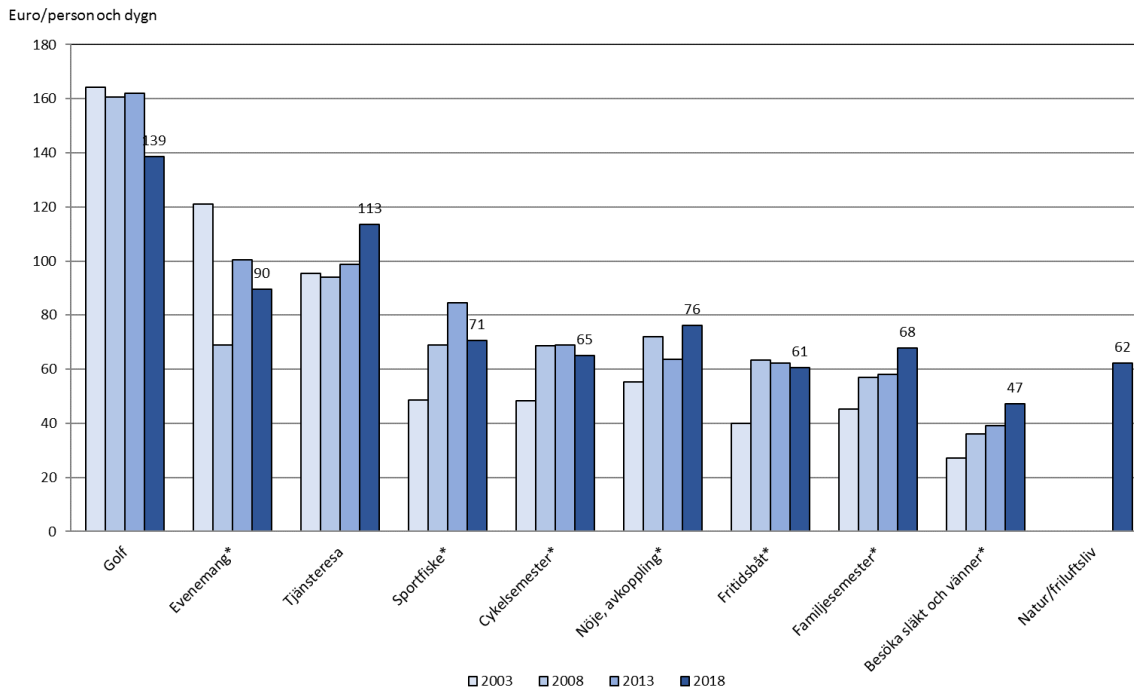
4.3 Turisternas landkonsumtion per person och dygn enligt syftet med resan

Intervjuarna frågade turisterna även om deras huvudsyfte med resan till Åland (se frågeformuläret i bilagan). De flesta turisterna uppgav svarsalternativen: *Nöje, avkoppling, Besöka släkt/vänner, Familjesemester och Tjänsteresa*.

Som vi ser i

Figur 42 nedan spenderar en golfturist i snitt mest per person och dygn (139 euro per dygn), följt av besökare på tjänsteresa (114 euro per dygn) och besökare av evenemang (90 euro per dygn) som resans huvudsakliga syfte. Vi kan se att turister som uppgett sportfiske som huvudsyfte i snitt spenderar 71 euro och de vars huvudsyfte var cykelsemester, familjesemester eller fritidsbåt spenderade runt 65 euro.

Figur 42. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt syftet med resan till Åland 2003, 2008, 2013 och 2018 (i 2018 års priser)

Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

I samma *Figur 42* kan vi se att de flesta turistgruppers dygnskonsumtion varierat från 2013 till 2018. Resenärer med syftet golf och sportfiske har minskat sin

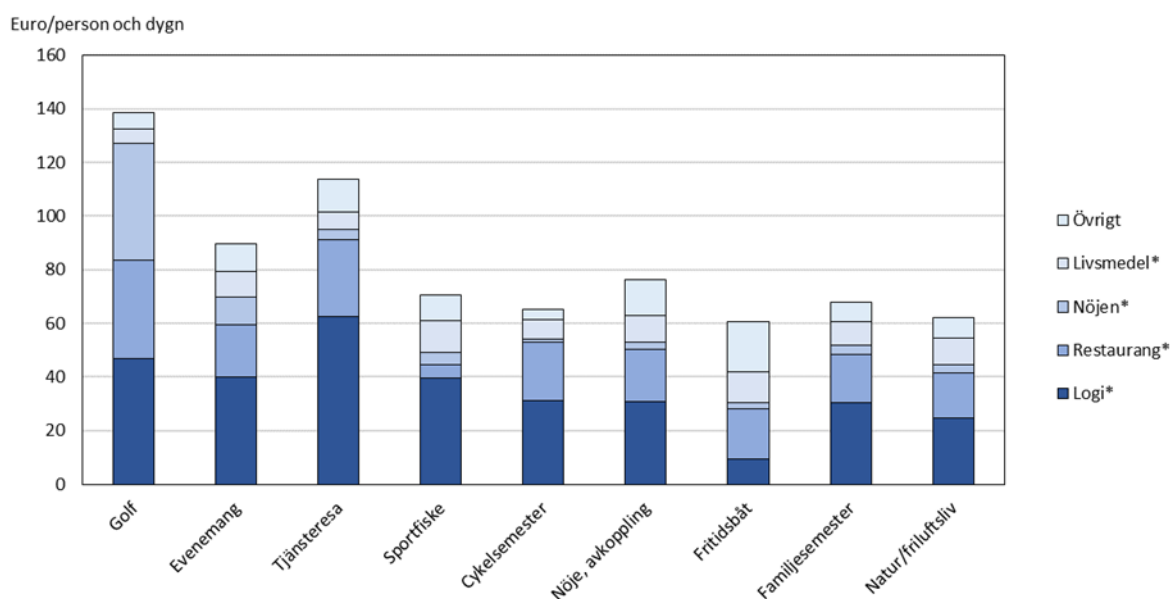

dygnskonsumtion med drygt 15 procent mellan åren.

De största skillnaderna vi kan se gällande dygnskonsumtionen mellan åren 2013 och 2018 kan noteras för personer med syftet besöka släkt och vänner samt nöje och avkoppling, båda grupperna har ökat dygnskonsumtionen med 20 procent från den tidigare undersökningen. Familjeresenärer har också ökat stadigt sin dygnskonsumtion under åren med 17 procent samt tjänsteresenärer har ökat sin dygnskonsumtion med 15 procent. Resultaten visar att tjänsteresenärerna vistas på Åland under kortare period jämfört med tidigare år men spenderar mera på hotell.

I *Figur 43* kan vi se att en golfturist spenderar mest under sitt besök till Åland, ungefär lika mycket pengar per person och dygn på logi, restaurangbesök och nöjen (drygt 40 euro/utgiftsslag).

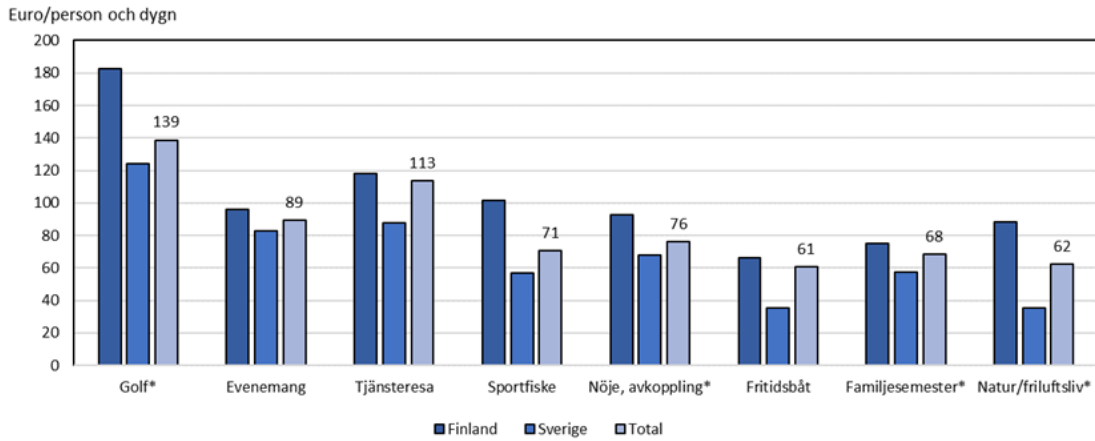
Figur 43. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt syftet med resan 2018

Not: * Signifikant skillnad
Källa: ÅSUB

Golfturisterna spenderar klart mest pengar på logi (47 euro/ dygn), restaurangbesök (37 euro/dygn) och nöjen/avkoppling (44 euro/dygn) jämfört med övriga turistgrupper. Besökare som uppgett tjänsteresa som resans huvudsyfte spenderar jämförelsevis mycket på logi (63 euro/dygn). Turisterna spenderar olika mycket beroende på syfte med resan, vilket också resulterar i signifikanta skillnader inom alla utgiftsslag förutom gruppen övrigt (se *Figur 44*).

Figur 44. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt syftet med resan och deras hemland 2018

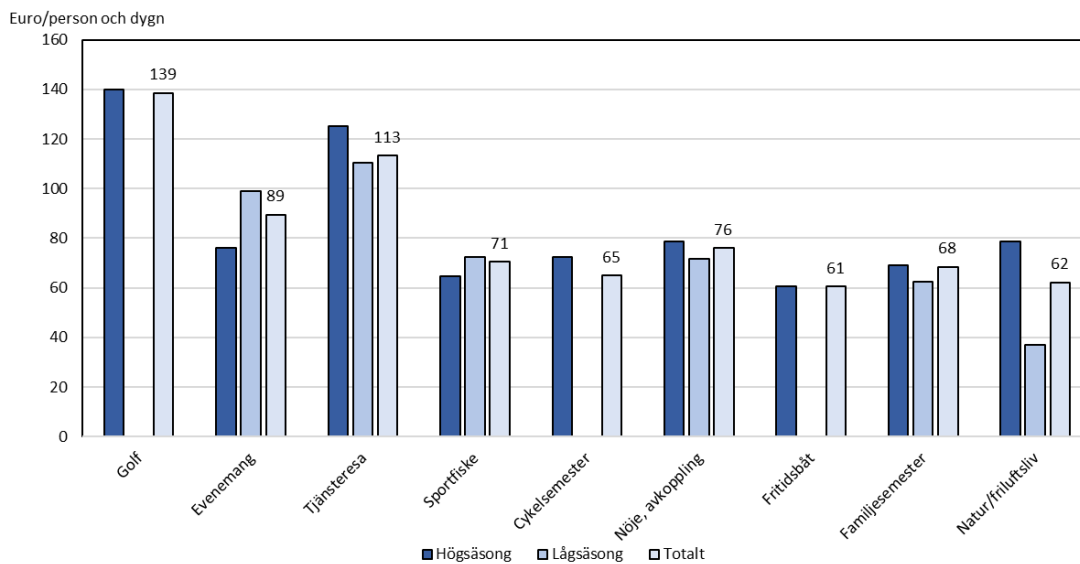

Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

Som vi ser i figuren ovan spenderar finländska turister som uppgett golf, nöje, familjesemester respektive natur/friluftsliv som resans syfte signifikant mer än motsvarande svenska turister.¹²

Figur 45. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt syftet med resan och säsong 2018

Not: På grund av det låga antalet observationer i vissa delgrupper kan inte statistisk signifikans säkerställas.

Källa: ÅSUB

Sportfiskare och evenemangsbesökare som är här under lågsäsongen spenderar mer än motsvarande besökare under sommarmånaderna juni-augusti. Golfare och personer på tjänsteresa spenderar mest under högsäsongen bland alla grupper (Figur 45).

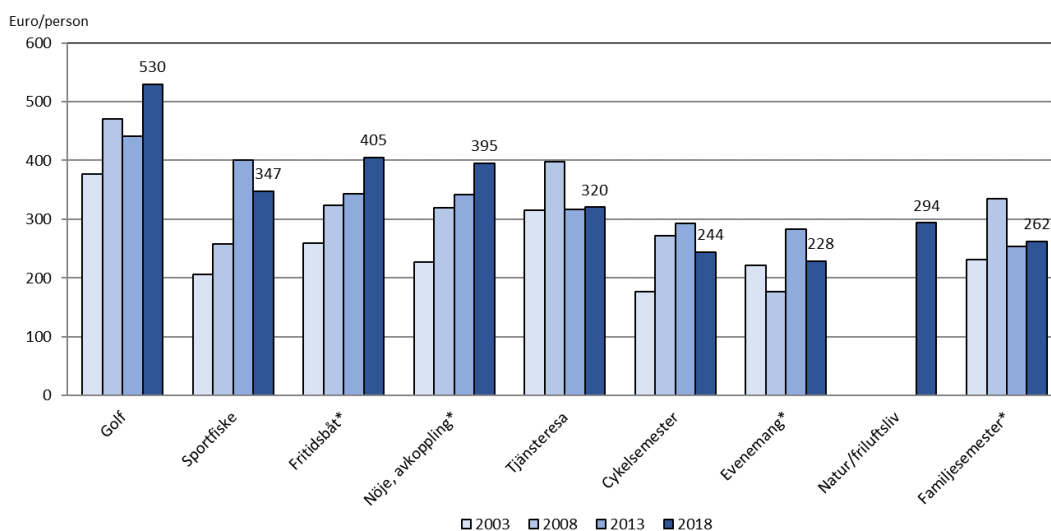
¹² De övriga skillnaderna mellan finländares och svenscars dygnskonsumtion i figuren är inte statistiskt säkerställda.

4.4 Turisternas utgifter per person under ålandsbesöket enligt syfte

Genom att se hur länge de olika turistgrupperna i snitt stannar på Åland och ta vistelsetiden gånger de genomsnittliga utgifterna per person och dygn, kan vi se hur mycket turistgrupperna spenderar under hela sin ålandsvistelse (se Tabell 17 i bilagan).

I *Figur 46* nedan kan vi se att golfturisterna fortsättningsvis spenderar mest per person och ålandsbesök (ca 530 euro/person) följt av besökare med fritidsbåt (ca 405 euro/person). Noteras kan att i 2018 års undersökning jämfört med 2013 års undersökning har golfarnas och sportfiskarnas vistelsetid ökat, båda grupperna stannar cirka 1,1 dygn längre, medan deras konsumtion per dygn minskar.

Figur 46. Turisternas konsumtion per person under ålandsbesöket enligt syftet med resan 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

Not: *Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

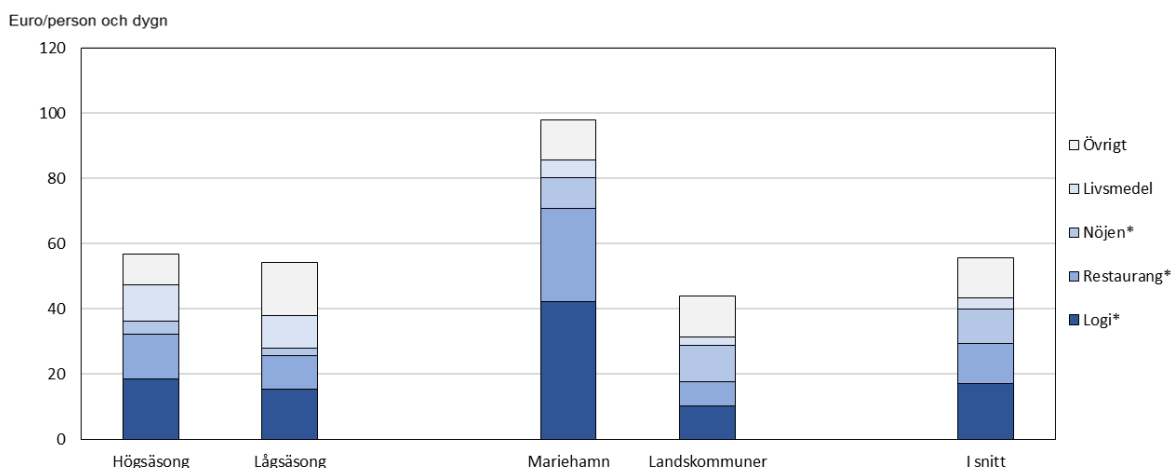
Konsumtionen under Ålandsbesöket bland dem som är här på tjänsteresa och familjesemester ökar, medan de stannar drygt ett halvt dygn kortare jämfört med år 2013, vilket medför att den totala konsumtionen per person varit ungefär den samma. Vi kan även se att konsumtionen för dem som uppgett cykelsemester som huvudsyfte har minskat, därtill har deras vistelsetid minskat med 0,5 dygn.

4.5 Den genomsnittliga övernattande turistens utgifter per person och dygn

Förutom att se på de olika turistgruppernas dygnskonsumtion enligt deras inkvarteringsform eller syfte med resan är det intressant att se vad en genomsnittlig turist som övernattar på Åland gör av med per person och dygn. Materialet har sålunda viktats med hjälp av uppgifter om antalet övernattningar från 2018 års inkvarteringsstatistik samt våra uppskattningar av antalet övernattningar hos besökare av släkt och vänner samt i eget fritidshus.

Den genomsnittliga turisten som övernattat på Åland konsumerade för drygt 55 euro per person och dygn (se figuren nedan). Dygnskonsumtionen för turisten är fördelat relativt lika mellan logi, restaurangbesök och övriga utgifter medan nöjen är mindre prioriterat (se *Figur 47*).

Figur 47. Övernattande turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt säsong och region 2018

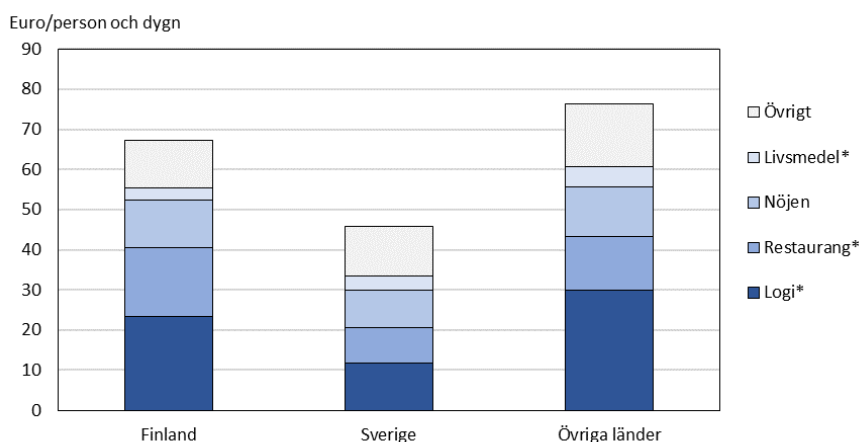
Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

Turister som övernattat i Mariehamn spenderade mer än dubbelt så mycket per person och dygn jämfört med turister som övernattat i någon landskommun. De spenderar nämligen betydligt mer på logi och restaurangbesök än turister som övernattat på landet, vilka spenderar mer på livsmedelsinköp och övriga inköp.

Signifikanta skillnader mellan säsongerna kunde konstateras för restaurangbesök och nöjen. Den genomsnittliga turistens dygnskonsumtion är aningen högre under högsäsongen jämfört med lågsäsongen.

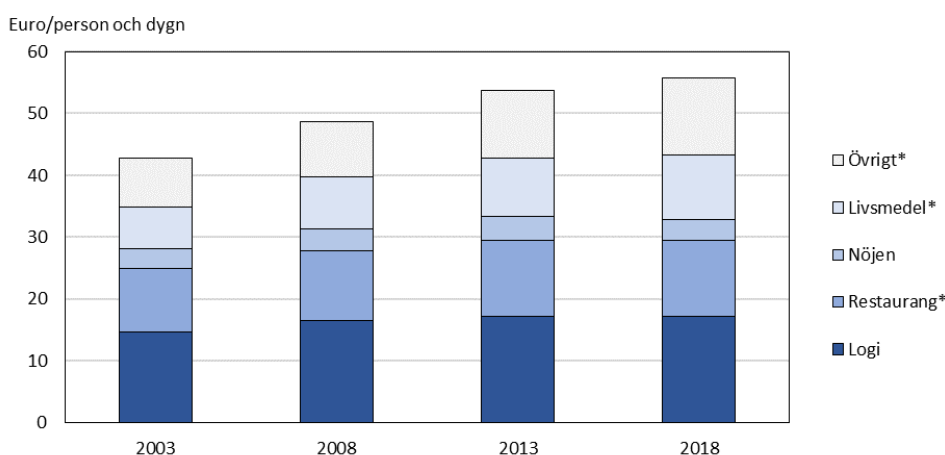
Figur 48. Övernattande turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras hemland 2018

Not: * Signifikant skillnad
Källa: ÅSUB

Då vi jämför de olika turisternas landkonsumtion per person och dygn enligt deras hemland framkommer signifikanta skillnader. En turist från Finland spenderar i snitt 67 euro per person och dygn, medan en svensk turists dygnskonsumtion är i snitt 45 euro. Den genomsnittliga turisten från övriga länder spenderar mer än finska och svenska turister på alla utgiftsslag förutom vid restaurangbesök (se *Figur 48* ovan).

Figur 49. Övernattande turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

Not: * Signifikant skillnad
Källa: ÅSUB

Den genomsnittliga turistens dygnskonsumtion har ökat gradvis mellan undersökningarna, från 42 euro år 2003 till och 55 euro år 2018 (signifikanta skillnader). Det är främst de övriga utgifterna som har ökat följt av livsmedelutgifterna (*Figur 49*).

4.6 Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland

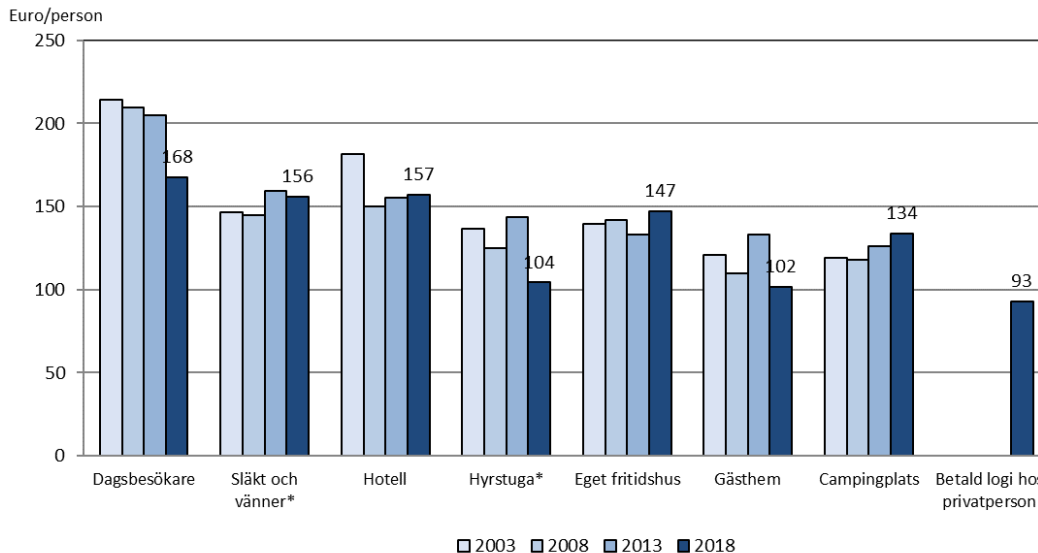
Under avreseintervjuerna uppskattade turisterna även utgifterna för själva transporttjänsten (resebiljetter och eventuella hytter) samt konsumtionen under resan till och från Åland (t.ex. tax-free inköp och restauranginköp).

Eftersom turisterna intervjuades på Åland, var de tvungna att uppskatta konsumtionen under hemresan. Uppgifterna om ombordspenderingen bygger sålunda på grova uppskattningar.

Konsumtion under resorna enligt inkvarteringsform

I figuren nedan kan vi i jämförelse mellan åren se att nuförtiden är det fortfarande dagsbesökare som spenderar mest på sina resor till och från Åland, även om resekostnaderna har minskat drygt 20 procent sedan år 2013. Liknande förändring kan även noteras för besökare av hyrstugor och gästhem, vars resekostnader har minskat med 25 procent jämfört med år 2013 (*Figur 50*).

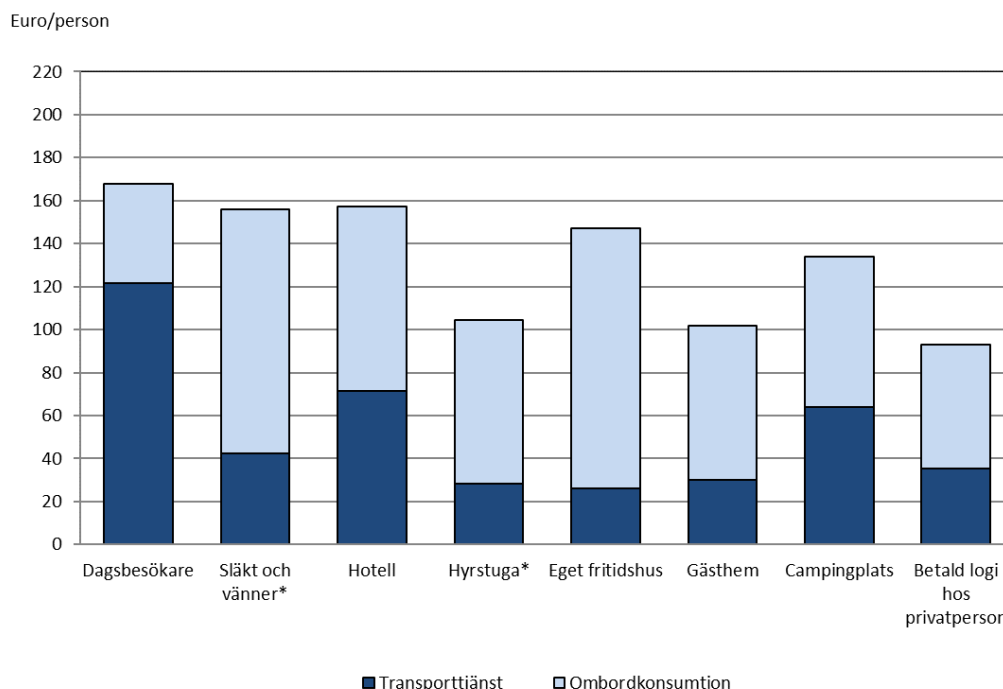
Figur 50. Turisternas konsumtion under resorna (transporttjänst och ombordkonsumtion) till och från Åland enligt turisternas inkvarteringsform 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

Not: * Signifikant skillnad
Källa: ÅSUB

I *Figur 51* nedan jämförs olika turistgruppers genomsnittliga resekostnader, indelat i transporttjänst och ombordkonsumtion, enligt deras inkvarteringsform.

Figur 51. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt turisternas inkvarteringsform 2018

Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

Som vi ser har dagsbesökarna de klart högsta totala resekostnaderna per person (totalt 168 euro/person). Det ingår nämligen relativt många flygresenärer i denna grupp. Besökare av gästhem är den grupp av turister som spenderar minst på resorna till och från Åland (totalt 102 euro/person).

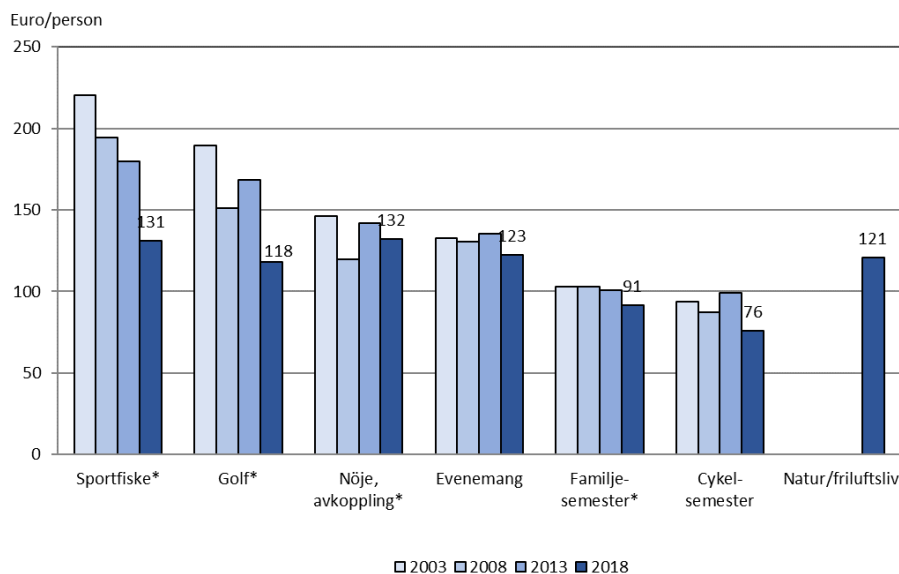
Om vi tittar lite närmare på kostnaderna för ombordkonsumtionen (exklusive transporttjänsten), så kan vi se att besökarna av släkt och vänner och de med eget fritidshus på Åland är de turistgrupper som spenderar mest ombord, över 110 euro per person. De lägsta utgifterna för själva transporttjänsten har de som besöker eget fritidshus.

Konsumtion under resorna enligt syftet med resan

Vidare gällande konsumtionen under resorna till och från Åland enligt syftet med ålandsresan (se figuren nedan) kan vi se att det fortsättningsvis är personer på tjänsteresa som spenderar mest på och under resorna följt av personer på resa med syftet nöje, avkoppling och sportfiskare.

De totala resekostnaderna (inklusive ombordkonsumtion) för både sportfiskare och golfare har minskat med nästan 30 procent sedan den senaste turismundersökningen. Liknande trend kan även ses för turister på cykelsemester, där resekostnaderna har minskat med 23 procent. För de övriga turistgrupperna resekostnaderna minskat under 10 procent, endast tjänsteresenärernas resekonsumtion har ökat 5 procent (*Figur 52*).

Figur 52. Turisternas konsumtion under resorna (transporttjänst och ombordkonsumtion) till och från Åland enligt syftet med resan 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

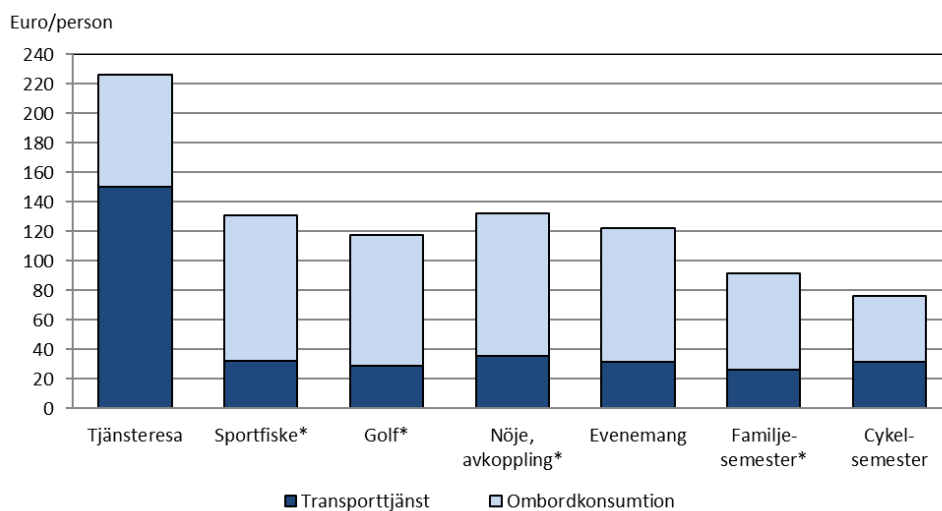

Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

Sportfiskarna och turister med syftet nöje/avkoppling spenderar mest pengar ombord (drygt 100 euro/person), medan tjänsteresenärerna spenderar mest på transportkostnader (Figur 53).

Figur 53. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt syftet med resan (2018)

Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

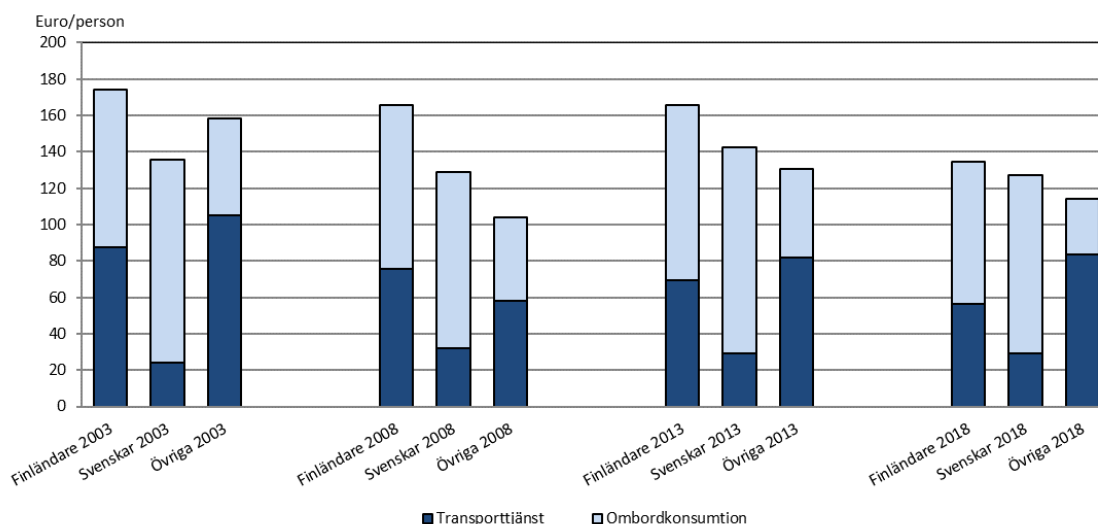

Konsumtion under resorna enligt turisternas hemland

Då vi jämför de olika turistgruppernas resekostnader enligt deras hemland framkommer signifikanta skillnader. Finländarna är den turistgrupp som fortsättningsvis spenderar mest totalt sett (cirka 135 euro/person) jämfört med svenskarna och övriga turister (se figuren nedan). De övriga turisterna betalar mest för själva transporttjänsten¹³, medan svenskarna konsumerar mest ombord.

Finländarnas totala kostnader för resorna till och från Åland har minskat 20 procent jämfört med turismundersökning från år 2013. Även svenskarnas och de övriga turisternas resekostnader har minskat, vilket främst beror på att konsumtionen ombord har minskat (Figur 54).

Figur 54. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt deras hemland 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser)

Källa: ÅSUB

Alternativa resmål till Åland

I slutet av reseintervjuerna frågade intervjuerna även turisterna om alternativa resmål till Åland (se fråga 16 i intervjuschemat i bilagan). Av de cirka 1 544 tillfrågade turisterna uppgav 14 procent ett alternativt resmål, av vilka runt 45 procent svarade vardera Sverige och Finland (inklusive Lappland).

¹³ Hela 15 procent av intervjuerna med turister från övriga länder är gjorda på flygfältet jämfört med 6 procent av intervjuerna med finländare och 2 procent av intervjuerna med svenskar.

4.7 Hushållsundersökningens resultat

Hushållsundersökningen är en av de tre delundersökningarna som tillsammans mäter turismens samhällsekonomiska effekter på Åland. I hushållsenkäten ingick frågor om ålänningars privat- och tjänsteresor utanför Åland samt om de vanligaste färdställen i samband med dessa resor. Dessutom kartlades antalet gäster som är bosatta utanför Åland och som har övernattnat gratis hos ålänningar. Slutligen ställdes även frågor om uthyrning av rum, bostad eller fritidshus under det senaste året (tidsperioden oktober 2017 – september 2018). Eftersom motsvarande uppgifter har samlats in 2003, 2008 och 2013, ger hushållsundersökningen möjligheten att jämföra utvecklingen av ålänningars resande och antal besökare under de senaste 15 åren.

ÅSUB skickade hushållsenkäten om turismens ekonomiska betydelse till totalt 814 slumpvis utvalda ålänningar i åldern 18–80 år under hösten 2018. Eftersom 18 personer inte kunde nås på grund av bristfälliga adressuppgifter, bestod det slutliga urvalet av 796 personer. Totalt 447 personer svarade på enkäten¹⁴ och undersökningens svarsprocent är därmed 56. Viktade svar har använts i analyserna, vilket möjliggör att rampopulationens sammansättning kan beaktas i beräkningarna.

Ålänningarnas resor 2018

En stor majoritet av de svarande, 95 procent, hade rest utanför Åland under det senaste året. Det genomsnittliga antalet resor utanför Åland var tio. De som inte hade rest utanför Åland (cirka 5 %) var främst svarande som var äldre än 60 år¹⁵.

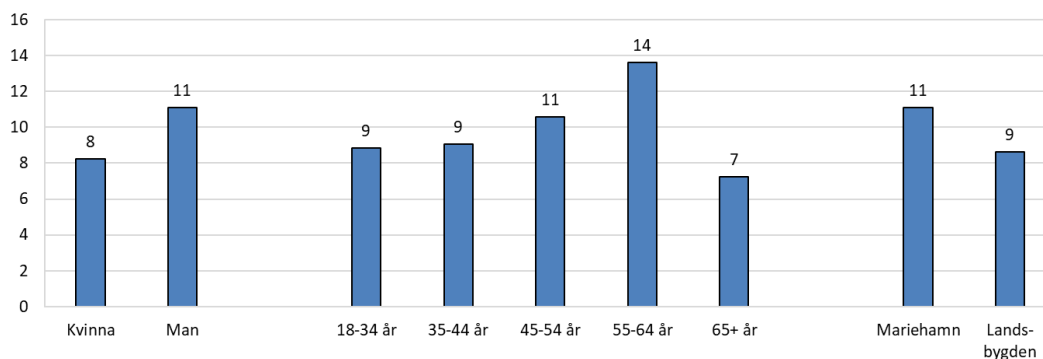
Resultaten visade en statistiskt signifikant könsskillnad, då männen rapporterade markant flera resor än kvinnorna. Männen hade i genomsnitt gjort elva resor utanför Åland under det senaste året, medan kvinnorna hade gjort åtta. Figuren nedan visar det genomsnittliga antalet resor under det senaste året efter kön, åldern och hemregionen (Mariehamn vs. Landsbygden; se *Figur 55*).

---

¹⁴ Totalt 22 % av svaren kom in elektroniskt.

¹⁵ Totalt 21 svarande (9 kvinnor och 12 män) i det oviktade materialet hade inte rest utanför Åland under det senaste året. Totalt 81 % av dessa var 60 år eller äldre.

Figur 55. De svarandes genomsnittliga antal resor under det senaste året efter kön, åldersgrupp och region (2018)

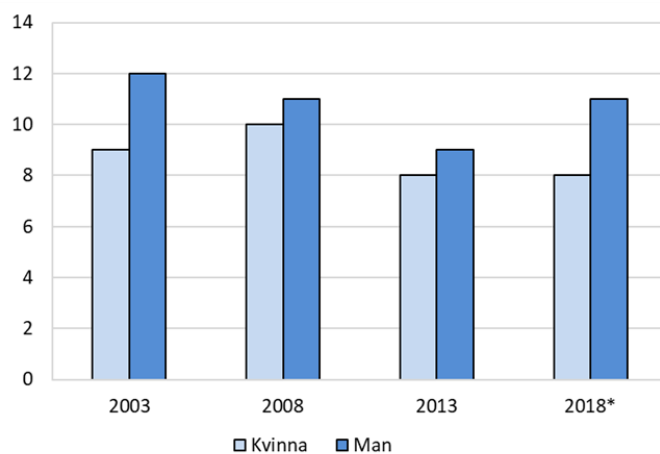

Not: Endast skillnaden mellan kvinnor och män var statistiskt signifikant.

Källa: ÅSUB

Tidigare resultat visar att ålänningar har rest i snitt 8–10 gånger per år utanför Åland under de senaste 15 åren. Männen har rest oftare än kvinnorna¹⁶ (se Figur 56 nedan).

Figur 56. Ålänningars genomsnittliga antal resor utanför Åland 2003, 2008, 2013 och 2018 efter kön

Not: * Signifikant skillnad

Källa: ÅSUB

Med hjälp av svarsmaterialet kan det totala antalet resor under perioden oktober 2017 – september 2018 beräknas. Om vi tar det genomsnittliga antalet resor per åldersgrupp gånger antalet ålänningar i respektive åldersgrupp, kommer vi upp till drygt 182 000 resor bland 18–80-åringar. Till detta kommer resorna bland de yngsta (0–17 år) och bland de äldsta (81 år och äldre), vilka grovt kan skattas till 40 000. Ålänningar gjorde därmed uppskattningsvis totalt 260 000 resor utanför Åland under tidsperioden.

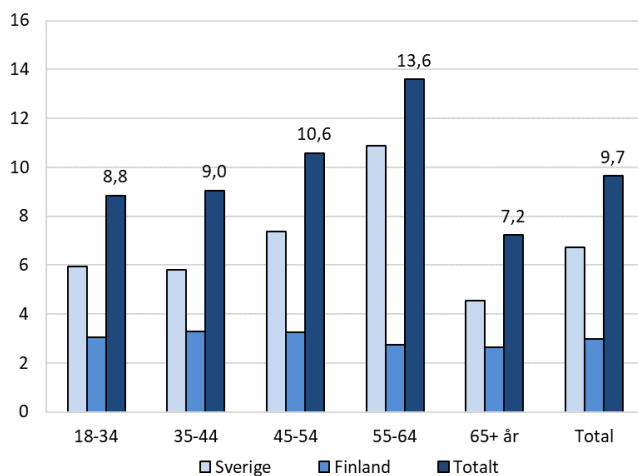
I hushållsenkäten ingick frågor om hemfärden till Åland. Under de senaste 15 åren

¹⁶ Åldersgrupperna: 2003 (20–80 år), 2008 (18–80 år) och 2013 (18–80 år).

har ålänningar rest oftare hem från Sverige än från Finland. Av svarsmaterialet i den här undersökningen framgår att det vanligaste färd sättet hem har varit passagerarfärja/kryssningsfartyg från Sverige, vilket de svarande hade åkt i genomsnitt sex gånger under det senaste året. Det näst vanligaste färd sättet hem var passagerarfärja/kryssningsfartyg från Finland. I genomsnitt två sådana resor rapporterades per svarande. Slutligen hade många svarande även åkt skärgårdsfärjan från Finland (i genomsnitt 0,6 resor per svarande under det senaste året). Att flyga hem från Sverige eller Finland, eller att resa hem med egen fritidsbåt är fortsättningsvis relativt sällsynt bland ålänningar¹⁷.

Vissa statistiskt signifikanta gruppskillnader fanns i materialet i förhållande till de svarandes hemfärd. Det var vanligare bland de yngre svarande att åka hem med en färja från Finland än bland de äldre svarande. Dessutom de som bor i Mariehamn hade oftare rest hem från Finland (med färja eller flyg) än de som bor på landsbygden. *Figur 57* nedan visar ålänningars resor från Sverige och Finland efter åldersgrupp.

Figur 57. De svarandes genomsnittliga antal hemresor från Sverige, Finland och totalt, efter åldersgrupp (2018)

Källa: ÅSUB

Privata resor vs. tjänsteresor

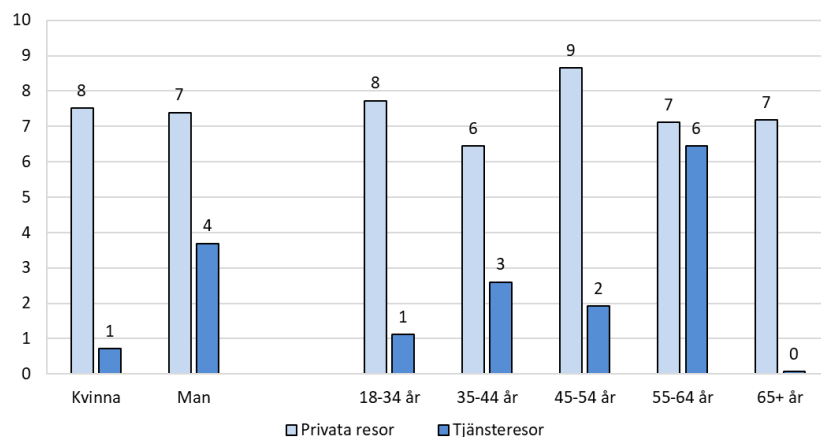
De resor som ålänningar har gjort under det senaste året fördelades på privata och tjänsteresor. En majoritet av ålänningars resor utanför Åland, totalt 77 procent, består av privata resor. I genomsnitt hade de svarande gjort sju privata resor och två tjänsteresor utanför Åland under det senaste året.

När det gäller det genomsnittliga antalet tjänsteresor utanför Åland, fanns det flera statistiskt signifikanta skillnader. Männerna rapporterade om fyra tjänsteresor, medan kvinnorna endast hade rest i snitt en gång utanför Åland under det senaste året.

¹⁷ De svarande rapporterade i snitt 0,5 flygresor från Sverige, 0,5 flygresor från Finland och 0,05 hemresor med egen fritidsbåt under det senaste året.

Resultaten visade även att ålänningar i åldern 55–64 år hade gjort flera tjänsteresor utanför Åland under det senaste året än resten av de svarande. *Figur 58* nedan visar det genomsnittliga antalet privata resor och tjänsteresor utanför Åland under det senaste året.

Figur 58. De svarandes genomsnittliga antal privata och tjänsteresor under det senaste året, efter kön och åldersgrupp (2018)

Not: Köns- och ålderskillnader var statistiskt signifikanta.

Källa: ÅSUB

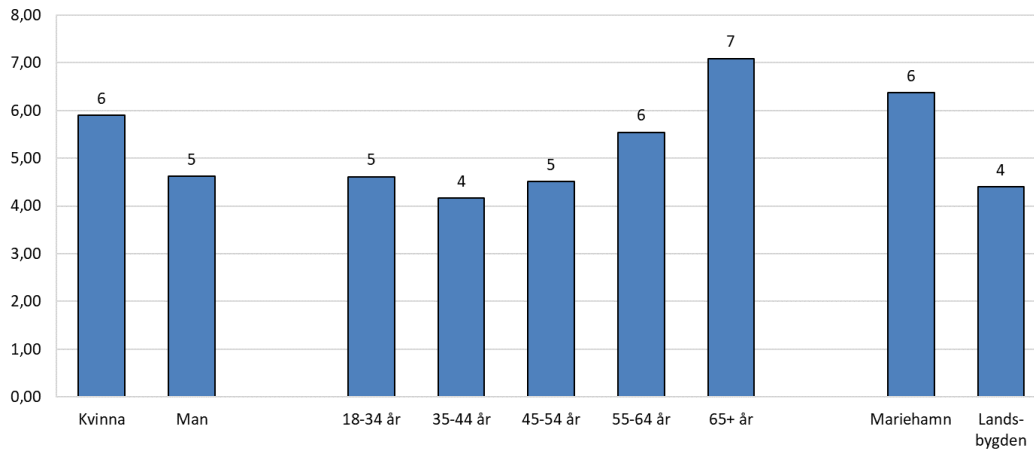
Besökare och uthyrning av rum, bostad eller fritidshus

I hushållsenkäten ingick frågor om avgiftsfria övernattningar hos ålänningar. Som övernattande gäster räknades personer som är bosatta utanför Åland, till exempel släktingar, och som har övernattat gratis i den svarandes bostad eller fritidshus under det senaste året. Totalt 57 procent av alla svarande hade haft övernattande icke-åländska gäster¹⁸. Det var vanligare för kvinnor, de äldre svarande och mariehamnare att rapportera om övernattande icke-åländska gäster jämfört med andra svarande, men skillnaderna var inte statistiskt signifikanta. Under de senaste 15 åren har andelen ålänningar som erbjudit gratis övernattning till icke-åländska gäster varierat från 44 till 61 procent.

Figur 59 nedan visar det genomsnittliga antalet icke-åländska besökare som övernattat gratis hos de svarande under det senaste året. I genomsnitt hade alla svarande tagit emot fem gäster med 18 avgiftsfria övernattningar under det senaste året. Inga signifikanta gruppkillnader fanns i materialet.

¹⁸ Andelen var ungefär lika stor bland kvinnor och män (57 % respektive 56 %) och i olika åldersgrupper (59 %, 55 %, 58 %, 59 % och 52 %).

Figur 59. Antal icke-åländska besökare som övernattat gratis under det senaste året, efter den svarandes kön, åldersgrupp och region (2018)

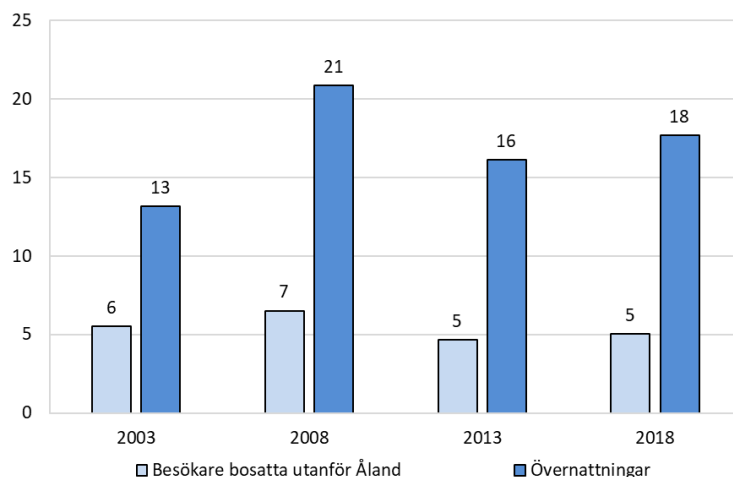

Källa: ÅSUB

Figur 60 nedan visar utvecklingen av det genomsnittliga antalet icke-åländska besökare som övernattat gratis hos ålänningar och deras övernattningar.

Genom att ta hänsyn till antalet hushåll i Mariehamn respektive i landskommunerna samt det genomsnittliga antalet besökare i Mariehamn respektive i landskommunerna, kan antalet besökare av släkt och vänner uppskattas till cirka 73 000 under tidsperioden (oktober 2017 – september 2018). Det totala antalet övernattningar kan beräknas vara cirka 260 000.

Figur 60. Genomsnittligt antal icke-åländska besökare som övernattat gratis och deras övernattningar 2003, 2008, 2013 och 2018

Not: Observera att vissa metodologiska skillnader kan finnas i materialet mellan åren.

Källa: ÅSUB

Endast åtta svarande (2 %) hade hyrt ut ett rum, en bostad eller ett fritidshus till

turister eller besökare som är bosatta utanför Åland år 2018. Antalet övernattningar mot betalningar som rapporterades av de svarande i undersökningen varierade stort och inga omfattande slutsatser kan därmed dras av materialet. Det genomsnittliga (median) antalet uthyrda nätter som rapporterades av de svarande var 25 övernattningar.

4.8 Sammanfattning av utgiftsmetodens resultat

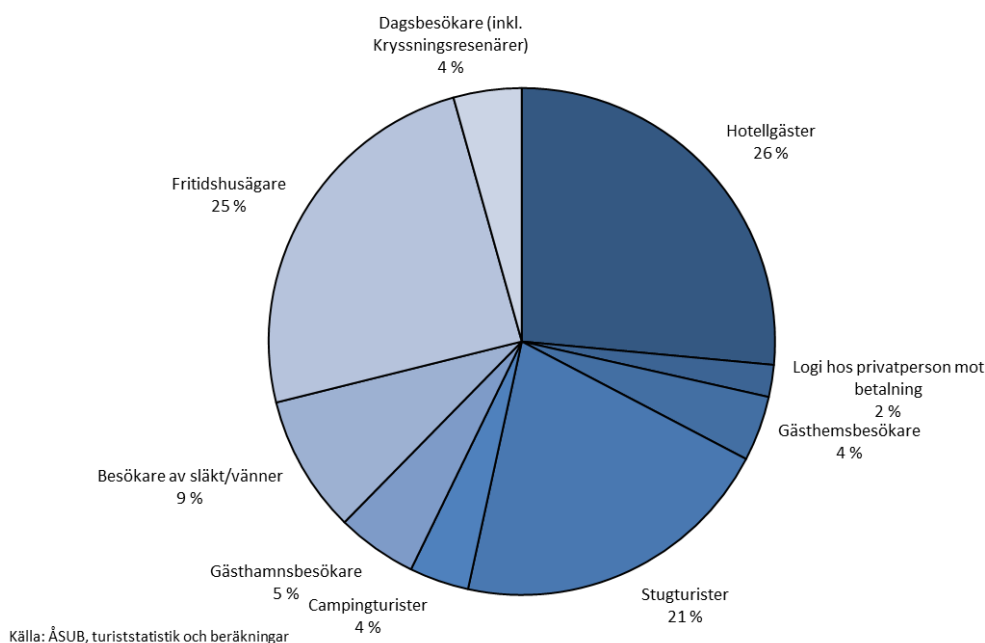
I detta kapitel sammanfattar vi utgiftsmetodens resultat, det vill säga turisternas landkonsumtion på Åland, genom att vi tar den genomsnittliga dygnskonsumtionen per turistgrupp gånger antalet övernattningar respektive antalet anlända turister enligt turiststatistiken och ÅSUBs uppskattningar.

Totalt beräknas turisternas landkonsumtion på Åland 2018 uppgå till 104,5 miljoner euro. De tre viktigaste turistgrupperna i detta avseende är hotellgästerna, stugturisterna och fritidshusägarna som stod för över 70 procent av den landbaserade konsumtionen.

Fritidshusägarna, logi hos privatperson mot betalning och besökarna av släkt och vänner, vilkas övernattningar inte ingår i den officiella inkvarteringsstatistiken, stod för 26 respektive två och nio procent av landkonsumtionen.

Gästhamsbesökarna stod också för fem procent av landkonsumtionen, medan gästhemsbesökarnas, campingturisternas och dagsbesökarnas andel av landkonsumtion var under fem procent vardera (se *Figur 61*).

Figur 61. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland 2018 (104,5 miljoner euro inklusive moms) enligt deras inkvarteringsform

En jämförelse med resultatet från 2013 års undersökning visar att vissa turistgruppers andelar av landkonsumtionen har förändrats mycket, främst fritidshusägarnas andel har ökat markant. Detta beror till stor del på att vistelsetiden är längre och att antal personer per besök har ökat. Stugturisternas andel av landskonsumtionen har minskat mest jämfört med tidigare undersökning. Orsaken till att stugturisternas landkonsumtion har minskat under åren beror på flera faktorer, dels att deras genomsnittliga dygnskonsumtion har minskat, dels minskat antal stugövernattnings. Antalet övernattnings i de åländska gästhamnarna och på campingplatserna har minskat, medan hotellövernattningsarna har ökat mellan år 2013 och år 2018 (se *Figur 8* i början av rapporten).

Förutom utvecklingen av antalet övernattnings påverkar alltså även utvecklingen av den genomsnittliga dygnskonsumtionen de olika turistgruppernas landkonsumtion.

Tabell 1. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland (inklusive moms)¹⁹ enligt deras inkvarteringsform 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser) (1 000 euro)

Turistgrupp	2003	2008	2013	2018	Förändring € 2013-2018	Förändring % 2013-2018
Hotellgäster	23 343	24 140	27 887	27 622	-265	-1 %
Gästemsbesökare	3 939	4 767	3 601	4 339	738	20 %
Stugturister	29 085	33 034	30 272	21 639	-8 633	-29 %
Campingturister	4 069	3 843	2 703	3 964	1 261	47 %
Gästhamnsbesökare	5 084	5 576	7 139	5 366	-1 774	-25 %
Besökare av släkt/vänner	6 111	8 688	6 661	9 153	2 492	37 %
Fritidshusägare	9 931	11 857	13 544	25 575	12 031	89 %
Dagsbesökare (inkl. Kryssning)	4 508	2 722	3 919	4 731	812	21 %
Logi hos privatperson mot betalning				2 130		
Totalt	86 070	94 627	95 726	104 519	8 793	9 %

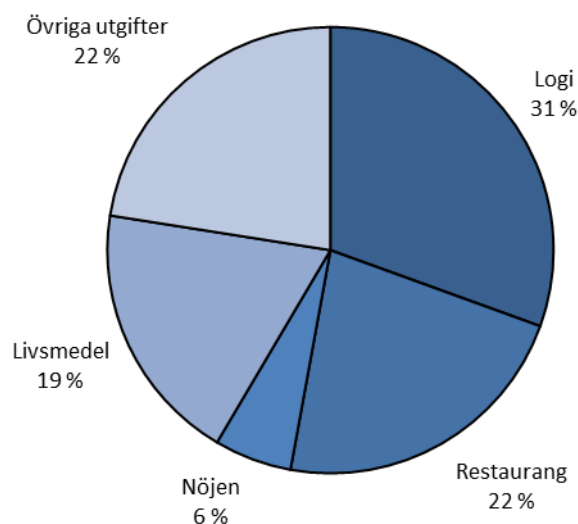
Källa: ÅSUB

I tabellen ovan ser vi att den totala landkonsumtionen har ökat med 8,8 miljoner euro jämfört med 2013 års undersökning. Gästemsbesökarnas konsumtion har ökat med nästan 0,7 miljoner euro, campingturisternas med 1,3 miljoner euro, besökare av släkt och vänner med 2,5 miljoner euro, fritidshusägarnas med 12 miljoner och dagsbesökarnas med 0,6 miljoner euro. Stugturisternas landkonsumtion minskade däremot med 8,6 miljoner euro och besökarnas av gästhamnar med 1,7 miljoner euro. Dessutom minskade hotellbesökarnas landkonsumtion med 0,2 miljoner euro.

¹⁹ Den allmänna mervärdesskattesatsen var 24 procent 2018. Skattesatsen för till exempel inkvartering, persontransporttjänster, inträdesavgifter och tjänster som möjliggör utövande av idrott var 10 procent och skattesatsen för restaurangtjänster och livsmedel 14 procent.

Figur 62. Turisternas landkonsumtion på Åland 2018 (104,5 miljoner euro inklusive moms) efter utgiftspost

Källa: ÅSUB

Som vi ser i *Figur 62* ovan gick 31 procent av turisternas landkonsumtion till logi, 22 procent till restaurang- och kafébesök, 19 procent till matinköp, sex procent till nöjen och 22 procent "övrigt".

Fördelningen av turisternas landkonsumtion på de olika utgiftsposterna, har ökat vid jämförelse med resultaten från 2013 års undersökning. Logi- och restaurangkostnaderna har ökat med över fem procentenheter, medan livsmedel och de övriga kostnaderna har stigit med 19 procent respektive 15 procent.

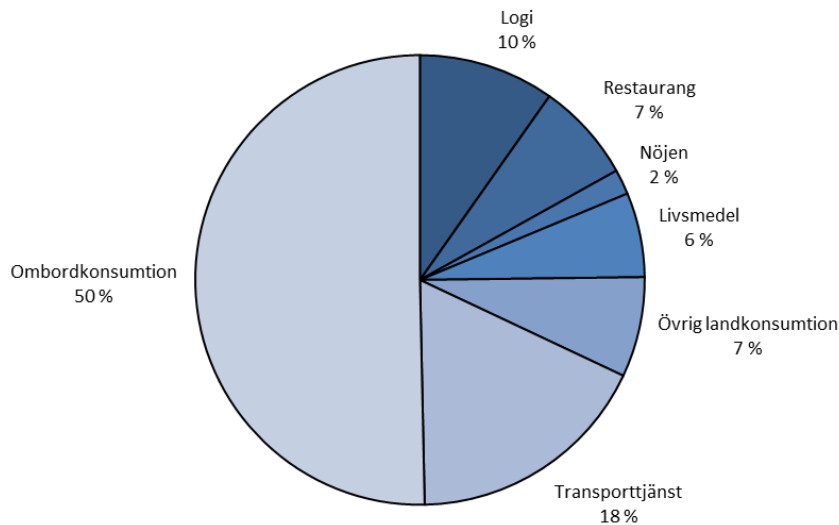
Tabell 2. Turisternas landkonsumtion på Åland per utgiftspost (inklusive moms) 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser) (1 000 euro)

Utgiftspost	2003	2008	2013	2018	Förändring	
					€	%
Logi	29 834	31 080	29 416	31 906	2 490	8 %
Restaurang	20 050	23 102	22 206	23 354	1 148	5 %
Nöjen	5 885	6 813	6 889	5 873	-1 017	-15 %
Livsmedel	13 576	15 731	16 721	19 855	3 134	19 %
Övriga utgifter	16 725	17 900	20 494	23 530	3 036	15 %
Totalt	86 070	94 627	95 726	104 519	8 793	9 %

Källa: ÅSUB

En jämförelse med resultaten från de tidigare turistundersökningarna visar totalt en ökning med nio procent från år 2013, inflationen beaktad.

Figur 63. Turisternas landkonsumtion på Åland och utgifter för resorna till och från Åland på ålandsägda färjor och fartyg 2018 (326,6 miljoner euro inklusive moms) per utgiftspost

Källa: ÅSUB

Om man till turisternas landkonsumtion adderar turisternas utgifter för transporttjänsten och ombordkonsumtionen på ålandsägda färjor och fartyg, så uppgår den totala turistinkomsten till runt 326,6 miljoner euro.

De totala utgifterna för transporttjänsten och ombordkonsumtionen under resorna till och från Åland på ålandsägda rederier har uppskattats till cirka 222 miljoner euro. Hela 74 procent av detta utgör ombordkonsumtion och 26 procent kostnader för själva transporttjänsten.

Fördelningen av turisternas totala konsumtion (land- och ombordkonsumtion på ålandsägda fartyg) överensstämmer i stort med fördelning från 2013 års undersökning. Om andelarna skiljer sig mellan åren så är det endast med någon procentenhet. Ombordkonsumtionens andel har dock minskat med tre procentenheter och transporttjänstens andel är oförändrad.

5. Ålands turistinkomster enligt de åländska företagens uppgifter

Metoden i den här undersökningen bygger på att från två perspektiv försöka uppskatta turistinkomsterna inom den åländska samhällsekonomin, dels genom att fråga turisterna om deras utgifter för olika varugrupper och tjänster, dels genom att fråga åländska företag om deras försäljning till turister. I föregående kapitel redogjorde vi för utgiftsmetodens resultat och i detta kapitel redogör vi för inkomstmetodens resultat.

Uppskattningen av turistinkomsterna på basen av företagens inkomster baseras på en enkät till drygt 250 företag, som skickades ut under hösten 2018. Urvalet stratifierades på basen av företagsstorlek och bransch, så att tyngdpunkten låg på de större företagen och så att alla branscher finns representerade i tillräcklig utsträckning. Precis som vid den förra turismundersökningen besvarade cirka 70 procent av företagen enkäten, men då urvalet var större denna omgång blev antalet svar fler totalt.

Frågorna i enkäten gällde företagets omsättning, löneutbetalning och antal anställda 2017. Företagen ombads även uppskatta hur stor andel av deras totala omsättning 2017 som gick till turister. *Enkäten finns som bilaga till rapporten.* Ett genomsnitt av dessa andelar har sedan tillämpats på 2018 års preliminära uppgifter om total omsättningen per bransch. För vissa branscher har andelen skrivits upp något då vi kunnat identifiera företag som på sidan av sin ordinarie näring bedriver inkvarteringsverksamhet.

Turistinkomsten har beräknats på basen av två olika definitioner av turism:

1. Turistinkomster som uppstår genom försäljning av varor och tjänster till turister i land på Åland (*Landturism*)
2. Utöver inkomster från landturism enligt ovan definition ingår också här rese- och turistprodukter som åländska företag tillhandahåller utanför Åland, försäljning ombord på ålandsägda fartyg till turister som inte kommer till Åland samt ålänningars inköp av resetjänster av åländska företag (*Total turism*).

Tabell 3. Den turistrelaterade omsättningen²⁰ (exklusive moms) per bransch 2018 enligt företagens uppgifter (1 000 euro)

Branschnummer NI 2008	Bransch	Landturismens andel av omsättningen, %	Turistinkomster från landturismen, 1000 euro	Totala turismens andel av omsättningen, %	Turistinkomster från den totala turismen, 1000 euro
01, 02, 03	Jord- o skogsbruk, fiske	1,3	1 273	1,3	1 273
35, 36, 38	Energi, vattenförsörjning o avfallshantering	0,2	201	0,2	201
41, 42, 43	Byggverksamhet	0,4	710	0,4	710
45, 46, 473	Partihandel, handel o rep. av motorfordon	3,0	10 139	3,0	10 139
471-472, 474-477, 479	Detaljhandel	7,6	15 507	7,6	15 507
55, 56	Hotell- o restaurangverksamhet	60,4	33 464	60,4	33 464
49	Landtransport	2,3	995	2,3	995
50	Sjötransport	0,8	6 600	84,2	667 160
51, 52, 79	Resebyråverksamhet, lufttransport etc	3,3	991	9,9	2 966
53, 61	Post- och telekommunikation	1,4	881	1,4	881
92, 93	Rekreations-, kultur- o sportverksamhet	2,1	2 907	4,9	6 904
68, 69, 70, 71, 73, 81, 82, 96	Andra företagstjänster o annan service	1,9	1 526	1,9	1 526
10, 11	Livsmedelsindustri	1,1	708	1,1	708
Totalt		3,1	75 902	30,3	742 434

Källa: ÅSUB

Landturistinkomsten störst inom hotell- och restaurangbranschen

Som vi ser i *Tabell 3* ovan är turistinkomsten från landturismen 2018 uppskattningsvis 75,9 miljoner euro (exkl. moms) enligt inkomstmetoden, vilket är 3,1 procent av den totala omsättningen för företagen på Åland. Den landbaserade turistinkomsten är med marginal störst inom branschen hotell- och restaurangverksamhet (60,4 procent), men även inom detaljhandeln (7,6 procent) är inkomsten betydande. För övriga branscher utgör den landbaserade turistinkomsten cirka 3 procent eller mindre av omsättningen. Värt att nämna bland dessa är stödtjänster till transport, lufttransport och resebyråverksamhet (3,3 procent) och partihandel, handel och reparation av motorfordon (3,0 procent). I den förra är det inte så förvånande resebyråverksamheten som står för den största delen av landturismen inom branschen och i den senare är det framförallt servicestationsverksamheten.

Den totala turistinkomsten uppgick till drygt 742 miljoner euro

Enligt den bredare definitionen som vi valt att kalla total turism uppgick den totala turistinkomsten till uppskattningsvis 742,4 miljoner euro (exkl. moms). Denna summa utgörs nästan uteslutande av sjötransportbranschen då definitionen av total turism kategoriserar rederinäringen som i huvudsak turistverksamhet. I detta fall beräknas de åländska rederiernas omsättning bestå av 84,2 procent turistinkomster.

Jämförelser med resultaten från 2013 års undersökning

Det bör poängteras att det inte är alldeles okomplicerat att jämföra resultaten i denna undersökning med dem i 2013 års undersökning. Jämförelserna bör sålunda tolkas med viss försiktighet. Nya företag har nämligen kommit till och gamla har lagts ned eller fusionerats med andra företag, fartyg har flaggats ut eller sålts.

²⁰ Omsättningen innefattar sådan del av företagets verksamhet som sker utanför den åländska ekonomins gränser och sålunda inte ingår i BNP beräkningarna.

Dessutom har vi endast tillgång till preliminära omsättnings- och BNP-siffror för 2018.

Landturismens andel av omsättningen för hela det åländska näringslivet har minskat i jämförelse med 2013, från 3,5 till 3,1 procent. Andelen har legat mellan 3,1 och 3,5 procent i tidigare turismundersökningar. Vid jämförelse av den totala turismen så har andelen ökat från 29,1 till 30,3 procent. Den totala turismens andel har varierat mer historiskt, mellan 29,1 och 34,8 procent.

För branscherna partihandel, handel och reparation av motorfordon, landtransport, andra företagstjänster och annan service samt livsmedelsindustrin har inkomstandelen från landturismen ökat i jämförelse med 2013 års undersökning. För övriga branscher så har inkomsterna minskat.

Den tidigare beskrivna ökningen av andelen inkomster från total turism härrör enbart från sjötransporten. För de övriga två branscherna med inkomster från total turism, stödtjänster till transport, lufttransport och resebyråverksamhet samt rekreations-, kultur- och sportverksamhet har andelen minskat.

Om man jämför turistinkomsterna med inkomsterna i 2013 års undersökning omräknade till dagens penningvärde blir nedgången för de landbaserade turistinkomsterna nästan 15 procent²¹. Denna förändring är ett tydligt trendbrott i jämförelse med tidigare undersökningar, i vilka inkomsterna från landturismen istället stigit för varje undersökningsår. Med tanke på hur stor nedgången är och att utgiftsmetoden snarare visar på motsatsen, att konsumtionen bland turisterna på Åland istället har ökat (Se kapitel 4.8), bör man ta detta resultat med viss försiktighet. En möjlig orsak till att inkomstmetoden visar på en relativt stor nedgång, i motsats till resultaten i utgiftsmetoden, är att vi inte lyckats fånga de landbaserade turistinkomsterna fullt ut. Antagandet diskuteras utförligare i slutet av nästa kapitel (Kapitel 6). En annan bidragande orsak är att inkomsterna från landturismen troligtvis var något överskattade i 2013-års undersökning.

När det gäller den totala turistinkomsten är det en väldigt liten skillnad reellt, endast en ökning på 0,3 procent mellan 2013 och 2018.

---

²¹ 2013 års turistinkomster omräknade till 2018 års priser.

6. En jämförelse av utgifts- och inkomstmetodens resultat

De båda metoderna som används i denna undersökning har olika fördelar. Genom utgiftsmetoden framgår det tydligare från vilka utgiftsposter turistinkomsten genereras. Utgiftsmetoden möjliggör även jämförelser mellan olika turistgruppers penninganvändning, till exempel mellan de olika inkvarteringsformer som valts eller jämförelser i konsumtionsmönstret beroende på resans syfte. Fördelen med inkomstmetoden är istället att den knyter närmare an till beräkningen av nationalräkenskaperna och sålunda blir mer jämförbar med beräkningen av omfattningen på andra branscher inom ekonomin. Följaktligen är syftet olika med dessa metoder och vissa begränsningar finns därför vid en jämförelse av respektive methods resultat.

I utgiftsmetodens resultat ingår mervärdesskatt, vilket inte inkomstmetodens resultat gör. Turisterna betalar mervärdesskatt i samband med sina inköp, medan företagets totalomsättning inte omfattar mervärdesskatt. Vid jämförelsen dras en andel baserad på gällande momssatser av från de rapporterade utgifterna, detta görs dock på en ganska grov nivå vilket kan medföra viss osäkerhet.

Vidare så är möjligheterna att göra jämförelser per bransch begränsade. Utgiftsmetoden ger information om turisternas konsumtion på basen av ett antal utgiftsposter. Vid beräkning enligt inkomstmetoden noteras inkomsten i den bransch där företaget är registrerat. Branscherna och utgiftsposterna överensstämmer inte helt och kan därför medföra viss under- eller överskattning per branschgruppering. Utgiftsposterna enligt utgiftsmetoden och branscherna enligt inkomstmetoden har dock anpassats så långt som möjligt så att de bättre ska motsvara varandra.

Slutligen är det viktigt att påpeka att jämförelsen mellan utgifts- och inkomstmetodens resultat avser de landbaserade utgifterna och inkomsterna. En jämförelse av den vidare definitionen av turismen, total turism, kan inte göras då utgiftsmetoden enbart syftar till att undersöka den landbaserade konsumtionen.

Tabell 4. Turisternas konsumtion i land - en jämförelse av inkomst- och utgiftsmetodens resultat för vissa branscher

Branschnummer NI 2008	Branscher	Utgiftsmetoden 1000 euro (exkl. moms)	Inkomstmetoden 1000 euro (exkl. moms)
01 - 03, 35 - 36, 38, 55- 56	Hotell- o restaurangverksamhet ¹	48 800	41 707
10 - 11, 45 - 46, 471-477, 479	Detaljhandel, partihandel, handel o rep. av motorfordon	31 143	26 324
92 - 93	Rekreations-, kultur- o sportverksamhet	4 991	2 907
49 - 52, 79	Land-, luft o sjötransport, resebyråverksamhet	2 237	2 865
41 - 43, 68 - 71, 73, 81 - 82, 96	Andra företagstjänster o annan service (inkl. del av byggverksamheten)	1 618	1 219
18, 53, 58, 61, 64	Övrigt t.ex. post- och telekommunikationer, bankverksamhet	340	881
Totalt		89 128	75 902

¹ Inklusivt en del av sjötransportens resebyråverksamhet och all inkvarteringsverksamhet från övriga branscher

Källa: ÅSUB

I *Tabell 4* kan vi se att landturistinkomsten enligt utgiftsmetoden är 13,2 miljoner euro högre än landturistinkomsten enligt inkomstmetoden. En stor del av denna differens kan härledas från de två största branschgrupperingarna, hotell och restaurang samt detaljhandel, partihandel, handel och reparation av motorfordon.

Denna differens, i kombination med att landturismen minskat mycket i jämförelse med 2013 års undersökning, indikerar att vi inte har lyckats fånga inkomsterna från landturismen till de åländska företagen fullt ut. Detta har troligen två huvudsakliga förklaringar: att företag med låga eller inga inkomster från turister är överrepresenterade bland respondenterna eller, vilket är än mer sannolikt, att företagen har underskattat sina inkomster från turister. Vi tror exempelvis att företagen har svårare att kategorisera fritidshusägare som turister då de i regel spenderar mer tid på Åland och har ett annat konsumtionsbeteende än andra turistgrupper, som exempelvis stugturister. Som beskrivet i kapitel 4.8 har inresande fritidshusägares konsumtion ökat mycket i jämförelse med 2013, varför denna underskattning blivit än större. Således underskattas de landbaserade turistinkomsterna som företagen rapporterat i inkomstmetoden medan konsumtionen som rapporterats av turisterna själva i utgiftsmetoden är mer korrekt.

Tabell 5. Turisternas konsumtion i land 1995, 1997, 2003, 2008, 2013 och 2018 (2018 års priser) 1 000 euro

År	Utgiftsmetoden (exkl. moms)	Inkomstmetoden (exkl. moms)
1995	40 348	40 111
1997	65 880	67 050
2003	75 069	74 446
2008	82 353	84 321
2013	83 336	89 264
2018	89 128	75 902

Källa: ÅSUB

Som vi ser i *Tabell 5* ovan överensstämmer de båda metodernas resultat i stort med varandra mellan 1995 och 2008. Differensen är däremot betydligt större, som beskrivet ovan, i denna undersökning och i viss mån i 2013-års undersökning.

I följande kapitel kommer vi att använda en kombination av utgifts- och inkomstmetodens resultat i analysen av turismens ekonomiska betydelse.

7. Turismens betydelse för den åländska ekonomin

7.1 Turismens andel av Ålands ekonomi

Såsom vi tidigare konstaterat varierar turismens ekonomiska betydelse beroende på hur man definierar turismen. Om man använder det samlade resultatet av den här turismundersökningen och tillämpar det på nationalräkenskaperna för Åland erhålls följande resultat i termer av andel av Ålands bruttonationalprodukt (BNP)²².

Inom nationalräkenskaperna definieras landturismen som turisternas direkta konsumtion på Åland samt ålänningarnas egna köp av resetjänster från till exempel åländska resebyråer. Landturismens andel av Ålands BNP till baspris uppskattas 2018 till 2,9 procent, vilket motsvarar ett förädlingsvärde om 35 miljoner euro (se tabellen nedan).

Om man däremot använder den vidaste definitionen av turismen och ser på resenäringen som helhet inklusive ålänningarnas egen konsumtion av turisttjänster, de åländska företagens turistinkomster utanför Åland samt de åländska passagerarrederiernas totala försäljning till turister, så uppskattas turismens andel av BNP till baspris till 18,4 procent 2018 (se tabellen nedan). Värdet för turismens bidrag till Ålands BNP kan sålunda grovt uppskattas till dryga 220 miljoner euro 2018.

BNP-uppgifterna i tabellen nedan för åren 2008-2010 baseras på de turismandelar per bransch som är ett resultat av 2008-års turismundersökning, medan andelarna för åren 2011-2013 är ett resultat av 2013-års undersökning. De nya turismandelarna, som är ett resultat av denna undersökning, börjar tillämpas i BNP-beräkningarna från 2016 helt och hållet. I beräkningarna för åren 2014-2015 används 2013-års resultat modifierade med några detaljer från den här omgångens beräkningar.

I tabellen nedan visas både turismens BNP-andelar av det åländska näringslivets BNP och BNP till baspris (inklusive offentlig verksamhet och icke-vinstsyftande verksamhet men utan indirekta skatter och subventioner).

I *Tabell 6* nedan kan vi se att landturismens förädlingsvärde ökade 2011-2013 från 37,2 miljoner euro 2010 till 45,7 miljoner euro 2013 för att åter sjunka år 2014 till 35,7 miljoner euro (alla belopp i 2018-års priser). Antalet svar i den här undersökningen är högre än i tidigare studier, vilket kan betyda att resultaten för åren 2011-2013 eventuellt kan lida av en överskattning av landturismens bidrag till

---

²² BNP beräknas på basen av förädlingsvärdet, som är lägre än den bruttoomsättning som turistinkomsten värderades till enligt utgifts- och inkomstmetoden i kapitel 4 och 5. Se definitionen på *förädlingsvärde* i avsnitt 2.3!

förädlingsvärdet. Å andra sidan var kronkursen gynnsam för turism från Sverige under åren 2011-2013 (se *Figur 86* i bilagedelen).

Tabell 6. Turismens andel av BNP 2008 - 2018 (2018-års priser)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017**	2018**
	Turismundersökningen 2008			Turismundersökningen 2013			Denna undersökning				
Landturismen											
Förädlingsvärde, milj. €	39,2	40,3	37,2	44,2	45,7	45,7	35,7	36,9	34,7	34,5	35,1
Andel av näringslivets BNP,	4,5	4,3	4,0	5,1	5,3	5,4	4,0	4,0	3,7	3,7	3,8
Andel av BNP till baspris, %	3,4	3,3	3,1	3,9	4,1	4,1	3,1	3,1	2,9	2,9	2,9
Turismen totalt											
Förädlingsvärde, milj. €	260,0	259,9	231,1	218,9	208,7	223,1	216,1	219,6	222,2	222,3	223,2
Andel av näringslivets BNP,	29,8	27,8	24,6	25,2	24,4	26,4	24,3	23,8	23,9	23,8	23,9
Andel av BNP till baspris, %	22,7	21,4	19,0	19,2	18,6	19,9	18,5	18,2	18,4	18,4	18,4

**Prel. uppgifter

Källa: ÅSUB

Förädlingsvärdet för turismen totalt har sjunkit från 260 miljoner euro 2008 till 223 miljoner euro 2018 (-14 procent), vilket till stora delar kan förklaras med nedgången inom sjötransportsektorn²³. I *Figur 87* i bilagan åskådliggörs utvecklingen av Ålands BNP. *Figur 64* jämför det turismrelaterade förädlingsvärdets utveckling mot hela näringslivets förädlingsvärde samt BNP till baspris under 2002-2018. Sett över en längre tid ser landturism ut att ha utvecklats snabbare än den övriga ekonomin, medan turismen totalt har halkat efter i utvecklingen.

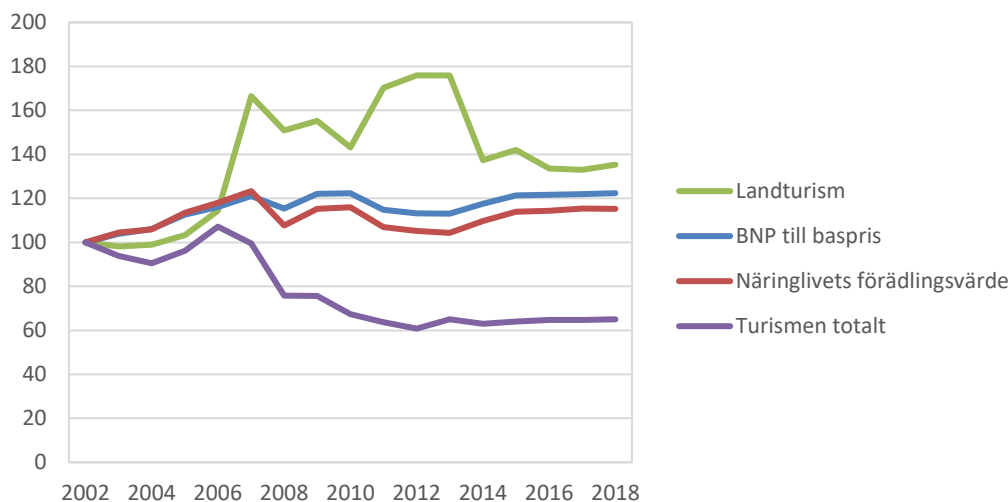
Turismens andel av totalproduktionen varierar mycket mellan olika branscher, det vill säga olika branscher är olika mycket beroende av turismnäringen. Hotell- och restaurangbranschen får 70 procent av sina inkomster genom försäljning direkt till turister och inom sjötransportsektorn står försäljningen till turister för drygt 80 procent av den totala försäljningen. Däremot har stora delar av tillverkningsindustrin inga direkta inkomster från turismen.

Turismnäringen har dock en vidare betydelse för den åländska ekonomin än vad dessa direkta inkomsteffekter (se *Tabell 6*) ger vid handen, näringen har nämligen även indirekta kringeffekter i ekonomin. Indirekta effekter uppkommer genom att företag och branscher, som inte har någon direktförsäljning till turister, fungerar som underleverantörer till de företag som har direkta turistinkomster.

Värdet av dessa indirekta effekter av turismen kan mätas med hjälp av en input-output analys, i vilken man använder så kallade input-output tabeller som beskriver de ekonomiska relationerna mellan olika branscher inom ekonomin, alltså hur stor andel av insatsvarorna och -tjänsterna i varje bransch som upphandlas från den egna branschen respektive från andra branscher. Genom handeln mellan branscherna har varje näringsgren spridningseffekter till övriga delar av ekonomin.

²³ Till exempel under 2009 bytte några åländska fartyg flaggland till Sverige, vilket innebar att en del av några rederiers verksamhet flyttades utanför Ålands gränser, vilket påverkar vad som räknas in i Ålands BNP. Den fulla effekten av utflyttningarna blev dock synlig först i 2010 års nationalräkenskaper. Av sjöfartens förädlingsvärde har både driftöverskottet och lönerna minskat under de senaste åren.

Figur 64. Utvecklingen av turismens, näringslivets samt hela ekonomins förädlingsvärde 2002-2018, index, 2002 = 100 (fasta 2018-års priser)

Källa: ÅSUB

Resultaten från input-output analysen bör alltid tolkas med viss försiktighet. De senaste input-output-matriserna för Åland är från Statistikcentralens regionala input-output-undersökning för år 2002. Dessutom bygger input-output-modellerna på vissa begränsande icke-realistiska antaganden:

- de ekonomiska relationerna mellan branscherna antas vara fasta,
- priserna konstanta och
- alla produktionsfaktorer (arbete och kapital) antas vara oändligt tillgängliga.

I och med att den senast tillgängliga input-outputmatrisen för Åland är så pass föråldrad har vi beslutat att inte använda den i samband med denna studie utan väntar tills en uppdaterad tabell finns tillgänglig.²⁴

I det verkliga ekonomiska livet är de olika resursbegränsningarna relevanta eftersom anpassningarna till ett nytt ekonomiskt läge sker gradvis enligt vad resurserna ger möjlighet för. Relationerna mellan branscherna förändras, arbetskraften är liksom kapitalet delvis rörligt, och priserna skulle påverkas av utbud och efterfrågan. Input-output modellen tenderar sålunda att överskatta effekterna inom ekonomin. Å andra sidan blottlägger input-output-analysen ett faktum, nämligen att flöden in och ut från ett litet område som Åland alltid är större än för en större ekonomisk region. Med andra ord finns det ett större "läckage" av de ekonomiska effekterna till näraliggande regioner. Därmed blir de indirekta effekterna alltid mindre för en mindre region då en större del av de indirekta effekterna sker utanför det område som studeras. Analysen visar dock att turismen

²⁴ THL och PTT kommer att publicera nya input-outputtabeller för de finländska landskapen senare under 2019. Enligt de äldre uppgifterna stod de indirekta effekterna för ca 20 % av landturismens och ca 9 % av totala turismens direkta effekter för förädlingsvärdet. Den indirekta sysselsättningseffekten var något högre, 33 % respektive 12 %.

har en stor betydelse för den åländska ekonomin, inte minst när man ser på turismen totalt.

7.2 Turismens direkta sysselsättningseffekt

Turismnäringen har inte bara betydelse för företagens inkomster och för Ålands bruttonationalprodukt. Näringsenheten skapar även betydande sysselsättningseffekter både på och utanför Åland. Vi avgränsar dock analysen av sysselsättningen till de åländska företagen, för att göra analysen samstämmig med analysen av förädlingsvärdet. Detta betyder att vi inte beaktar de arbetsplatser som den åländska turismen skapar inom t.ex. svenska rederier eller i övriga Finlands näringsliv. Vi beaktar dock den sysselsättning som de åländska rederierna skapar för sjömännen bosatta i övriga Finland. Analysen gäller också bara den privata sektorn, eftersom den i likhet med inkomstanalysen bygger på informationen om de åländska företagen.

Turismens sysselsättande effekt i varje bransch antas här motsvara turismens andel av inkomsterna. Metoden är densamma som använts i de tidigare turismundersökningarna, med undantaget att vi korrigerat inkomstanalysens nivå för att närmare motsvara utgiftsanalysens nivå.

I *Tabell 7* nedan presenteras först det totala antalet arbetsplatser inom den privata sektorn per bransch enligt situationen i slutet av året och därefter sysselsättningen enligt för den snävaste definitionen av landturism och slutligen för den vidaste definitionen av turismen totalt.

Förutom den estimerade sysselsättningssituationen 31.12.2018, har vi använt regionalräkenskapernas sysselsättningsuppgifter som beaktar variationerna i sysselsättningen under hela kalenderåret. Därmed inkluderas säsongarbetskraften i det här sysselsättningsmålet i motsats till de vanligen använda sysselsättningsciffrorna från årsskiftet. Antalet arbetsplatser inom den privata sektorn stiger då från cirka 10 200 till nästan 13 600 personer. Turismens sysselsättande effekt varierar för de olika definitionerna mellan 670 och 910 personer inom landturismen. För hela turismen varierar sysselsättningen mellan knappa 2 400 och dryga 3 400 personer. Största delen av de sysselsatta inom landturismen återfinns inom hotell- och restaurangverksamheten följt av handelns olika delbranscher.²⁵

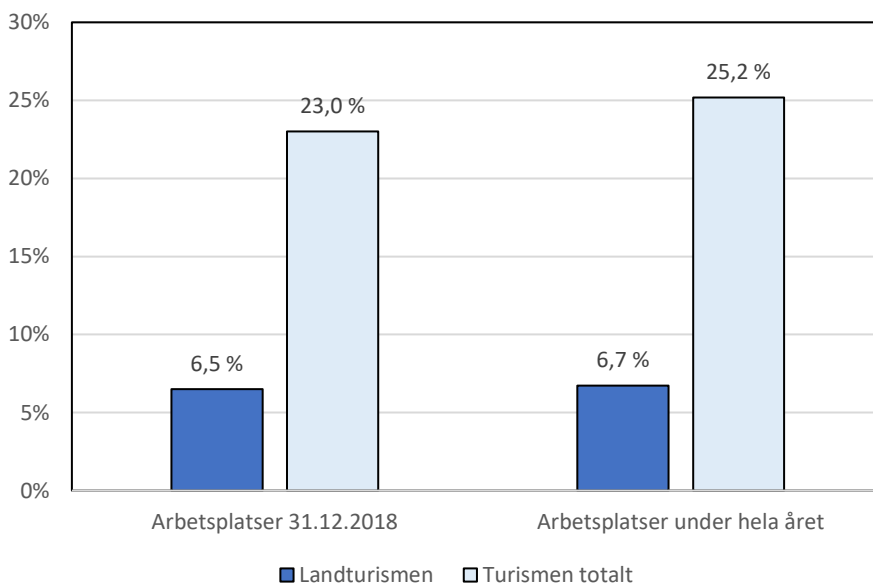
²⁵ Notera att till skillnad från tidigare studier har vi valt här att använda estimerade antalet arbetsplatser på Åland 31.12. i stället för sysselsättningen för de bosatta på Åland. Om man beaktar endast de på Åland boendes sysselsättning, är totala antalet sysselsatta ca 9 100 personer och andelen inom landturism 5,9 procent och 15,9 procent för turismen totalt (jmf 5,8 respektive 13,9 procent år 2011 enligt förra studien, ÅSUB).

Tabell 7. Turismens sysselsättningseffekter per bransch inom privata sektorn enligt sysselsättningssituationen 31.12.2018 och hela året 2018

Bransch	Arbetsplatser	Arbetsplatser	Arbetsplatser	Arbetsplatser	Arbetsplatser	Arbetsplatser
	inom privata sektorn	inom landturismen	inom turismen totalt	inom privata sektorn 2018 ²	inom landturismen	inom turismen
Jord- o skogsbruk, fiske	507	11	11	883	18	18
Jord- o skogsbruk, jakt	446	11	11	778	18	18
Fiske o vattenbruk	60	0	0	105	0	0
Förlagsverksamhet, grafisk produktion	84	0	0	98	0	0
Energi, vattenförsörjning o avfallshantering	125	0	0	211	1	1
Byggverksamhet	954	4	4	1 538	7	7
Partihandel, handel o rep. av motorfordon	609	38	38	725	45	45
Handel o reparation av motorfordon	232	36	36	276	42	42
Parti- o agenturhandel, ej motorfordon	377	2	2	448	2	2
Detaljhandel	720	64	64	856	76	76
Hotell- o restaurangverksamhet	571	408	408	812	580	580
Landtransport	222	5	5	330	8	8
Sjötransport	2 114	77	1 745	3 144	115	2 595
Stödtjänster till transport etc.	117	9	10	163	12	14
Post- o telekommunikationer	170	2	2	253	2	2
Finansförmedling, bankverksamhet	400	0	0	386	0	0
Rekreations-, kultur o sportverksamhet	439	12	29	578	16	38
Andra företagstjänster o annan service	910	29	29	898	24	24
nan serviceverksamhet (Inkl hälso- o sjukvård)	435	22	22	312	15	15
Andra företagstjänster	474	7	7	586	9	9
Livsmedelsindustri	311	7	7	370	8	8
Antal sysselsatta inom turismen		665	2 350		912	3 417
Sysselsatta inom privata sektorn totalt	10 219			13 571		
		6,5 %	23,0 %		6,7 %	25,2 %

Källor: ¹ Sysselsättningsstatistik - inom området arbetande ÅSUB (2016) och ² bearbetning av regionalräkenskapernas uppgifter, Statistikcentralen
 Anmärkning: Sysselsättningen är estimerad på basen av 2016-års statistik och framskrivningar med hjälp av ÅSUBs arbetskraftsbarometerstudier.
 Källa: ÅSUB

Antalet arbetsplatser inom sjötransport var totalt cirka 2 100 - 3 100, av vilka cirka 80 - 120 var sysselsatta inom landturismen och 1 700 - 2 600 inom turismen totalt. *Figur 65* visar den estimerade sysselsättningen för år 2018 enligt två olika definitioner.

Figur 65. Turismens sysselsättning inom den privata sektorn 2018

Källa: ÅSUB

7.3 Turismens effekter enligt ÅSUBs jämviktsmodell för Åland

En input-output-modell visar storleken på de indirekta kopplingarna mellan olika branscher, men som vi konstaterade tidigare så bygger en sådan modell på antaganden som gör dess resultat mindre träffsäkra ju större förändringar man studerar med modellen.

En numerisk jämviktsmodell, såsom ÅSUBs CGE-modell, tar hänsyn till olika resursbegränsningar i en ekonomi och hur dessa påverkar prissättningen och resursallokeringen i ekonomin. Förändringarna i relativa priser ger nämligen upphov till strukturella förändringar på längre sikt. CGE-modellerna beaktar särskilt bra så kallade undanträngningseffekter som kan uppstå när en bransch växer, kanske på bekostnad av andra branscher. ÅSUB har kontinuerligt hållit CGE-modellen uppdaterad.

I det här avsnittet granskas på vilket sätt ekonomin påverkas om utgifterna iland och ombord för turisterna som kommer till Åland under år 2020 skulle minska i förhållande till ett basscenario.²⁶

- med 10 %
- med 20 %
- med 40 %
- med 60 %
- med 80 %
- med 90 %
- med 95 %.

I de positiva scenarierna antas däremot en konstant högre tillväxttakt för turismefterfrågan än för basscenarioets 0,5%. I dessa scenarier gäller att:

- turismen årligen växer med 2,5 % under 2020-2040
- turismen årligen med 5 % under 2020-2040
- turismen årligen växer med 7,5 % under 2020-2040

Med andra ord simulerar vi hur förändringarna turisternas land- och ombordkonsumtion påverkar den åländska ekonomin. Vi beaktar inte här den del av turismen som inte har Åland som mål men som räknas i turismen totalt (till exempel turister som reser mellan Sverige och Finland med ålandsägda båtar, se definitionen gällande *turismen totalt* i avsnitt 2.3). Likaså granskas inte ålänningarnas egen turismkonsumtion här.

En förändring i turistkonsumtionen har effekter som inte fångas av input-outputberäkningar, nämligen via priserna. När turistinkomsterna ökar tenderar de åländska produkternas prisnivå att stiga i förhållande till omvärlden, vilket i sin tur minskar de åländska företagens export och ökar importen till landskapet. Denna negativa effekt är dock mindre än den tillväxtimpuls som den större turistkonsumtionen medför. När turismefterfrågan stiger eller sjunker förändras

²⁶ Ett basscenario innebär i huvudsak en framskrivning av tidigare års utveckling.

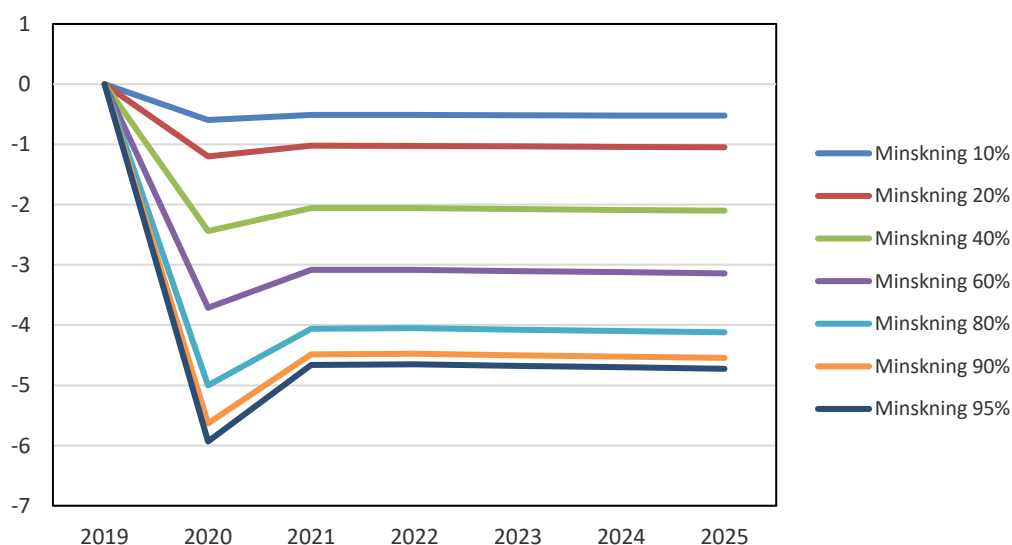
även ekonomins struktur på sikt för att anpassa sig till den nya situationen. I regel kan man säga att input-output-modellernas effektkalkyler ger högre effekter än en CGE-modell, som tar hänsyn till vad som händer för de övriga branscherna vars situation kan förändras tack vare konkurrensen om samma befintliga resurser (arbete och kapital). Å andra sidan kan CGE-modellerna överskatta ekonomins förmåga att anpassa sin struktur på kort sikt.

Turismanalysen med hjälp av CGE-modeller är internationellt en av de rekommenderade metoderna när man skall beräkna effekten av t.ex. större idrottshändelser såsom olympiska spel eller liknande (se t ex Giesecke och Madden, 2013; Truong och Shimizu, 2017; Banerjee, Cicowicz och Morris, 2018). Det finns egentligen få alternativ till jämviktsmodellering när man vill studera följderna av förändringar vars effekter känns i flera delar av ekonomin.

Vår åländska modell har flera av de önskvärda egenskaperna en CGE-modell skall ha: den redovisar turismefterfrågan separat från övrig privat konsumtion, den är dynamisk, beaktar imperfekta konkurrensförhållanden, och befolkningstillväxten är beroende av den ekonomiska utvecklingen, vilket är viktigt i en analys av en mindre region som Åland.

Figur 66 och Figur 67 nedan visar hur en *minskande* turismefterfrågan skulle påverka Ålands BNP på medellång sikt. Den initiala chocken varierar från 5 till 95 procent av basscenariots turismefterfrågan år 2020. Ekonomins anpassning börjar redan första året: när turismefterfrågan sjunker, frigörs resurser till andra sektorer, vilket ökar andra sektors produktion. Exporten (bl.a. turism utanför Åland) ökar, medan importen till Åland minskar. Nettoeffekten är ändå negativ och leder till en permanent minskning av BNP.

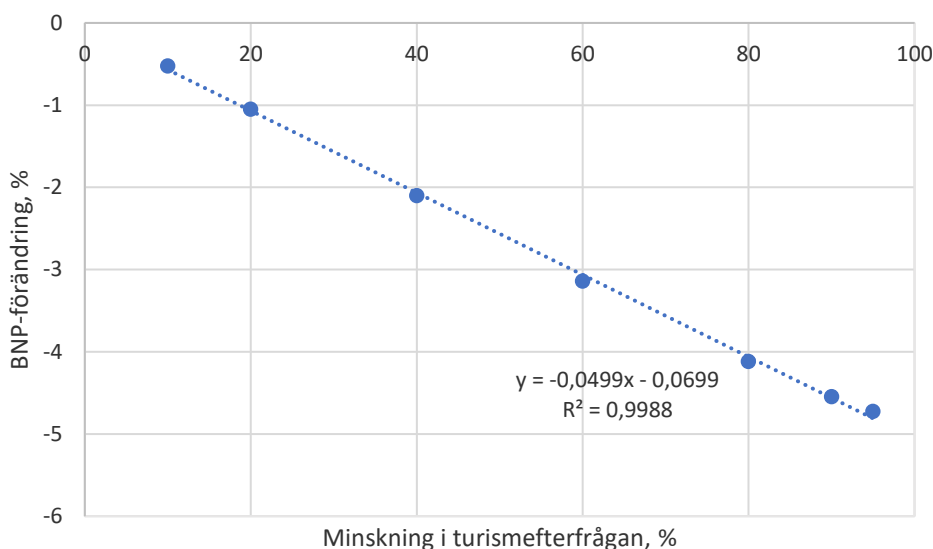
Figur 66. BNP:s procentuella avvikelse från basscenariot enligt olika antaganden om en plötslig minskning av turismen år 2020, %

Källa: ÅSUB

Om vi extrapolerar från 2025-års BNP-resultat får vi fram en uppskattning vad ett fullständigt försvinnande av landturism med tillhörande ombordkonsumtion skulle innebära för Åland. *Figur 67* visar hur BNP och turism relaterar till varandra.

Figur 67. Relation mellan en minskning i turismefterfrågan och BNP fem år efter chocken

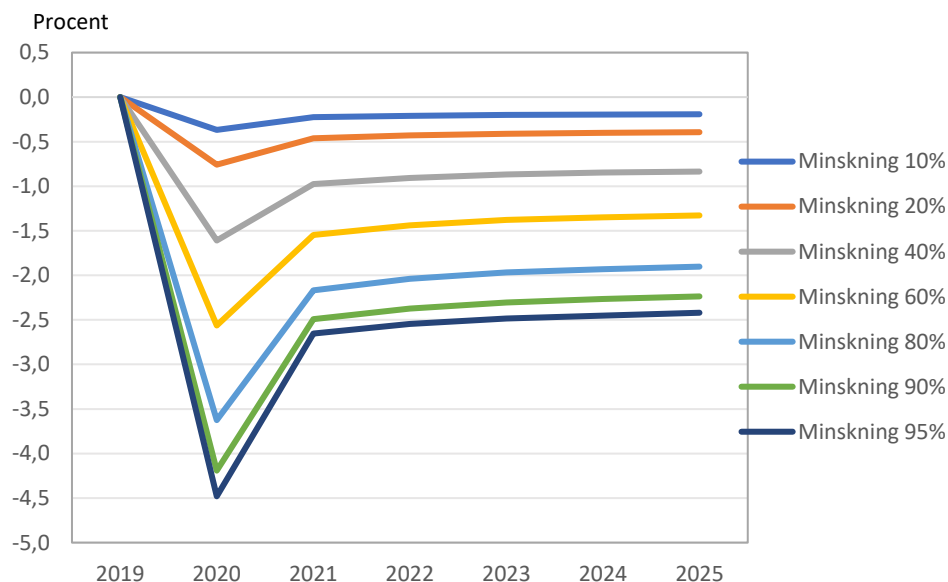

Källa: ÅSUB

På medellång sikt skulle Ålands BNP alltså enligt CGE-modellanalysen minska med 5 procent från basscenarioets nivå. Det kan verka förbryllande att förändringen inte är större. Input-outputanalysen ger ju alltid ett resultat där den slutliga effekten är större än den initiala chocken (direkta andelen). Om vi använder bungyjump som metafor för dessa två analyser, så beräknar input-outputanalysen hur långt ner vi dyker innan vi studsar tillbaka. CGE-analysen räknar nettoeffekten av vägen ner och studsens tillbaka, vilket ofta ger en lägre nivå än den initiala fallhöjden. CGE-modellens "studs tillbaka" börjar redan under samma år som den initiala chocken inträffar men fortsätter även under efterföljande åren.

Under basscenarioet växer antalet arbetsplatser på Åland (inklusive inpendlarna) från år 2018 till 2025 med 313 personer till 16 017. *Figur 68* nedan visar hur sysselsättningen minskar under de olika negativa scenarierna i form av procentuell avvikelser från basscenarioet. Under det första året 2020 är avvikelserna från basscenarioet störst, men efter 4-5 år har ekonomin hittat en ny sysselsättningsnivå närmare, men ändå under basscenarioet. Modellens sysselsättning beaktar dock inte säsongsarbetskraften utan baserar sig på antalet arbetsplatser i slutet av året (se avsnitt 7.2 om skillnaden mellan olika sysselsättningsmått).

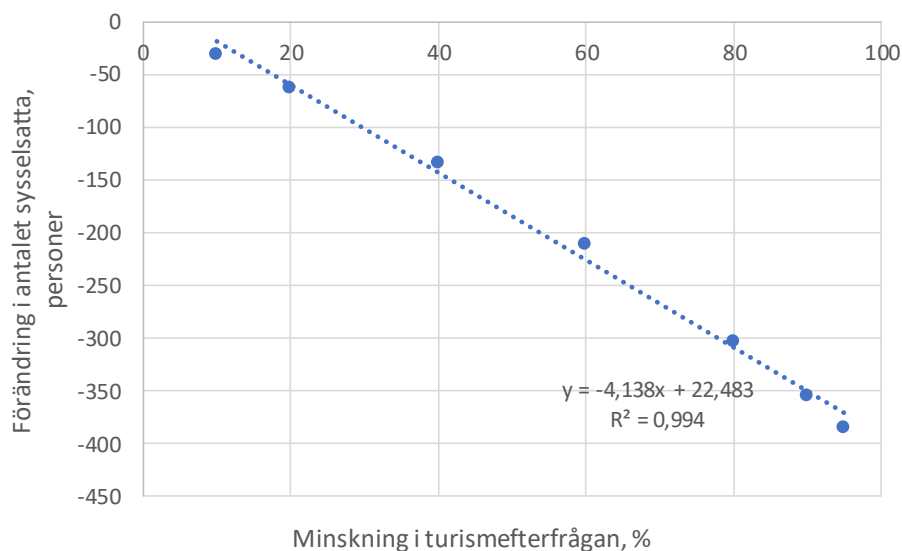
Figur 68. Sysselsättningens avvikelse från basscenariot under turismens plötsliga minskning år 2020, %

Källa: ÅSUB

Vi kan med 2025-års siffror som grund beräkna vad ett fullständigt bortfall av turismen till Åland skulle innebära på medellång sikt. Sysselsättningen skulle understiga basscenariots nivå med ca 410 personer år 2025. Varje procentenhet av turisminkomsten som försvinner minskar sysselsättningen med 4,1 personer (se *Figur 69*).

Figur 69. Relation mellan turismefterfrågan och sysselsättningen fem år efter chocken

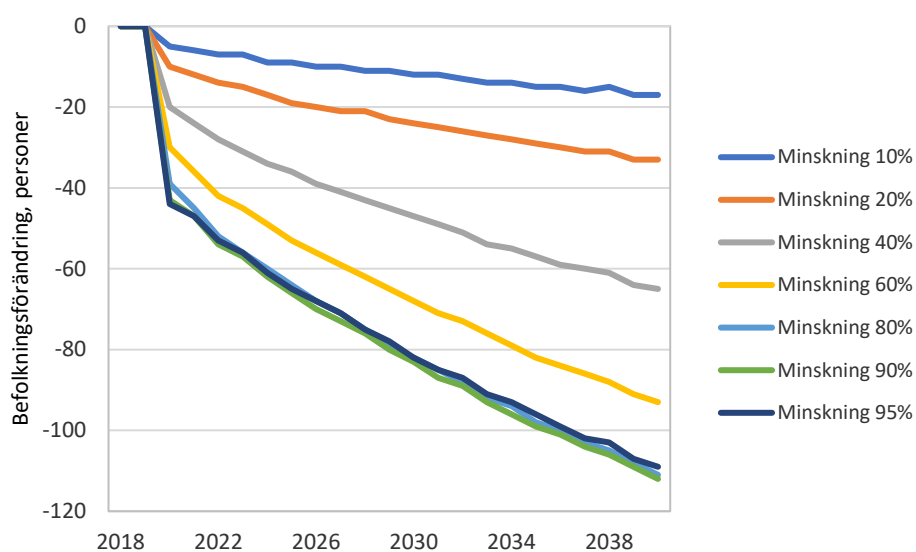

Källa: ÅSUB

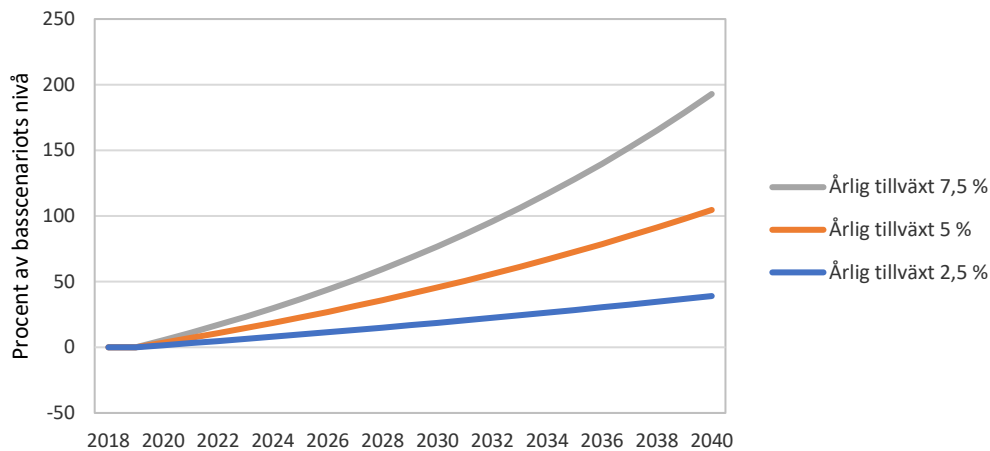
Figur 70 nedan visar hur antalet invånare på Åland varierar i våra scenarier i förhållande till basscenariot. Enligt basscenariot beräknas Ålands befolkning uppgå till dryga 31 412 personer år 2025. År 2040 skulle befolkningen uppgå till knappa 34 500 personer. Befolkningstillväxten skulle minska om turismen upphörde men enligt modellanalysen skulle det inte leda till en absolut minskning. Däremot skulle den absoluta skillnaden mellan basscenariot och de negativa scenarierna öka kontinuerligt över tiden.

Figur 70. Befolkningens avvikelse från basscenariot under olika antaganden om turismens tillväxt, personer

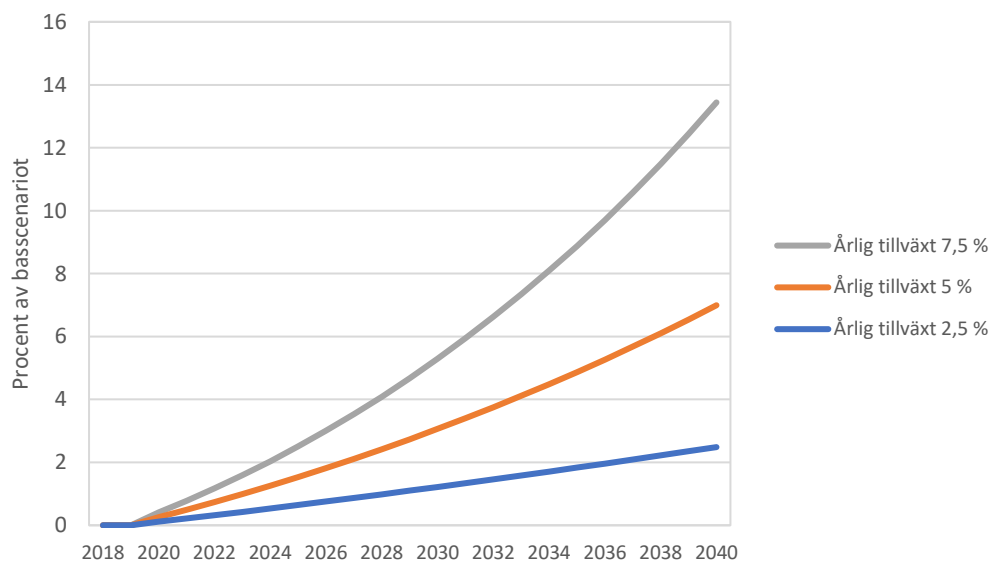

Källa: ÅSUB

Om vi däremot studerar hur *tillväxten* i turismefterfrågan påverkar ekonomin är det bäst att anta en kontinuerlig, gradvis tillväxt så att ekonomin hinner anpassa sig till den ökade efterfrågan. Figur 71 visar hur turismefterfrågan växer i förhållande till basscenariot fram till år 2040. I det starkaste tillväxtantagandet växer turismefterfrågan till en tredubbel nivå år 2040.

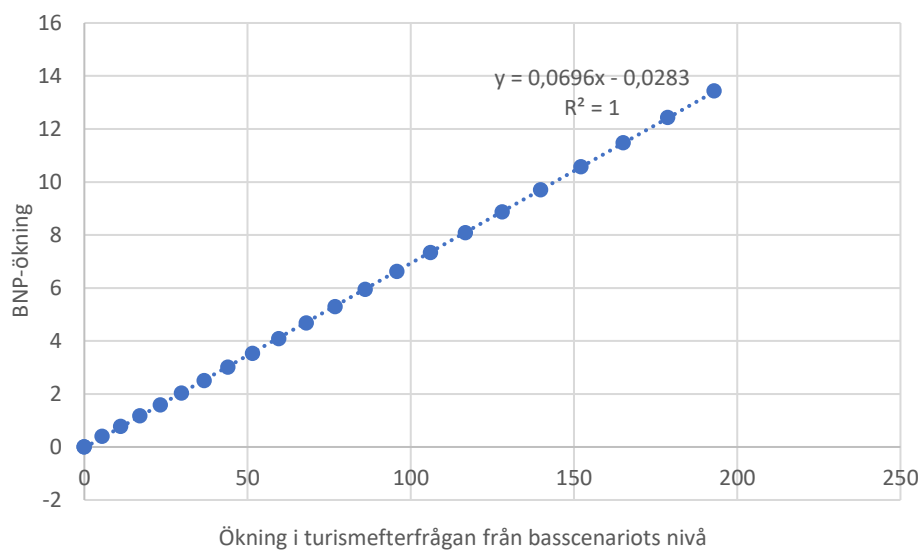
Figur 71. Turismefterfrågans avvikelse från bassceniots nivå, procent

Källa: ÅSUB

Figur 72. BNP-tillväxt från bassceniots nivå, procent

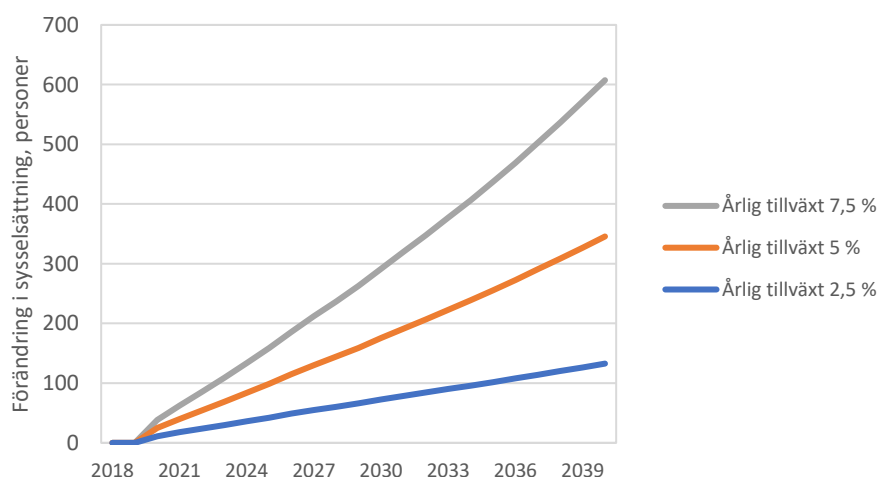
Källa: ÅSUB

BNP växer dock inte till lika fantastiska nivåer, men turismen genererar en avsevärd ökning som vi ser i *Figur 72*. När man förklarar BNP-ökningen med turismefterfrågan får man som resultat att varje tilläggsprocent utöver bassceniots efterfrågan ger 0,07 procent mer i BNP, vilket framgår av *Figur 73*. Figuren illustrerar den högsta tillväxttaktens utfall. Samma övning med den lägsta tillväxttaket skulle ge som resultat 0,06 procent för varje tillväxtprocent i turismefterfrågan. Dessa resultat sammanfaller i stort med den relation som de negativa scenarierna gav som resultat (se ovan).

Figur 73. Relation mellan ökningen i turismefterfrågan och BNP

Källa: ÅSUB

Hur skulle då sysselsättningen förändras? *Figur 74* visar hur den totala sysselsättningen skulle öka. Med en tredubblad turismefterfrågan skulle sysselsättningen öka ungefär lika mycket som den nuvarande landturismen sysselsätter. Detta innebär att den ökade turismen har då avsevärt hämmat de andra näringarnas tillväxt.

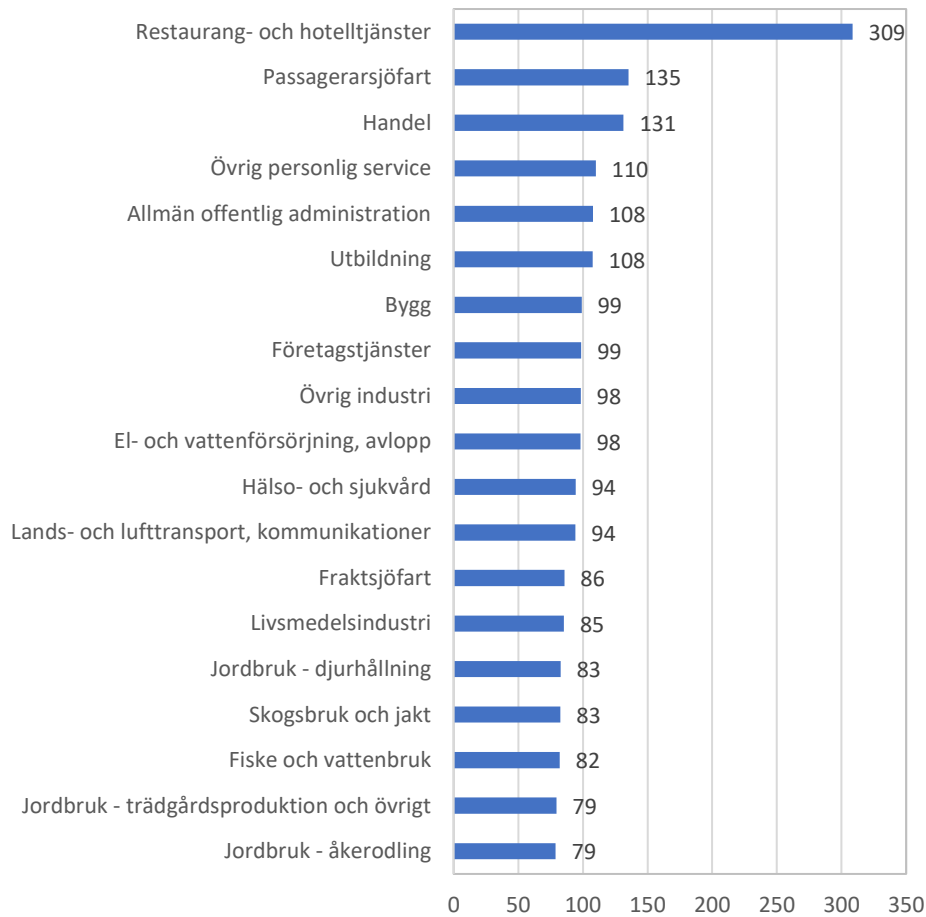
Figur 74. Ökande turismens påverkan på den totala sysselsättningen, personer

Källa: ÅSUB

Detta kan ännu förtydligas med *Figur 75* om ekonomins struktur under scenariot med den snabbaste turismtillväxten i förhållande till basscenariot. Vi ser att när turismen växer ökar främst passagerarsjöfartens, handels och restaurang- och hotelltjänsternas förädlingsvärde medan de övriga branscherna växer marginellt eller minskar i förhållande till basscenariots värde. Den totala förändringen i

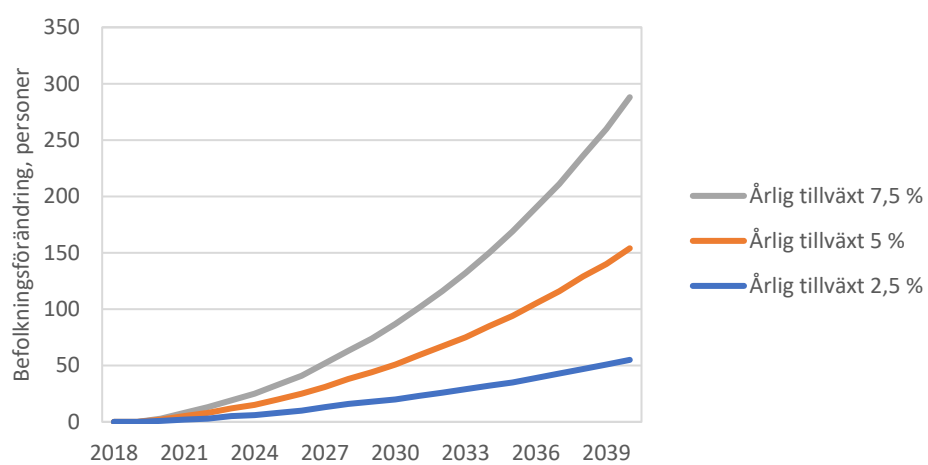
sysselsättning beror på hur arbetsintensiva tillväxtbranscherna är i förhållande till de branscher är som hämmas av turismens tillväxt.

Figur 75. Förädlingsvärdet per bransch år 2040 för det snabbaste tillväxtscenariot, procent av basscenarioets värde

Källa: ÅSUB

Befolkningsförändringen är något lägre än sysselsättningen, vilket förklaras av en ökad inpendling till de åländska fartygen till följd av tillväxten inom sjöfart som redan idag till största delen bemannas av personal som bor utanför Åland. Befolkningsökningen blir då mindre jämfört med en situation där tillväxten koncentreras till branscher som förutsätter att personalen bor på Åland (se Figur 76).

Figur 76. Ökande turismens påverkan på befolkningsmängd, personer

Källa: ÅSUB

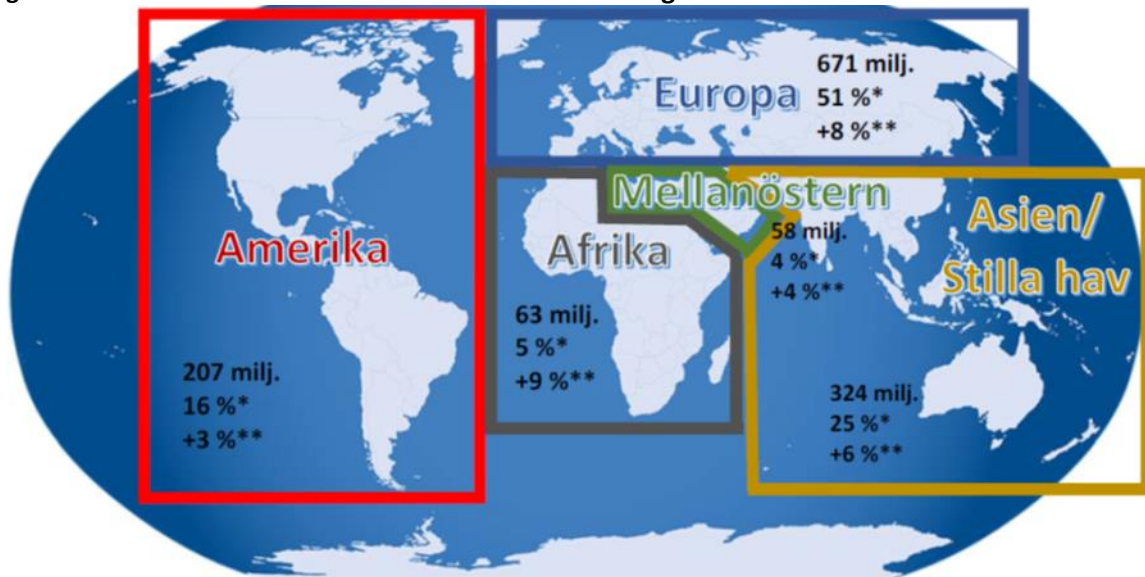
8. Internationella jämförelser

I detta kapitel presenteras relevanta resultat och statistiska uppgifter från internationella undersökningar om turismen.

8.1 Internationella ankomster och övernattningar

Turism har blivit en av de snabbaste växande ekonomiska sektorerna i världen. Enligt FN:s statistik (UNWTO Annual Report 2017) ökade antalet internationella ankomster med 7,0 procent år 2017 till totalt 1 323 miljarder i världen, vilket kan anses vara ett världsomfattande rekord. *Figur 77* nedan visar att ökningen av de internationella ankomsterna var störst i Afrika (+9 %) och Europa (+8 %), och att Europa stod för över hälften (51 %) av alla internationella ankomster i världen. Trots ökningen av de internationella ankomsterna år 2017, förväntas den europeiska ökningen att avta till 3,5–4,5 procent år 2018 och fortsätta med 2,3–2,6 procent fram till år 2030.

Figur 77. Antalet internationella ankomster i världens regioner 2017

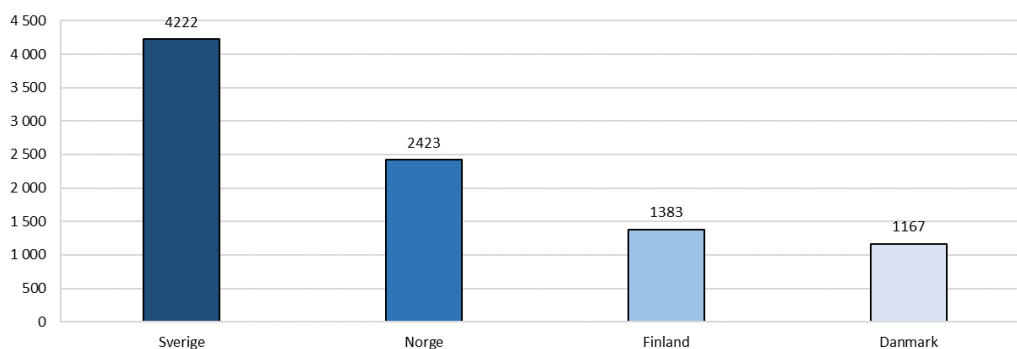
Not: (*) står för regionens andel av samtliga ankomster i världen, (**) står för ökningen av ankomsterna i regionen i förhållande till år 2016.

Källa: UNWTO Annual Report 2017; ÅSUB

I Nordeuropa har tillväxten av de internationella ankomsterna varit lägre än i resten av Europa och avtog från 6,0 procent år 2016 till 4,4 procent år 2017. Statistiken från Eurostat visar att samtidigt som tillväxten av ankomsterna avtog, ökade antalet turistanläggningar i Danmark, Finland och Sverige. År 2017 hade Sverige det största antalet turistanläggningar, följt av Norge, Finland och Danmark (se figuren nedan). Även det största antalet bäddplatser fanns i Sverige (806 178), följt av

Norge (568 297), Danmark (424 035) och Finland (258 738).

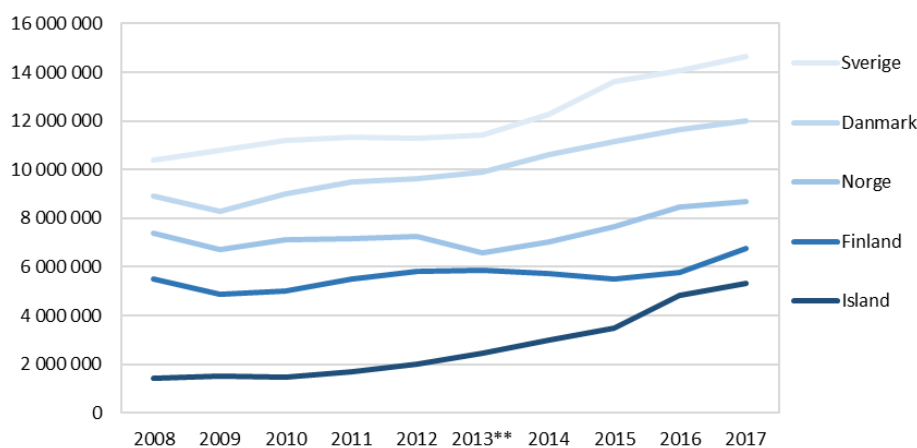
Figur 78. Antalet turistanläggningar i Sverige, Norge, Finland och Danmark 2017

Källa: Eurostat databas; ÅSUB

En viktig del av turismnäringen består av övernattningar. Av statistiken som VisitFinland har sammanställt framgår att Sverige har den ledande positionen även mätt i antalet utländska övernattningar (se *Figur 79* nedan). Sveriges andel av alla utländska övernattningar i Norden var 31 procent år 2017. Danmark stod för 25 procent, Norge för 18 procent, Finland för 14 procent och Island för 11 procent av de utländska övernattningarna i Norden. Finland hade den största tillväxten (+17 %) av de utländska övernattningarna år 2017. Statistiken under en längre tidsperiod (2008–2017) visar att den genomsnittliga årliga ökningen av de utländska övernattningarna har varit störst i Island (16 %), följt av Sverige (4 %), Finland (3 %), Danmark (3 %) och Norge (2 %).

Figur 79. Antalet utländska övernattningar i nordiska länder 2008–2017

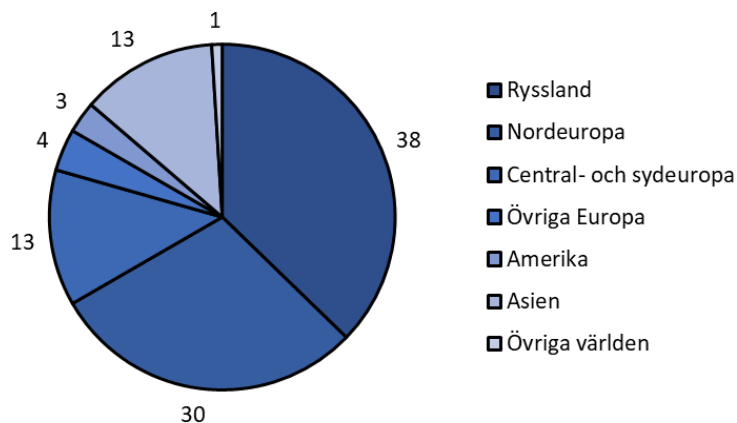
Not: (**) Data för Norge år 2013 är inte helt jämförbart med tidigare år p.g.a. ändringar i statistikproduktionen.

Källa: VisitFinland, ÅSUB

Majoriteten av övernattningarna i Norden görs av européer. De flesta utländska resenärer som övernattade i Sverige 2017 kom från Norge (3,3 miljoner

övernattningar) och Tyskland (3,1 miljoner övernattningar)²⁷. Motsvarande uppgifter för Finland²⁸ visar att den största gruppen av utländska resenärer var från Ryssland (2,9 miljoner övernattningar). Ryska resenärers övernattningar motsvarade 38 procent av alla utländska övernattningar i Finland år 2017. Näst största resenärgrupper med övernattningar i Finland kom från Estland (11 %) och Sverige (10 %). *Figur 80* nedan visar andelen utländska resenärer i Finland efter resenärernas geografiska ursprung (2017).

Figur 80. Andel utländska resenärer i Finland 2017 efter geografiskt ursprung

Källa: VisitFinland, ÅSUB

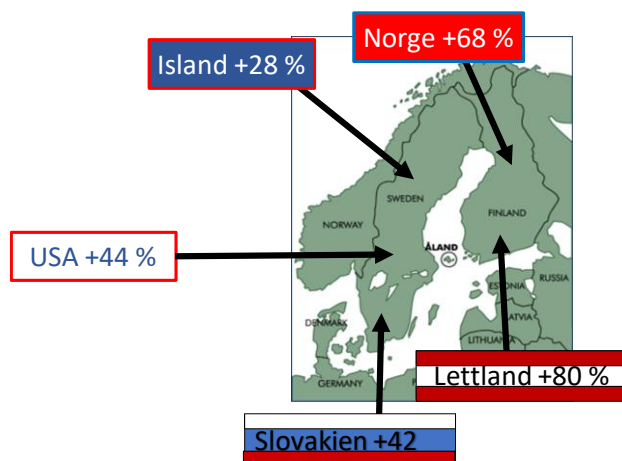
Den internationella besöksnäringen står inför många förändringar och utmaningar. UNWTO:s statistik visar att de länder som spenderade mest på turismen 2017 var Kina, USA, Tyskland, Stor-Britannien och Frankrike. Den svenska turiststatistiken visar att under 2017 ökade antalet övernattningar mest för resenärer från USA (+44 %), Slovakien (+42 %) och Island (+28 %). I Finland var ökningen störst för resenärer från Lettland (105 000 resor, +80 %) och Norge (106 000 resor, +68 %; se *Figur 81*).

²⁷ <http://tillvaxtverket.se/statistik/vara-undersokningar/resultat-fran-turismundersokningar/2018-02-07-gastnattna-okade-2017.html>

²⁸ <http://www.visitfinland.fi/tutkimukset-ja-tilastot/yopymistenn-kehityskatsaus/>

Figur 81. Ökning (%) av utländska övernattningarna i Sverige och Finland 2017, efter de största resenärgrupperna

Källa: Tillväxtverket, VisitFinland, ÅSUB

8.2 Turistnäringen i Finland

I Finland²⁹ har arbets- och näringsministeriet satt upp en målsättning om att landet ska vara Nordeuropas främsta turistmål år 2025. Turismens andel av Finlands BNP låg runt 2,5 procent 2011–2016 och arbets- och näringsministeriet har uppskattat att andelen kommer att öka till 3,0 procent år 2025. Turismen är en lika stor näringsgren som jord-, skog- och fiskeindustri i Finland och dubbelt så stor som till exempel landets livsmedelsindustri. De årliga intäkterna från turismen ligger runt 14 miljarder euro.

Uppgifterna för år 2016 visar att turismen sysselsätter cirka 140 000 personer i Finland och 40 000 nya arbetsplatser beräknas skapas inom näringen fram till år 2025. Cirka 30 procent av de som är sysselsatta inom turismen är ungdomar och unga vuxna. Turismen bidrar även till andra branscher och näringsgrenar. Ungefär hälften av de sysselsatta inom turismen är verksamma inom restaurangbranschen och det finns totalt runt 29 000 företag som är verksamma inom turismen i Finland.

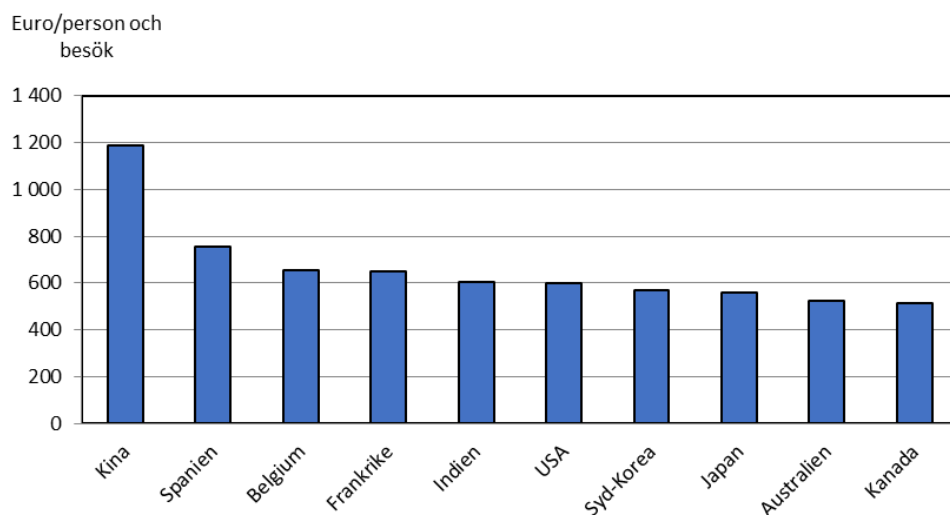
En ökning i de utländska besöken med övernattningar registrerades i Finland år 2017. Totalt 8,3 miljoner utländska turister besökte Finland, vilket motsvarar en ökning om 13 procent. En tredjedel (34 %, 2,8 miljoner) av de utländska besöken var semesterresor och cirka 5 miljoner av de utländska resenärerna stannade åtminstone en natt i Finland (en ökning med 18 %). Majoriteten (72 %, 6 miljoner) av de utländska besöken var återbesök i Finland.

Förutom en ökning av utländska besök och övernattningar, har även turisternas konsumtion ökat i Finland. Enligt VisitFinlands statistik spenderade turisterna i

²⁹ Källa: Arbets- och näringsministeriet i Finland, VisitFinland.

genomsnitt 363 euro per besök i Finland 2017, vilket är en ökning med 29 procent. Turisterna från Kina spenderade i snitt 1 186 euro per besök, vilket är mera än i de andra besöksgrupperna (se *Figur 82*). Turisterna från Ryssland stod för cirka 24 procent av utländska turisternas totalkonsumtion, vilket gör gruppen till den största enskilda gruppen sett till konsumtionen. Ett viktigt delområde i förhållande till turisternas konsumtion består av internationella möten och konferenser. En kongressgäst spenderade i genomsnitt 1 340 euro per besök i Finland 2016 och de internationella kongresserna i Finland skapade inkomster för totalt 151 miljoner euro.

Figur 82. De utländska resenärernas penninganvändning i Finland 2017 efter hemland och konsumtion under besöket

Källa: VisitFinland, ÅSUB

I förhållande till länderna i EU är turismnäringen i Finland relativt liten. Turismens totala andel av Finlands BNP är cirka en tredjedel av det genomsnittliga bland EU-länderna (2018). Däremot är tillväxten inom turismnäringen relativt stort i Finland och tillväxten av både turismens del i landets BNP och den direkta sysselsättningen var större i Finland än i EU-länderna i genomsnitt. Under 2018–2028 beräknas tillväxten inom turismen vara större i Finland än i EU-länderna i genomsnitt.³⁰

8.3 Turismnäringen i Sverige

I Sverige³¹ har turismens andel av ekonomin pendlat mellan 2,6 och 2,8 procent av landets BNP sedan 2000 och de årliga intäkterna från turismen ligger runt 14 miljarder euro. Turismen har varit en ökande näringsgren i Sverige med en omsättning av totalt 317 miljarder kronor år 2017, vilket är 21 miljarder mera än 2016.

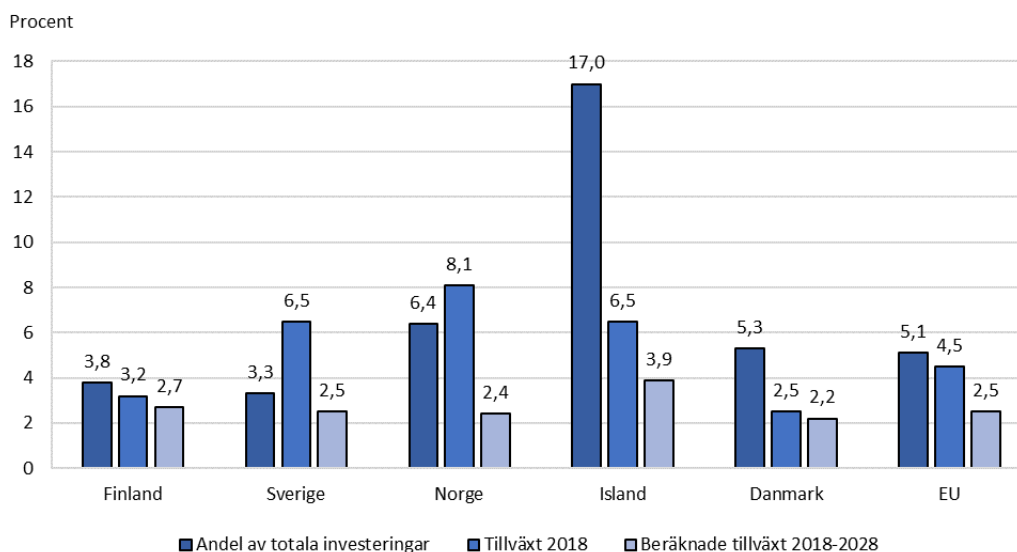
³⁰ <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/countries-2018/finland2018.pdf>

³¹ Källa: Tillväxtverket.

År 2017 beräknades att turismen sysselsätter totalt 175 800 personer i Sverige med en ökning med 6,4 procent från 2016. Ökningen av antalet sysselsatta inom turismen i Sverige blir totalt 34 procent om man använder år 2000 som referenspunkt. En betydande del av turismens ökning i Sverige har dock kommit efter år 2010. De flesta som är sysselsatta genom turismen arbetar inom hotell- och restaurangbranschen, där antalet sysselsatta har ökat mest.

Turisternas konsumtion har ökat starkt i Sverige. År 2017 ökade de utländska besökarnas konsumtion med 11,4 procent jämfört med 2016, vilket var den kraftigaste ökningen sedan 2006. Sveriges totala export av varor och tjänster ökade med sju procent under samma period, vilket visar den starka ökningen av turismkonsumtionen i landets ekonomi. Turisternas totalkonsumtion i Sverige ligger över EU-ländernas medel (2017)³². Tillväxten i investeringar inom turismnäringen var större i Sverige år 2017 än i EU-länderna i genomsnitt. *Figur 83* nedan visar uppgifter för investeringar inom turism i de nordiska länderna och EU.

Figur 83. Investeringar i turism i de nordiska länderna och EU: andel (%) av totala investeringar, tillväxt (%) 2018 och den beräknade tillväxten 2018–2028

Källa: World Travel & Tourism Council, ÅSUB

8.4 De åländska resultaten i internationell jämförelse

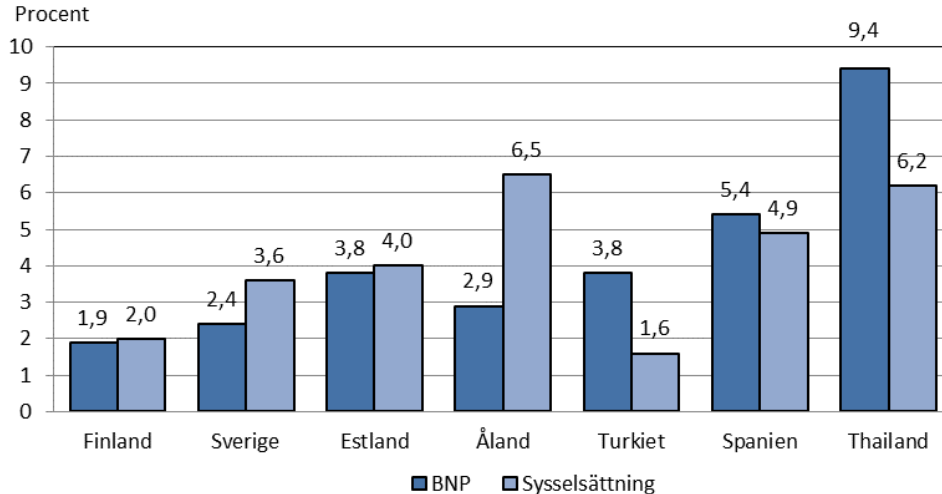
World Travel and Tourism Council (WTTC) har sammanställt internationell statistik om turism. Enligt uppgifterna från WTTC har turismens andel av BNP varit relativt låg i de nordiska länderna jämfört med andra länder i världen. Figuren nedan visar turismens andel av BNP i utvalda länder. Enligt de preliminära uppgifterna (2018) var landturismens andel av Ålands BNP större jämfört med

³² <https://www.wttc.org/economic-impact/country-analysis/country-reports/>

motsvarande uppgifter i Finland och Sverige (2017). Turismen omfattade 2,9 procent³³ av Ålands BNP, 1,9 procent av Finlands BNP och 2,4 procent av Sveriges BNP (för utveckling av Ålands BNP, se *Figur 84*). I figuren nedan framgår att turismens andel av BNP är större bland annat i länder som Estland, Turkiet, Spanien och Thailand jämfört med Åland, Finland och Sverige.

Figur 84 visar att turismens direkta bidrag till sysselsättningen i Finland var 2,0 procent och i Sverige 3,6 procent år 2017. Enligt de preliminära uppgifterna för Åland var landturismens direkta sysselsättningseffekt 6,5 procent av hela sysselsättningen år 2018. År 2013 var den sysselsättningsandelen 4,3 procent. Vårt sätt att beräkna sysselsättningen avviker dock mellan studierna då 2013-års sysselsättningsresultat beaktar endast de på Åland boende sysselsatta, medan den nuvarande studien beaktar även inpendlingen. Detta har betydelse för resultatet då även sjöfarten – branschen med den största inpendlingen till Åland – har aktiviteter som räknas in i landturismen. Om man beaktar endast på Åland bosatta sjunker sysselsättningsandelen till 5,9 procent år 2018. Oavsett beräkningssättet för sysselsättningen antyder *Figur 84* på problem med låg lönsamhet inom den åländska landturismen (dvs förädlingsvärdeandelen är låg) med tanke på antalet sysselsatta.

Figur 84. Turismens direkta effekter på BNP och sysselsättning i vissa länder 2017

Not: Uppgifterna för Åland är preliminära uppgifter för 2018.

Källa: World Travel & Tourism Council, ÅSUB

På Åland har finländarna och svenskarna stått för den största delen av övernattningarna (86 %), följda av tyskarna som stod för den största delen av de övriga gästernas övernattningar. Bland övriga gäster (ej finländare eller svenskar) var nöje och avkoppling (39 %) det vanligaste syftet med resan till Åland. Många hade även rest till Åland på grund av naturen och friluftslivet (12 %) eller genom sitt jobb (12 %).

³³ Inkluderar vi även sjöturismen stiger den totala turismens andel av Ålands BNP till nästan 20 procent.

Turismstatistiken i Finland och Sverige visar att de grupper som har ökat snabbast under de senaste tio åren består av utom-europeiska turister. Turisterna från Kina är numera den femte största gruppen sett till antalet övernattningar i Finland. Dessutom har denna grupp ökat snabbare jämfört med Ryssland, Tyskland, Storbritannien och Sverige som hittills har rapporterat ett större antal övernattningar. Även i Sverige har antalet turister från Kina ökat snabbare än turister från andra länder sett till det totala antalet övernattningar³⁴.

Statistiken om de utländska resenärernas penninganvändning i Finland visar att turisterna från Kina spenderar mera under sitt besök i landet än turisterna från andra länder (se *Figur 82*). Dessutom är turisterna från Kina i genomsnitt yngre än turisterna från andra länder, vilket skapar potential även för framtida turism från Kina. Trots att kinesiska och även andra utom-europeiska turister under de senaste åren har ökat i betydelse inom turismnäringen i Finland och Sverige, kan motsvarande effekter ännu inte urskiljas i de åländska uppgifterna.

---

³⁴ Den osäkra tillväxten i Kina ansågs vara en av orsakerna till att ökningen av kinesiska turister avtog 2018.

Källor och referenser

- Arbets- och näringsministeriet i Finland. <https://tem.fi/sv/framsida>
- Banerjee, Onil & Cicowiez, Martin & Morris, Emily & Morda, Adela. (2018). Boosting Tourism's Contribution to Growth and Development: Analysis of the Evidence. Review of Development Economics. 10.1111/rode.12385.
- Eurostat, statistik om turism. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/tourism/data/database>
- Foreign overnights in the Nordic countries 2016. VisitFinland. <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2017/05/Overnights-Nordic-2016.pdf>
- Giesecke, James A., Madden, John R. (2013). Regional Computable General Equilibrium Modeling, I Peter B. Dixon & Dale W. Jorgenson (eds.) Handbook of Computable General Equilibrium Modeling, Volume 1A, Elsevier ISBN: 978-0-444-53634-1.
- Matkailu vientialana infograafi 2017. VisitFinland. <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2018/06/Matkailu-vientialana-infograafi-2017.pdf?dl>
- Matkailutilinpito. Matkailun talous- ja työllisyysvaikutukset 2015–2016. VisitFinland tutkimuksia. <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2018/03/Matkailutilinpito-2015-2016.pdf?dl>
- Tillväxtverket. Fakta om svensk turism 2017. Tillväxtverket. <https://tillvaxtverket.se/download/18.7e283a4316443177d3d6644b/1530862475122/Fakta%20om%20svensk%20turism%202017.pdf>
- UNWTO Annual Report 2017. <http://publications.unwto.org/publication/unwto-annual-report-2017>
- Van Truong, Nguyen, Shimizu, Tetsuo (2017). The effect of transportation on tourism promotion: Literature review on application of the Computable General Equilibrium (CGE) Model, Transportation Research Procedia 25, pp. 3096-3115.
- VisitFinland matkailijatutkimus 2017. VisitFinland tutkimuksia 9. <http://www.visitfinland.fi/studies/visit-finland-matkailijatutkimus-2017/>
- World Travel & Tourism Council. Travel & Turism Economic Impact 2018 Finland. <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/countries-2018/finland2018.pdf>
- World Travel & Tourism Council. Travel & Turism Economic Impact 2018 Sweden. <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/countries-2018/sweden2018.pdf>
- ÅSUB-rapporter och deras sifferunderlag som använts i framställningen av den föreliggande rapporten:*
- ÅSUB (2018) Statistikmeddelande. Arbetsmarknad 2018:11. Sysselsatt arbetskraft 31.12.2016
- ÅSUB (2018) Statistikmeddelande. Konsumentprisindex 2018:12. Konsumentprisindex - december 2018
- ÅSUB (2018) Statistikmeddelande. Nationalräkenskaper 2018:2. Nationalräkenskaper 2016
- ÅSUB (2018) Rapport 2018:4, Arbetsmarknadsbarometern 2018
- ÅSUB (2019) Översikter och indikatorer 2019:3, Konjunkturindikatorer 2018

ÅSUB (2014) Rapport 2014:1, Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2013

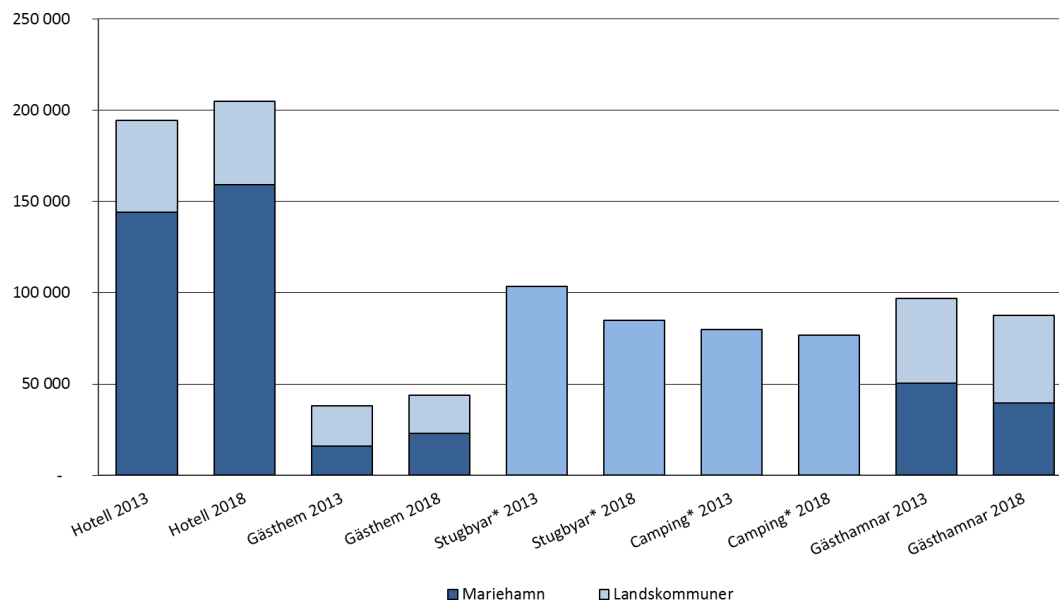
ÅSUB (2019) Statistik 2019:1, Turiststatistik 2018

ÅSUB (2018) Statistisk årsbok Åland 2018

Bilaga 1: Tabeller och figurer

Figur 85. Antal övernattningar på Åland 2018 fördelade på inkvarteringsform och region

Antal övernattningar

Källa: ÅSUB, turiststatistik

*Övernattningarna har inte fördelats per region pga för få uppgiftslämnare i staden.

Tabell 8. Antal anlända, övernattningar och vistelsetid enligt inkvarteringsstatistiken 2018

	Hotell	Gästhem	Stugor	Camping	Totalt
Finland					
Personer	62 645	10 333	9 222	13 222	95 422
Övernattningar	103 615	21 107	27 922	22 412	175 056
Medelvistelse, dygn	1,7	2,0	3,0	1,7	1,8
Sverige					
Personer	51 720	9 468	10 113	16 495	87 796
Övernattningar	84 541	17 323	36 533	39 392	177 789
Medelvistelse, dygn	1,6	1,8	3,6	2,4	2,0
Övriga länder					
Personer	9 474	2 450	4 836	7 666	24 426
Övernattningar	16 878	5 299	20 341	14 772	57 290
Medelvistelse, dygn	1,8	2,2	4,2	1,9	2,3
Totalt					
Personer	123 839	22 251	24 171	37 383	207 644
Övernattningar	205 034	43 729	84 796	76 576	410 135
Medelvistelse, dygn	1,7	2,0	3,5	2,0	2,0

Tabell 9. Antal intervjuade turister enligt intervjutidpunkt och -plats

	Antal svar	Andelen svar	Antal turister	Andelen turister
Total	1 544	100 %	3 694	100 %
Vår (april-maj)	355	23 %	644	17 %
Sommar (juni-augusti)	945	61 %	2 543	69 %
Höst (september-oktober)	244	16 %	507	14 %
Intervjuplats				
Västra hamnen	968	63 %	2 231	60 %
Berghamn	206	13 %	518	14 %
Flygfältet	64	4 %	76	2 %
Skärgården	79	5 %	244	7 %
Gästhamnar	64	4 %	171	5 %
Golfturister	69	4 %	216	6 %
Extra kryssningsresenärer	34	2 %	65	2 %
Evenemang	60	4 %	173	5 %
	1 544	100 %	3 694	100 %

Tabell 10. Antal intervjuade turister enligt hemland

	Antal svar	Andelen svar	Antal turister	Andelen turister
Finland	733	47 %	1 789	48 %
Sverige	661	43 %	1 577	43 %
Tyskland	54	3 %	118	3 %
Norge	17	1 %	33	1 %
Nederländerna	11	1 %	22	1 %
Övriga länder	68	4 %	155	4 %
Total	1 544	100 %	3 694	100 %

Tabell 11. Antal intervjuade finländska och svenska turister enligt hemort

	Antal svar	Andelen svar	Antal turister	Andelen turister
Finland	721	100 %	1 763	100 %
Nyland	309	43 %	729	41 %
Egentliga Finland	143	20 %	323	18 %
Österbotten	60	8 %	121	7 %
Birkaland	47	7 %	143	8 %
Egentliga Tavastland	30	4 %	85	5 %
Satakunta	21	3 %	71	4 %
Päijänne-Tavastland	19	3 %	51	3 %
Norra Österbotten	18	2 %	47	3 %
Mellersta Finland	14	2 %	37	2 %
Norra Savolax	12	2 %	31	2 %
Södra Österbotten	8	1 %	23	1 %
Syd Karelen	8	1 %	21	1 %
Mellersta Österbotten	8	1 %	21	1 %
Kymmenedalen	7	1 %	21	1 %
Södra Savolax	5	1 %	14	1 %
Norra Karelen	5	1 %	9	1 %
Lappland	4	1 %	9	1 %
Kajanaland	3	0 %	7	0 %
Sverige	653	100 %	1 561	100 %
Stockholms län	369	56 %	860	55 %
Uppsala län	58	9 %	160	10 %
Gävleborgs län	35	5 %	104	7 %
Södermanlands län	34	5 %	82	5 %
Västmanlands län	31	5 %	84	5 %
Dalarnas län	23	4 %	52	3 %
Östergötlands län	21	3 %	42	3 %
Örebro län	17	3 %	39	2 %
Västra Götalands län	15	2 %	36	2 %
Skåne län	10	2 %	18	1 %
Västerbottens län	8	1 %	15	1 %
Jämtlands län	6	1 %	12	1 %
Hallands län	5	1 %	11	1 %
Värmlands län	5	1 %	13	1 %
Jönköpings län	4	1 %	6	0 %
Gotlands län	4	1 %	11	1 %
Kronobergs län	3	0 %	5	0 %
Västernorrlands län	3	0 %	5	0 %
Blekinge län	2	0 %	6	0 %
Kalmar län	1	0 %	1	0 %
Norrbottnens län	1	0 %	2	0 %

Tabell 12. Antal intervjuade turister enligt deras inkvarteringsform

	Antal svar	Andelen svar	Antal turister	Andelen turister
Hotell	472	31 %	1102	30 %
Släkt och vänner	242	16 %	479	13 %
Eget fritidshus	207	13 %	419	11 %
Hyrstuga	195	13 %	626	17 %
Campingplats	94	6 %	222	6 %
Gästhamn	80	5 %	226	6 %
Gästhem	78	5 %	239	6 %
Flera inkvarteringsformer	45	3 %	127	3 %
Logi hos privatperson mot betalning	33	2 %	78	2 %
Dagsbesökare	67	4 %	115	3 %
Kryssningsresenär	31	2 %	61	2 %
Total	1 544	100 %	3 694	100 %

Tabell 13. Antal intervjuade turister enligt deras övernattningskommun

	Antal svar	Andelen svar	Antal turister	Andelen turister
Mariehamn	603	39 %	1444	39 %
Eckerö	124	8 %	326	9 %
Lemland	80	5 %	170	5 %
Finström	65	4 %	170	5 %
Föglö	62	4 %	162	4 %
Geta	53	3 %	131	4 %
Saltvik	52	3 %	104	3 %
Jomala	48	3 %	108	3 %
Sund	46	3 %	136	4 %
Hammarland	44	3 %	88	2 %
Vårdö	33	2 %	67	2 %
Lumparland	25	2 %	65	2 %
Kumlinge	22	1 %	49	1 %
Brändö	11	1 %	31	1 %
Kökar	9	1 %	14	0 %
Sottunga	6	0 %	10	0 %
Flera kommuner	148	10 %	408	11 %
Total	1544	100 %	3 694	100 %

Tabell 14. Antal intervjuade turister enligt syftet med deras ålandsbesök

	Antal svar	Andelen svar	Antal turister	Andelen turister
Nöje, avkoppling	518	34 %	1 150	31 %
Besöka släkt/vänner	213	14 %	446	12 %
Tjänsteresa	206	13 %	285	8 %
Familjesemester	184	12 %	700	19 %
Golf	68	4 %	226	6 %
Fritidsbåt	75	5 %	210	6 %
Evenemang	55	4 %	152	4 %
Sportfiske	26	2 %	80	2 %
Cykelsemester	33	2 %	87	2 %
Annan fritidsresa	39	3 %	92	3 %
Natur/friluftsliv	114	7 %	238	6 %
Total	1 531	100 %	3 666	100 %

Tabell 15. Turistgruppernas utgifter per person och dygn 2018 enligt deras hemland (euro)

		Logi	Restaurang	Livsmedel	Nöjen	Övriga	Totalt
Hotell	Finland	69	36	9	6	13	133
	Sverige	70	39	7	11	7	134
	Övriga länder	86	37	3	9	16	152
	Total	70	37	8	8	11	135
Gästhem	Finland	38	28	11	9	12	97
	Sverige	43	24	6	19	10	102
	Övriga länder	53	11	13	17	10	104
	Total	41	26	9	13	11	99
Hyrstuga	Finland	39	13	12	3	7	74
	Sverige	34	10	9	6	4	62
	Övriga länder	46	8	8	6	6	75
	Total	37	11	10	5	5	68
Gästhamn	Finland	9	23	11	5	23	70
	Sverige	9	10	13	0	15	48
	Övriga länder	11	12	11	1	7	42
	Total	9	19	11	4	19	62
Campingplats	Finland	16	15	10	4	7	51
	Sverige	12	11	6	4	5	38
	Övriga länder	24	10	6	2	5	48
	Total	16	12	7	3	6	44
Släkt och vänner	Finland	0	12	12	1	14	40
	Sverige	0	7	10	1	12	30
	Övriga länder	0	17	9	0	11	37
	Total	0	10	11	1	13	36
Eget fritidshus	Finland	0	6	15	0	10	32
	Sverige	0	4	10	2	16	32
	Övriga länder	0	9	33	9	52	103
	Total	0	5	12	2	16	34
Betald logi hos privatperson	Finland	34	28	9	4	6	81
	Sverige	60	15	7	2	4	88
	Övriga länder	39	5	11	0	2	57
	Total	41	21	9	3	5	79

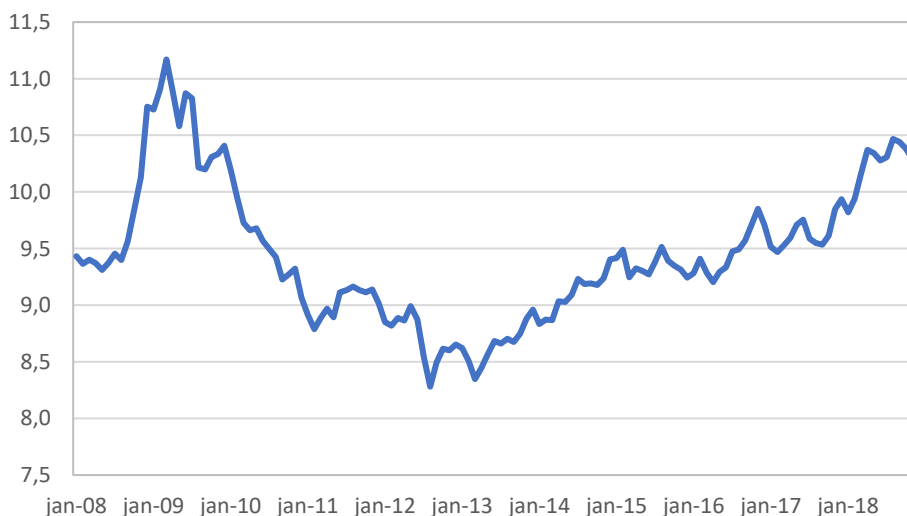
Tabell 16. Turistgruppernas utgifter per person under ålandsvistelsen enligt deras inkvarteringsform 2018 (euro)

	Utgifter per person och dygn	Genomsnittlig vistelsetid	Utgifter per person under Ålandsbesöket
Hotell	134,61	2,2	295
Gästhem	99,21	2,9	286
Hyrstuga	68,45	4,1	281
Gästhamn	62,39	6,7	420
Campingplats	44,12	4,2	184
Släkt och vänner	35,59	5,8	206
Eget fritidshus	33,74	10,8	365
Logi hos privatperson mot betalning	78,82	5,9	465

Tabell 17. Turistgruppernas utgifter per person under ålandsvistelsen enligt huvudsyftet med deras resa 2018 (euro)

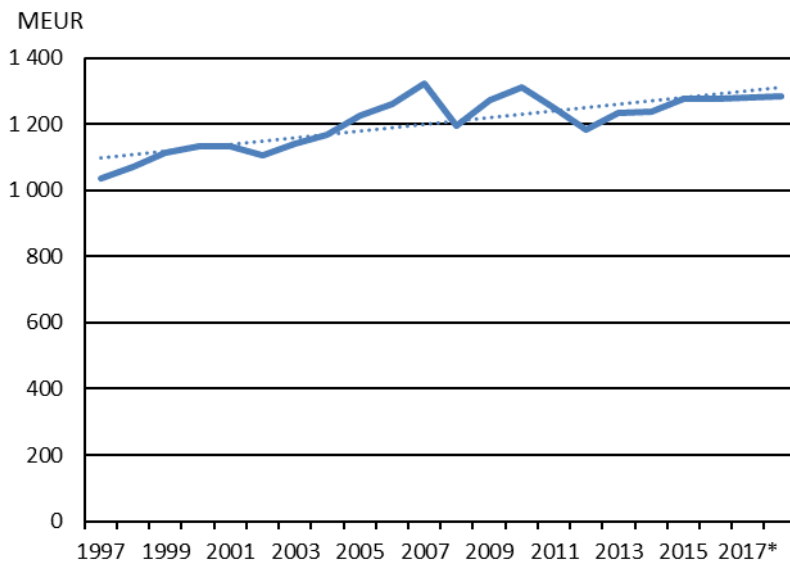
	Utgifter per person och dygn	Genomsnittlig vistelsetid	Utgifter per person under Ålandsbesöket
Golf	139	3,8	530
Sportfiske	71	4,9	347
Fritidsbåt	61	6,7	405
Nöje, avkoppling	76	5,2	395
Tjänsteresa	114	2,8	320
Cykelsemester	65	3,8	244
Evenemang	90	2,6	228
Natur/friluftsliv	62	4,7	294
Familjesemester	68	3,9	262

Figur 86. Utveckling av kronkursen i förhållande till euron 2008 – 2018

Källa: Finlands Bank

Figur 87. Utvecklingen av Ålands BNP (2016-års fasta priser)

Källa: ÅSUB nationalräkenskaper och konjunkturanalys.

Bilaga 2: Intervjuformulär

ÅSUB
Ålands statistik- och utredningsbyrå

Undersökning om turismens ekonomiska betydelse för Åland

Intervjuare _____ Datum _____ Plats _____

GRUNDUPPGIFTER

1. Hemland FIN SVE TYSK NOR DAN Annat, vilket? _____

Hemort (FIN, SVE) _____

2a. Kön Kvinna Man   2b. Födelseår _____

3. Reser i Yrke Fritid

4. Huvudsakligt syfte med resan till Åland? Endast ett kryss!

☐ Familjesemester ☐ Besöka släkt/vänner ☐ Möte/konferens ☐ Nöje, avkoppling ☐ Fritidsbåt ☐ Evenemang, kultur ☐ Evenemang, sport ☐ Evenemang, övrigt	☐ Golf ☐ Sportfiske ☐ Cykelsemester ☐ Annan idrottsresa ☐ Natur/friluftsliv ☐ Studier ☐ Annan orsak, vilken? _____
--	---

ÅLANDSVISTELSENS LÄNGD

5. Hur många dygn har du varit på Åland? _____

Om du inte har övernattnat, är du:
 kryssningsresenär   dagsbesökare

6. Hur många nätter har du övernattnat? _____

Övernattningskommun (eller anläggning) _____

_____ på hotell _____ på gästhem/pensionat _____ i stuga _____ i gästhamn _____ i tält, husvagn, stuga på campingplats _____ hos släkt och vänner _____ i eget fritidshus (Gå till fråga 7 och 8!) _____ logi hos privatperson mot betalning	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
---	---

7. Hur många dygn/år används din stuga totalt? _____

under högsäsongen (juni-augusti) _____

under lågsäsongen (övriga månader) _____

8. Hur många personer övernattnar i medeltal åt gången? _____

under högsäsongen _____

under lågsäsongen _____

2750241157

7727241156

PAKETRESA

 9. Är din resa en paketresa Ja Nej (Gå till fråga 14!)

10. Vad ingick i paketet?

- Logi, var någonstans (anläggning) _____
 Resan till Åland med flyg
 Resan till Åland med färja
 Bil på färjan
 Hytt på färjan
 Måltider under resan
 Rundtur med buss
 Greenfee, hur många dagar? _____
 Fiskekort, hur många dagar? _____
 Inträde till evenemang, hur många dagar/konserter? _____
 Annat, vad? _____

11a. Paketets pris _____

 11b. Ange valuta! Euro SEK

12. Inkluderar hur många personer _____

13. Paketets försäljare _____

UPPSKATTNING AV UTGIFTERNA

14. Antal personer på resan för vilkas utgifter du står för (inkl. svarande) _____ av vilka är under 12 år _____

 15. Uppskatta Dina utgifter på följande utgiftsposter! Ange valuta! Euro SEK

LANDKONSUMTION

- _____ Inkvartering
 _____ Restauranger, barer, cafeer
 _____ Livsmedelsbutiker, (livsmedels-)kiosker
 _____ Inträden, biljetter, aktiviteter
 _____ Andra nöjen, annan avkoppling (Lex golf, tennis, cykeluthyrn.)
 _____ Shopping (kläder, skor, fiskeredskap, souvenirer, hantverk, byggvaror mm)
 _____ Alko (motsvarar Systembolaget i Sverige)
 _____ Tjänster (hårfrisör, bygghantverkare mm)
 _____ Bensin och övriga inköp i samband med bil och båt
 _____ Användning av trafikförbindelser inom Åland (taxi, buss, skärgårdsfärja)

OMBORDKONSUMTION, RESEBILJETTER

- _____ Biljetten till Åland _____ Företag _____ Biljetten från Åland _____ Företag
 _____ Spenderat på färjan till Åland _____ på färjan från Åland (Uppskatta!)
 _____ Uppskatta inköpen på Mariehamns flygfält före avresan

16. Om du inte hade rest till Åland, vart hade du rest? _____

Tack så mycket för hjälpen!

Bilaga 3: Hushållsenkät

Ålands statistik- och utvärderingsbyrå

Undersökning om turismens ekonomiska betydelse för Åland

Vänligen fyll i blanketten tydligt (svaren läses maskinellt)! Tack!

Grunduppgifter

1. Ditt födelseår?

2. Kön? Kvinna Man

3. Hur många personer ingår i ditt hushåll (inklusive dig själv)?

Ålänningars resor utanför Åland

4. Hur många gånger under det senaste året (oktober 2017 - september 2018) har du rest utanför Åland?

privat   gånger i tjänsten   gånger

5. Uppskatta hur många av dessa resor (både privat och i tjänst) som du på hemresan till Åland använt:

passagerarfärja/kryssningsfartyg från Sverige	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> gånger
flyg från Sverige	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> gånger
passagerarfärja/kryssningsfartyg från Finland	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> gånger
flyg från Finland	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> gånger
skärgårdsfärja från Finland	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> gånger
egen fritidsbåt till Åland	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> gånger

Besökare* avgiftsfria övernattnings hos ålänningar

*Även nära släktingar räknas som besökare, till exempel ett barn som studerar och är stadigvarande bosatt (skrivet) i Sverige.

6. Har personer bosatta utanför Åland övernattnat (gratis) i din bostad/ditt fritidshus det senaste året? (oktober 2017 - september 2018)

Ja Nej (Gå till fråga 9!)

7. Uppskatta hur många personer bosatta utanför Åland, som har övernattnat i din bostad/i ditt fritidshus under den aktuella perioden? Om en och samma person har övernattnat hos dig flera gånger under året, räkna då denna som en ny person varje gång (se exemplet på baksidan av blanketten!). besökare

8. Hur många nätter har ovannämnda personer övernattnat hos dig sammanlagt under året? (Se exemplet på baksidan av blanketten!) övernattningsnätter

Uthyrning av rum/bostad/fritidshus

9. Har du som privatperson hyrt ut ett rum/en bostad/ett fritidshus du äger till turister eller besökare bosatta utanför Åland under det senaste året? (oktober 2017 - september 2018)

Ja (Gå till fråga 10!) Nej (Tack för dina svar!)

10. Antal avgiftsbelagda övernattningsnätter av turister/besökare i rummet/bostaden/fritidshuset under den aktuella perioden (Se exemplet på baksidan för att uppskatta antalet övernattningsnätter!) övernattningsnätter

Vänd!

313664412

0700644416

Om en och samma person har övernattat hos dig flera gånger under året, räkna då denna som en ny person varje gång!

Exempel: En fyrapersonersfamilj övernattade i ditt fritidshus tre nätter i juni 2018 och en natt i din bostad i september 2018. Sammanlagt har du alltså haft **8 personer** (4 familjemedlemmar x 2 gånger) på besök totalt **16 nätter** (4 personer x 3 nätter + 4 personer x 1 natt).

Behöver du hjälp med fråga 8 eller fråga 10? Vi kan räkna ut antal övernattningar, om du berättar om antalet besök, antalet personer under varje besök och antalet nätter de stannat under varje besök.

Fråga 8:

Fråga 10:

Frågor om denna enkät besvaras av Sanna Roos tel. 25 583;
e-post: sanna.roos@asub.ax

Tack så mycket för din hjälp!

Bilaga 4: Företagsenkät

Ålands statistik- och utredningsbyrå

Turismens betydelse för den åländska ekonomin

Posta eller svara direkt på webben (se följebrevet)!

Vänligen fyll i blanketten tydligt (svaren läses maskinellt)! Tack!

Enkätnummer

Företagets namn:

Företagets FO-nummer:

Kontaktperson:

Telefonnummer:

Företagets omsättning och andel turistinkomster

1. Företagets totala omsättning enligt 2017-års bokslut euro exkl. moms
2. Uppskattning av företagets totala omsättning 2018 euro exkl. moms
3. Försök uppskatta hur företagets totala omsättning (exkl. moms) år 2017 fördelar sig på:

försäljning av varor och tjänster:

3a till kunder fast bosatta på Åland/företag på Åland	<input style="width: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 30px;" type="text"/>	%	
3b till turister* på Åland ("landturister")	<input style="width: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 30px;" type="text"/>	%	(Avser endast ev. försäljning DIREKT till turister)
3c till turister* ombord på ålandsägda färjor	<input style="width: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 30px;" type="text"/>	%	(Frågan gäller endast företag som har försäljning DIREKT till turister ombord, framför allt passagerarredier)
3d övrig försäljning utanför Åland	<input style="width: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 30px;" type="text"/>	%	
Totalt	<input style="width: 30px; border: 1px solid black;" type="text" value="1"/>	<input style="width: 30px; border: 1px solid black;" type="text" value="0"/>	<input style="width: 30px; border: 1px solid black;" type="text" value="0"/>	%	

*Med turister avses personer som inte är stadigvarande bosatta på Åland. Även utflyttade ålänningar räknas som turister.

Företagets anställda

4. Antal anställda (omräknat till helårstjänster) år 2017 stycken (inkl. företagaren, familjemedlemmar)
av vilka är bosatta utanför Åland stycken
5. Uppskatta antal anställda (omräknat till helårstjänster) år 2018 stycken (inkl. företagaren, familjemedlemmar)
6. Företagets totala löneutbetalningar (exkl. bikostnader) år 2017 euro (inkl. löner åt företagaren, familjemedlemmar)
av vilka betalades till personer bosatta utanför Åland euro

Tilläggs och egna kommentarer

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

7222032828

ÅLANDS STATISTIK OCH UTREDNINGSBYRÅ

Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB, är en fristående enhet vars huvuduppgift är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva kvalificerad utrednings- och forskningsverksamhet.

ÅSUB producerar fortlöpande aktuell statistik inom en rad olika samhällsområden. Tyngdpunkten i analysverksamheten utgörs av utredningar inom det ekonomiska-politiska området. Statistiska sammanställningar publiceras regelbundet i serierna ÅSUB Statistik och ÅSUB Statistikmeddelande, medan serien ÅSUB Rapport innehåller utredningar, analyser och annan information om Ålands ekonomi och samhälle.

Mer information om verksamheten och publikationer finns på ÅSUB:s hemsida www.asub.ax

ÅLANDS STATISTIK- OCH
UTREDNINGSBYRÅ

Tfn +358 (0)18 25490
Fax +358 (0)18 19495
info@asub.ax
www.asub.ax

Ålandsvägen 26
PB 1187
AX-22 111 MARIEHAMN